

ปีที่ 4 | ฉบับที่ 1
ตุลาคม 2566 - มีนาคม 2567

ISSN : 2821-997X (Print)

AMLO STATION

CONTENTS

สารบัญ AMLO STATION

ส่วนที่ 1 Leader Talk สารผู้บริหาร	2
ส่วนที่ 2 Editor's Greeting อนุสรณาทิการ	3
ส่วนที่ 3 AMLO Insider	5
• ข่าวสารทั่วไป/ผลการดำเนินงาน AMLO Insider ส่วนสื่อสารองค์กร สำนักงานเลขานุการกรม	
ส่วนที่ 4 AMLO Reviews	
• มาตรการป้องกันบัญชีม้าเพื่อจำกัดช่องทางการฟอกเงินของอาชญากร ศิริกุล จุมสุวรรณ	13
• การศึกษาต่อต่างประเทศกับการถูกใช้เป็นบัญชีม้า ยุพาพร เสรีวิวัฒนา	21
• บทบาทของเยาวชนในการรู้เท่าทันการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี กมลสันต์ ศรียารัตนย	27
• การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการยึดเงินตราต่างประเทศในความผิดมูลฐาน ลักลอบหนีศุลกากร ปวีช พันวิไล	32
• การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีแชร์ลูกโซ่ อนงค์ พงศ์จันทร์เสถียร	40
ส่วนที่ 5 AMLO & More	
• ข้อควรระวังเกี่ยวกับวินัยและจริยธรรม กรณีข้าราชการมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาว อรพรรณ นาคแจ้ง	45
• ประโยชน์ของการตรวจสอบภายในที่มีต่อหน่วยงานของรัฐ วรรณภา โพธิ์ทอง	52
• แตกต่างแต่ลงตัวของคน ตาม "DISC Model" พนิดา เกียรติภักดิ์	58

LEADER TALK

สารจากเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

นายทพล บวรโชติการ
เลขาธิการคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน

ปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยี การหลอกลวง การฉ้อโกงออนไลน์ อาชญากรรมข้ามชาติ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นและทวีความรุนแรงในปัจจุบัน ล้วนเป็นปัญหาที่มีความเชื่อมโยงกับปัญหาเรื่อง “บัญชีม้า” ที่ทุกภาคส่วนมุ่งปราบปรามเพื่อตัดวงจรอาชญากรรม แม้ในปัจจุบันจะมีการให้ความรู้แก่ประชาชนและมีการประกาศใช้พระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 เพื่อตัดวงจรบัญชีม้าและปิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมาย แต่มาตรการเหล่านี้กลับไม่เพียงพอในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นซึ่งนับวันจะมีแต่ทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ง.) มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาเหล่านี้ โดยเฉพาะช่องทาง “การตัดวงจรบัญชีม้า” แต่กลับพบว่า แม้จะมีการปราบปรามและอายัดบัญชีต้องสงสัยอย่างต่อเนื่อง แต่ก็จะมีการเปิดบัญชีใหม่เพื่อใช้ทดแทนอยู่เสมอ ผมจึงขอใช้พื้นที่นี้สื่อสารกับผู้อ่านทุกท่าน ขอเตือนผู้ที่รับจ้างเปิดบัญชีหรือคิดที่จะรับจ้างหรือสนับสนุนให้มีการเปิดบัญชีธนาคารเพื่อให้เหล่าอาชญากรใช้เป็นแหล่งฟอกเงินผิดกฎหมายที่ได้จากการหลอกลวง การพนันออนไลน์ การค้ายาเสพติด หรือการกระทำผิดกฎหมายในรูปแบบอื่นโดยเห็นแก่ค่าตอบแทนเพียงเล็กน้อย เพราะโทษที่เจ้าของบัญชีธนาคารที่ถูกใช้เป็น “บัญชีม้า” จะได้รับ คือ ระวังโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และผู้จัดหาหรือผู้ว่าจ้างเพื่อเปิดบัญชีมานั้นต้องระวังโทษ จำคุกตั้งแต่ 2 - 5 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000-500,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งเป็นโทษที่รุนแรงส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างร้ายแรง

ผมขอเรียนว่า สำนักงาน ป.ง. ยังคงมีความพยายามในการศึกษาเพื่อค้นหาแนวทางและมาตรการที่จะช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนให้กับประชาชน คุ่มครองผู้เสียหาย และเยียวยาความเสียหาย ตลอดจนการยึดอายัดและติดตามทรัพย์สินจากผู้กระทำผิดเร่งรัดคืนเงินให้แก่ผู้เสียหายอย่างต่อเนื่อง และขอขอบคุณทุกความร่วมมือของหน่วยงานภาครัฐ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานภาคเอกชน และทุกภาคส่วนของสังคมที่ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน รวมทั้งการต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย เพื่อคุ้มครองประชาชนและสร้างความสงบสุขให้เกิดแก่สังคมตลอดมา ขอให้มั่นใจว่าสำนักงาน ป.ง. จะยึดมั่นและยืนหยัดในการบังคับใช้กฎหมายอย่างถูกต้องเที่ยงธรรม ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต โดยยึดถือประโยชน์ของประเทศชาติเป็นสำคัญตลอดไป

EDITOR'S GREETING

บรรณาธิการ

วารสาร AMLO STATION ฉบับประจำปีที่ 4 ฉบับที่ 1 ยังคงมุ่งมั่นในการคัดสรรบทความที่มีคุณภาพ และสะท้อนภัยทางสังคมที่ทันต่อเหตุการณ์ เพื่อสร้างทัศนคติและมุมมองต่อสิ่งรอบตัวให้แก่ผู้อ่านให้สามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านบทความในวารสารฉบับนี้มาใช้ให้เกิดภูมิคุ้มกันทางสังคมและเกิดประโยชน์สูงสุดในการปกป้องตนเองและสังคม โดยเฉพาะสถานการณ์ "การเปิดบัญชีม้า" ที่ยังคงมีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง

วารสารฉบับนี้ ในส่วนของวิชาการ/ให้ความรู้ AMLO Reviews จึงคัดสรรบทความเกี่ยวกับมาตรการป้องกันบัญชีม้าเพื่อจำกัดช่องทางการฟอกเงิน การวิเคราะห์ปัญหาที่นักศึกษาดังชาติตกเป็นเหยื่ออาชญากรโดยถูกใช้เป็นบัญชีม้า และบทบาทของเยาวชนในการรู้เท่าทันการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ความรู้จากคำพิพากษาศาลฎีกาใหม่ที่ได้วางบรรทัดฐานการบังคับใช้กฎหมายในความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากรไว้อย่างน่าสนใจ รวมทั้งเรื่อง การคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายในคดีแชร์ลูกโซ่ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่สังคมให้ความสนใจในปัจจุบัน ในส่วนบทความปกิณกะ AMLO & More กองบรรณาธิการได้คัดสรรและรวบรวมข้อควรรู้เกี่ยวกับวินัยและจริยธรรมกรณีข้าราชการมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของข้าราชการในปัจจุบันทางภาพข่าวอย่างต่อเนื่อง โดยการสกัดองค์ความรู้จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดเพื่อเป็นอุทธาหรณ์ในการวางตัวให้เหมาะสม บทความเกี่ยวกับประโยชน์ของการตรวจสอบภายในที่มีต่อหน่วยงานของรัฐและการวิเคราะห์เพื่อนร่วมงานตามทฤษฎี "DISC Model" เพื่อทำความเข้าใจความแตกต่างและอยู่ร่วมกันบนความแตกต่างของบุคคลไว้อย่างน่าสนใจ โดยทุกบทความยังคงมาตรฐานในการสร้างมโนทัศน์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปฏิบัติงาน การต่อยอดองค์ความรู้ และแพร่ขยายองค์ความรู้สู่สาธารณชนต่อไป

กองบรรณาธิการวารสาร AMLO STATION ขอขอบคุณผู้เขียนทุกท่านที่ร่วมสร้างองค์ความรู้ผ่านบทความที่ส่งมาเผยแพร่ และขอเชิญชวนทุกท่านร่วมส่งบทความเข้ารับการคัดเลือกเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะกับทางกองบรรณาธิการวารสาร AMLO STATION ในฉบับต่อ ๆ ไป หากผู้อ่านท่านใดมีข้อเสนอแนะประการใดอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพที่ดีขึ้นไปของวารสารนี้ กองบรรณาธิการขอน้อมรับด้วยความยินดี และขอขอบคุณยิ่ง

นางสาวนนต์สินี เห็นพร้อม

ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์
บรรณาธิการ

AMLO INSIDER

AMLO INSIDER

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.)

ปีงบประมาณ 2567 รอบ 6 เดือน ในการดำเนินการ
กับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานกว่า 12,160 ล้านบาท
และตัดวงจรธุรกรรมบัญชีมากกว่า 300,000 บัญชี

จัดทำโดย : สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงาน ปปง.

สำนักงาน ปปง. ได้ยกระดับการขับเคลื่อนภารกิจ
งานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 โดยใช้กระบวนการบริหาร
งานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการป้องกันและปราบปราม
อาชญากรรมการฟอกเงิน โดยเฉพาะปัญหาอาชญากรรม
ทางเทคโนโลยีและบัญชีม้าที่สร้างความเดือดร้อนแก่
ประชาชนในปัจจุบัน ทำให้เกิดความเสียหายเป็นวงกว้าง
สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการป้องกันภัยคุกคาม
ในรูปแบบใหม่ ยกระดับการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพ
และประสิทธิผล เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐาน AML/CFT
โดยผลการดำเนินงานสำคัญในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
รอบ 6 เดือน มีดังนี้

1. การดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการ กระทำความผิดมูลฐาน

สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง
การกระทำความผิดมูลฐานตามพระราชบัญญัติป้องกัน
และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 รวมกว่า
12,160 ล้านบาท จำแนกเป็นการยึดและอายัดทรัพย์สิน
จำนวน 130 คำสั่ง 121 คดี และส่งเรื่องให้พนักงาน
อัยการยื่นคำร้องให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน
รวมมูลค่าประมาณ 6,713 ล้านบาท

2. การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย

สำนักงาน ปปง. ได้ดำเนินการส่งเรื่องให้พนักงาน
อัยการดำเนินการ จำนวน 39 คดี รวมมูลค่าทรัพย์สิน
ประมาณ 5,447 ล้านบาท โดยมีรายคดีสำคัญและมูลค่า
ของทรัพย์สินที่ยึด/อายัดไว้ ดังนี้

AMLO INSIDER

ลำดับ	รายคดีที่สำคัญ	มูลค่าโดยประมาณของทรัพย์สินที่ยึด/อายัดไว้
ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน หรือยกยอทรัพย์อันมีลักษณะเป็นปกติธุระ		
1	คดีนายชินนทร์ฯ กับพวก (กรณี หุ่น STARK)	3,244 ล้านบาท
2	คดีนายเซาเซียนฯ กับพวก	585 ล้านบาท
3	คดีนางธรรวรัตน์ฯ กับพวก	1,017 ล้านบาท
4	คดีนายอภิรักษ์ฯ กับพวก (คดี FORREX 3D)	258 ล้านบาท
5	คดีนายกุลเกียรติฯ กับพวก (กรณีการทุจริตในสหกรณ์การเกษตร โกรกพระหรือสหกรณ์ออมทรัพย์ค่ายอิงคยุทธบริหาร)	9 ล้านบาท
6	คดีนายฉี ซู (MR.QU XI) กับพวก	596 ล้านบาท
7	เครือข่ายแก๊งคอลเซนเตอร์ของกลุ่มองค์กรอาชญากรรม (ภายใต้ปฏิบัติการ Operation Shell Game)	9 ล้านบาท
ความผิดมูลฐานเกี่ยวกับยาเสพติด		
1	คดีนายอู๋หวาง หวังกับพวกกลุ่มทุนเงินเทาและฝิ่นเงินหลิง	53 ล้านบาท
2	คดีเครือข่ายนักค้ารายใหญ่พื้นที่ชายแดนภาคเหนือ	49 ล้านบาท
ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร		
1	คดีนายอานันท์ฯ กับพวก และกลุ่มขบวนการนำเข้าสินค้าประเภทซากสัตว์ (สุกร) เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย	96 ล้านบาท
ความผิดเกี่ยวกับการพนันออนไลน์		
1	คดีนายภูมิพัฒน์ฯ หรือ อี๋ PSV กับพวก	617 ล้านบาท
2	คดีพนันออนไลน์ เว็บไซต์ www.huaysodplus.com	197 ล้านบาท
3	คดีเครือข่ายนายปริญญาฯ กับพวก เว็บไซต์ www.superslotjet.com	577 ล้านบาท
4	คดีเว็บพนันออนไลน์เครือข่ายมินนี่	109 ล้านบาท
ความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ		
1	คดีอดีตเจ้าอาวาสวัดป่าธรรมศิริ (อดีตพระคม) กับพวก	301 ล้านบาท
2	คดีทุจริตการจัดซื้อถุงมือยาง (พันตำรวจเอก รุ่งโรจน์ อดีตรักษาการผู้อำนวยการองค์การคลังสินค้า) กับพวก	10 ล้านบาท

AMLO INSIDER

3. การดำเนินการตามมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและบัญชีม้า

3.1 การจัดทำกฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี

สำนักงาน ปง. ได้เป็นหนึ่งในหน่วยงานหลักที่ทำการขับเคลื่อนและผลักดันการแก้ไขอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและบัญชีม้า เริ่มจากขั้นตอนการจัดทำและเสนอร่างกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 เพื่อกำหนดให้สถาบันการเงินมีหน้าที่อายัดบัญชีที่ตรวจสอบพบว่า มีการรับโอนเงินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดหรือเป็นบัญชีม้า และกำหนดให้การรับแจ้งเปิดบัญชีม้ามีโทษทางอาญา และดำเนินการร่วมกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมรวมทั้งหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี และบัญชีม้า โดยเสนอให้มีกฎหมายใช้บังคับในกรณีดังกล่าวอย่างเร่งด่วน จนนำไปสู่การตราพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566

จากข้อมูลของศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ (AOC) พบสถิติเรื่องร้องเรียนที่นำไปสู่การระงับธุรกรรมของธนาคาร จำนวน 16 แห่ง (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ตุลาคม 2566 – 31 มีนาคม 2567) พบว่า มีจำนวนบัญชีม้าที่ถูกอายัดรวม 140,819 บัญชี โดยมีมูลค่าจำนวนเงินที่ทำการระงับการทำธุรกรรมได้สำเร็จ จำนวน 4,034,777,117 บาท

3.2 การกำหนดรายชื่อบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับบัญชีม้า

สำนักงาน ปง. ได้ออกประกาศหลักเกณฑ์การพิจารณากำหนดหรือทบทวนรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งควรได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดตามกฎหมายกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้ำ พ.ศ. 2563 เพื่อจัดทำมาตรการกำหนดรายชื่อบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับบัญชีม้าแก้ไขปัญหาด้านระยะเวลาบังคับของพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ในการระงับธุรกรรมบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งกำหนดไว้เพียง 7 วัน ทำให้อาชญากรสามารถโอนเงินจากบัญชีและนำบัญชีดังกล่าวกลับมาใช้ในการกระทำความผิด จึงจำเป็นต้องมีมาตรการจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมของเจ้าของบัญชีเงินฝากหรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและบัญชีม้า โดยประกาศดังกล่าวจำแนกบุคคลออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

(1) ประเภทรายชื่อ HR 03-1 : เป็นบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐานที่พนักงานสอบสวนรับเป็นเลขคดีอาญาแล้ว

AMLO INSIDER

(2) ประเภทรายชื่อ HR 03-2 : เป็นบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐาน กรณีพนักงานสอบสวนยังไม่รับเป็นเลขคดีอาญาซึ่งถูกส่งผ่านระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงิน (AMLO Person Screening System : APS) ซึ่งเป็นฐานข้อมูลในการบริหารความเสี่ยงและจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์นับจากวันที่มีการกำหนดรายชื่อเข้าสู่ระบบ APS เป็นครั้งแรก

เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2566 ถึงวันที่ 10 เมษายน 2567 มีจำนวนบุคคลที่อยู่ในบัญชีรายชื่อเสี่ยงและจำนวนบัญชีที่ถูกจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมซึ่งถูกประกาศรายชื่อแล้วรวมจำนวน 33,359 ราย และรายชื่อที่ถูกจำกัดช่องทางไม่ให้ทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์รวมจำนวน 324,607 บัญชี รวมมูลค่าเงินคงเหลือในบัญชีรวมทั้งสิ้น 923,991,374.23 บาท จำแนกประเภทได้ ดังนี้

◆ ประเภทรายชื่อ HR 03-1 จำนวน 5,771 รายชื่อ โดยการตรวจสอบและแจ้งรายชื่อของธนาคารเจ้าของบัญชีรวม 54,261 หมายเลขบัญชีซึ่งมีมูลค่าเงินคงเหลือรวม 207,835,359.52 บาท

◆ ประเภทรายชื่อ HR 03-2 จำนวน 27,592 รายชื่อ โดยการตรวจสอบและแจ้งรายชื่อของธนาคารเจ้าของบัญชีรวม 270,346 หมายเลขบัญชี มีมูลค่าเงินคงเหลือรวม 716,156,014.71 บาท

ปัจจุบัน สำนักงาน ป.ป.ง. ได้ผลักดันให้มีการแก้ไขหลักเกณฑ์ตามประกาศสำนักงาน ป.ป.ง. เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดหรือทบทวนรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งควรได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดตามกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2563 เพื่อกำหนดให้รายชื่อเจ้าของบัญชีที่ทำธุรกรรมเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยี จาก ศูนย์ AOC ซึ่งถูกระงับธุรกรรมไว้เป็น “บุคคลที่มี

ความเสี่ยงสูง” (รหัส HR 03-1) ซึ่งคาดการณ์ว่า หากมีการแก้ไขหลักเกณฑ์ดังกล่าว จะสามารถกำหนดรายชื่อเพิ่มเติมได้หลายหมื่นรายชื่อและจะส่งผลให้มีบัญชีที่ถูกจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมอีกหลายแสนบัญชีและจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการบูรณาการกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ทั้งนี้ สำนักงาน ป.ป.ง. มีเป้าหมายในการแก้ปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและบัญชีม้า ดังนี้

(1) การแก้ไขหลักเกณฑ์ตามประกาศสำนักงาน ป.ป.ง. เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดหรือทบทวนรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งควรได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดตามกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2563 เพื่อรองรับรายชื่อบัญชีม้าจาก ศูนย์ AOC และขึ้นบัญชีรายชื่อเสี่ยงรหัส HR 03-1 เพื่อให้สถาบันการเงินจำกัดช่องทางการทำธุรกรรม โดยมีเป้าหมายดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเดือนพฤษภาคม 2567

(2) การกำหนดรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินประเภท HR 03-1 และ HR 03-2 ในปี พ.ศ. 2567 โดยกำหนดเป้าหมายไม่น้อยกว่า 200,000 รายชื่อ และจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้องกับบัญชีม้ากว่า 1,000,000 บัญชี

3.3 มาตรการป้องกันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและการเปิดบัญชีม้า

สำนักงาน ป.ป.ง. ร่วมกับธนาคารแห่งประเทศไทย กำหนดแนวทางการเปิดบัญชีธนาคารโดยกำหนดเงื่อนไขในการเปิดบัญชีให้เหมาะสม เพื่อให้ลูกค้ามีบัญชีธนาคารเท่าที่จำเป็นและยกระดับมาตรการทำความรู้จักลูกค้า (Know Your Customer : KYC) ซึ่งเริ่มจากขั้นตอนขอเปิดบัญชีใหม่และการขอเปิดบัญชีเพิ่มเติมมีการกำหนดให้ต้องระบุวัตถุประสงค์ของการเปิดบัญชีที่ชัดเจนว่าจะนำไปใช้ทำธุรกรรมใด เพื่อเป็นการป้องกันการรับจ้างเปิดบัญชีม้า หากพบธุรกรรมต้องสงสัย สถาบันการเงินต้องดำเนินการตรวจสอบเพื่อพิจารณาระงับการทำธุรกรรมพร้อมทั้งให้รายงานธุรกรรมที่มี

AMLO INSIDER

เหตุอันควรสงสัยมายังสำนักงาน ปบง. ตามพระราชกำหนด มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ทั้งนี้ มาตรการดังกล่าวเป็นมาตรการที่ดำเนินการ คู่ขนานกับประกาศกำหนดของคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ที่กำหนดให้มีการยืนยันตัวตนผู้ลงทะเบียนซิมการ์ด ตั้งแต่ 6 เลขหมายขึ้นไป หากไม่มีการยืนยันตัวตนภายในระยะเวลาที่กำหนดจะถูกระงับการใช้งานและถูกเพิกถอนการใช้งาน เพื่อเป็นการป้องกันมิฉ้อฉลนำไปใช้ในการก่ออาชญากรรม ทางเทคโนโลยี และหากพบว่า สถาบันการเงินใดฝ่าฝืนหรือ ละเลยการดำเนินการตามที่กฎหมายและมาตรการดังกล่าว สำนักงาน ปบง. ในฐานะหน่วยงานกำกับสถาบันทางการเงิน จะดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

3.4 การติดตามทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ ความผิดในต่างประเทศและการประสานความร่วมมือ ด้านคดีกับต่างประเทศ

(1) การติดตามทรัพย์สินคดีเครือข่ายเหยื่อเสียหาย เกี่ยวกับมูลฐานยาเสพติดคืบจากสมาพันธ์รัฐสวิส

สำนักงาน ปบง. ร่วมกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอให้อัยการสูงสุด ในฐานะผู้ประสานงานกลางตาม พระราชบัญญัติความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องทางอาญา พ.ศ.2535 ขอความช่วยเหลือจากทางการและอัยการของ สมาพันธ์รัฐสวิสให้ตรวจสอบและอายัดทรัพย์สินของเครือข่าย ของเหยื่อเสียหาย และจากการตรวจสอบของสมาพันธ์รัฐสวิส พบบัญชีเงินฝากดังกล่าว สำนักงาน ปบง. ได้รวบรวมข้อมูล และพยานหลักฐานเพื่อเสนอเรื่องต่อคณะกรรมการธุรกรรม ให้มีมติอายัดเงินในบัญชีเงินฝากธนาคาร Credit Suisse จำนวน 2 บัญชี จำนวน 1,419,966 ดอลลาร์สหรัฐ และ จำนวน 2,375,646 ฟรังก์สวิส พร้อมดอกเบี้ย รวมทั้งส่งเรื่อง ให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลแห่งขอให้ทรัพย์สิน ดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน

ต่อมาศาลได้มีคำพิพากษาให้ทรัพย์สินดังกล่าว ตกเป็นของแผ่นดิน จนกระทั่งคดีที่สุดเมื่อวันที่ 27 มีนาคม 2560 คณะรัฐมนตรีจึงมอบหมายให้สำนักงาน ปบง. สำนักงาน อัยการสูงสุด กรมสนธิสัญญา กระทรวงการต่างประเทศ กรมบัญชีกลาง กระทรวงการคลัง เป็นองค์คณะผู้มีอำนาจ เจรจาต่อรองสัดส่วนและจัดทำข้อตกลงหรือสนธิสัญญา ในการแบ่งปันทรัพย์สินกับต่างประเทศ (Asset Sharing) ซึ่งได้มีการลงนามในข้อตกลง (Agreement) ระหว่างรัฐบาล แห่งราชอาณาจักรไทยและรัฐบาลแห่งสมาพันธ์รัฐสวิส ในการดำเนินการคืนเงินประมาณ 1,883,332.68 ฟรังก์สวิส หรือประมาณ 76 ล้านบาท ให้แก่ประเทศไทย ภายใน เดือนเมษายน 2567 เพื่อดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วย การป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินต่อไป

คดีดังกล่าว นับเป็นคดีแรกที่ประสบความสำเร็จ ด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ แม้จะใช้ระยะเวลากว่า 20 ปี เพื่อบรรลุข้อตกลงการแบ่งปันทรัพย์สินภายใต้การดำเนินการ ของสมาพันธ์รัฐสวิสและตัวแทนประเทศไทย (สำนักงาน ปบง. สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวง การคลัง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง)

(2) การยึดอายัดทรัพย์สินกลุ่มองค์กรอาชญากรรม เครือข่ายแก๊งคอลเซนเตอร์ภายใต้ปฏิบัติการ Operation Shell Game (ความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน อาชญากรรมข้ามชาติ และความผิดฐานฟอกเงิน)

AMLO INSIDER

สำนักงาน ป.ป.ง. ได้รับรายงานจากกองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) ประสานการดำเนินคดีและตรวจสอบธุรกรรมทางการเงิน ในคดีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชน อาชญากรรมข้ามชาติ และความผิดฐานฟอกเงิน โดยความร่วมมือระหว่างสำนักงาน ป.ป.ง. สถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย หน่วยข่าวกรองแห่งสหรัฐอเมริกา (Secret Service) สำนักงานสอบสวนกลาง (FBI) และกระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกา ร่วมกันสืบสวน กลุ่มองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติชาวอินเดียซึ่งร่วมกับชาวไทย หลอกหลวงผู้เสียหายที่เป็นผู้สูงอายุชาวอเมริกันจำนวนกว่า 400 คน ด้วยการอ้างตนเป็นเจ้าของที่ดินรัฐและข่มขู่ผู้เสียหาย หรือแจ้งว่าจะได้รับเงินคืนจากการต่ออายุสัญญาบริการ โดยหลอกให้โอนเงินไปยังบัญชีเงินฝากของเครือข่ายซึ่งเป็นบัญชีม้าในประเทศไทย มีการแบ่งหน้าที่กันทำเป็นเครือข่าย และมีเงินหมุนเวียนในบัญชีมากกว่า 3,000 ล้านบาท โดยเงินเหล่านี้ถูกนำไปลงทุนในองค์กรธุรกิจจำนวนมาก เพื่อปกปิดแหล่งที่มา

การเปิดปฏิบัติการ Operation Shell Game ประสบความสำเร็จด้วยความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของไทยและต่างประเทศ สืบเนื่องจาก เมื่อวันที่ 21 มีนาคม 2566 กองบัญชาการตำรวจสืบสวนสอบสวนอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (บช.สอท.) ได้ทำการตรวจค้นจับกุมเครือข่ายผู้กระทำความผิดในพื้นที่จังหวัดชลบุรี ระยอง ร้อยเอ็ด และสุราษฎร์ธานี นำไปสู่การแจ้งข้อกล่าวหาฐานร่วมกันมีส่วนรวมในองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ฐานร่วมกันฉ้อโกง โดยแสดงตนเป็นคนอื่นโดยทุจริตหรือหลอกหลวงร่วมกันฉ้อโกงประชาชน และฐานร่วมกันนำเข้าข้อมูลคอมพิวเตอร์ อันเป็นเท็จตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 และความผิดฐานร่วมกันฟอกเงิน สำนักงาน ป.ป.ง. จึงดำเนินการมอบหมายพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบธุรกรรมทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มผู้กระทำความผิดชาวอินเดียและคนไทย ซึ่งต่อมาคณะกรรมการธุรกรรมจึงได้มีคำสั่ง ย.ที่ 72/2567 เมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2567 ให้ยึดอายัดทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด จำนวน 62 รายการ พร้อมดอกผลรวมมูลค่าประมาณ 9,728,925.99 บาท

AMLO INSIDER

4. จดหมายข่าวประชาสัมพันธ์

4.1 ประชาสัมพันธ์แจ้งเตือนประชาชน

(1) ผู้รับจ้างเปิดบัญชีธนาคารหรือยอมให้ผู้อื่นนำบัญชีไปใช้ทำสิ่งที่มีผิดกฎหมายจะต้องถูกดำเนินคดีฐานรับจ้างเปิดบัญชีม้าตามพระราชกำหนดมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 มีโทษจำคุก ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(2) ผู้เป็นเจ้าของบัญชี มีความผิดฐานเป็นตัวการหรือให้การสนับสนุนตามฐานความผิดที่นำบัญชีนั้นไปใช้และหากบัญชีของท่านถูกใช้ในการโอนหรือรับโอนทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดเจ้าของบัญชีดังกล่าวจะมีความผิดฐานฟอกเงินซึ่งต้องรับโทษหนักขึ้น รวมทั้งอาจได้รับโทษเพิ่มขึ้นที่เกิดจากการกระทำต่างกรรม ต่างวาระตามจำนวนครั้งที่บัญชีนั้นถูกนำไปใช้และตามพื้นที่ที่มีการใช้บัญชีดังกล่าว

(3) การถูกดำเนินคดีอาญา จะทำให้ถูกบันทึกรายชื่อในทะเบียนประวัติอาชญากร ส่งผลกระทบต่ออนาคตทั้งในด้านการศึกษาต่อและสมัครงาน

(4) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับบัญชีม้า อาจถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหายทางแพ่งจากผู้เสียหายที่ตกเป็นเหยื่อและต้องถูกตรวจสอบการทำธุรกรรมทางการเงิน รวมทั้งอาจถูกยึดทรัพย์ หากมีการนำบัญชีนั้นไปใช้กระทำความผิดมูลฐานตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

4.2 ประชาสัมพันธ์ช่องทางตรวจสอบข้อมูลบัญชี เบอร์โทรศัพท์ หรือที่อยู่เว็บไซต์ (URL)

สำนักงาน ป.ง. ได้กำหนดช่องทางการเช็คข้อมูลบัญชี เบอร์โทรศัพท์ หรือที่อยู่เว็บไซต์ (URL) ก่อนทำธุรกรรมทางการเงินเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์ จึงขอแจ้งประชาสัมพันธ์การทำธุรกรรมทางการเงินทุกครั้ง ก่อนโอนเงินหรือทำธุรกรรมทางการเงินอื่นให้ตรวจสอบปลายทางที่ต้องการโอนเงินหรือทำธุรกรรมทางการเงินใด โดยสามารถเช็ครายชื่อบัญชีมีฉฉาชีพ และตรวจสอบบัญชี ผู้ซื้อ/ผู้ขาย ได้ที่เว็บไซต์ เช็คก่อน.com (<https://www.checkgon.com>) ซึ่งเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อป้องกันการถูกโกงออนไลน์สำหรับประชาชนและป้องกันมิให้ประชาชนตกเป็นเหยื่อแก๊งคอลเซ็นเตอร์

“ เป็นมืออาชีพด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
อย่างมีมาตรฐานและเท่าทันการเปลี่ยนแปลง
เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยของระบบการเงินไทยและประชาชน ”

AMLO REVIEWS

AMLO REVIEWS

มาตรการป้องกัน**บัญชีม้า**เพื่อจำกัดช่องทาง การฟอกเงินของอาชญากร *

“การกำรุกรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์”

มีความสะดวกและรวดเร็วจึงเป็นช่องทางที่กลุ่มอาชญากรนิยมใช้ประกอบอาชญากรรมและมีความเสี่ยงสูงต่อการฟอกเงิน การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้ายและการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง ซึ่งเป็นหนึ่งในภารกิจที่สำคัญของสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ป.ง.) ในการกำกับดูแลสถาบันการเงินและผู้มีหน้าที่รายงานตามกฎหมายฟอกเงิน รวมทั้งเร่งรัดการดำเนินงานและติดตามประเมินผลการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และมีความต่อเนื่อง เพื่อให้การดำเนินงานด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน การต่อต้านการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากลอันจะนำไปสู่การตัดวงจรอาชญากรรมฟอกเงิน เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง มั่งคั่ง ของประเทศอย่างยั่งยืน

ผู้เขียนในฐานะผู้ปฏิบัติงานได้เขียนบทความนี้เพื่อนำเสนอมาตรการที่สำนักงาน ป.ง. ได้กำหนดขึ้นในเรื่องของบัญชีม้าและช่องทางธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักเกณฑ์ดังกล่าวให้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยได้เรียบเรียงจากหลักกฎหมาย แนวปฏิบัติ และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ไปเผยแพร่แนวทางในการป้องกันไม่ให้ประชาชนตกเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดของอาชญากร โดยความหมายของบัญชีม้า สรุปได้ดังนี้

ศิริกุล จุมสุวรรณ

ผู้อำนวยการส่วนข้อมูลคดี กองกฎหมาย
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

1. “บัญชีม้า” ช่องทางการฟอกเงินของอาชญากร

“บัญชีม้า” คือ รูปแบบของการใช้บัญชีธนาคารของบุคคลอื่นเพื่อถ่ายโอนเงินที่ได้จากการกระทำความผิด เพื่อปิดบังและมีให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง โดยการได้มาของบัญชีม้าในปัจจุบันแบ่งได้เป็น 2 ประเภท **ประเภทแรก** เป็นการได้บัญชีธนาคารมาโดยสมัครใจผ่านการซื้อขายบัญชีธนาคารของตนให้บุคคลอื่นนำไปใช้ และ**ประเภทที่สอง** คือ การได้มาโดยไม่สมัครใจ โดยอาชญากรสวมรอยผู้เสียหายไปเปิดบัญชีธนาคาร หรือหลอกลวงเอาข้อมูลส่วนบุคคลของผู้เสียหายไปเปิดบัญชีธนาคาร โดยบัญชีม้ามีความหมายและลักษณะดังต่อไปนี้

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

1.1 นิยามบัญชีม้า

“บัญชีม้า” คือ บัญชีที่เปิดขึ้นเพื่อถ่ายโอนผลประโยชน์ที่ได้จากการกระทำความผิดผู้ที่ถือครองบัญชีมักจะไม่ใช่เจ้าของตัวจริง ส่วนใหญ่อาชญากรจะใช้วิธีการจ้างวานคนทั่ว ๆ ไปให้ทำการเปิดบัญชีธนาคารส่วนใหญ่มีอาชีพมักมองหาเหยื่อที่อยู่ในช่วงวัยรุ่นหรือผู้สูงอายุ โดยใช้เงินเป็นตัวหลอกล่อหรือใช้สวมรอยเป็นเจ้าของบัญชีโดยการขโมยข้อมูลส่วนตัวไปเปิดบัญชีออนไลน์

“บัญชีม้า” จึงหมายถึง บัญชีตัวแทนในการใช้ทำธุรกรรมทางการเงินต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการโอน รับโอน หรือชำระเงินของอาชญากร โดยบัญชีม้าจะช่วยปิดบังตัวตนที่แท้จริงของผู้ดำเนินธุรกรรมได้

1.2 รูปแบบของบัญชีม้า

รูปแบบของบัญชีม้า คือ การเปิดบัญชีธนาคารโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่งไปเปิดบัญชีธนาคารเป็นชื่อของตนและนำบัญชีธนาคารพร้อมบัตรและรหัสเอทีเอ็ม ให้กับบุคคลอื่นเพื่อนำไปใช้ในการกระทำความผิดต่อไป ไม่ว่าจะเกิดจากการชักชวน จ้าง วาน หรือเปิดบัญชีเงินฝาก หรือหลอกลวงโดยอ้างว่าตนเองทำบัตรประชาชนหายหรือบัตรประจำตัวประชาชนหมดอายุ และร้องขอให้เปิดบัญชีเงินฝากพร้อมทำบัตรเอทีเอ็มให้ โดยใช้ชื่อของผู้ถูกชักชวนให้เปิดบัญชีเงินฝากและมอบสมุดบัญชีเงินฝากพร้อมบัตรเอทีเอ็มให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เจตนาจะกระทำความผิดข้างต้น

ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ให้ความหมายของ “บัญชีม้า” ภายใต้มุมมองของรูปแบบการใช้บัญชีม้าที่น่าสนใจว่า หมายถึง บัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลอื่นที่นำมาใช้เป็นช่องทางการทำธุรกรรมทางการเงิน เช่น การถ่ายโอนเงิน การรับเงิน การโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดจุดประสงค์การเปิดบัญชีม้า คือ การป้องกันไม่ให้มีพยานหลักฐานเชื่อมโยงมาถึงตัวผู้กระทำความผิดได้โดยการเปิดบัญชีม้าในปัจจุบันเป็นการจ้างให้บุคคลอื่นมาเปิดบัญชีแทน หรือรับซื้อบัญชีเงินฝากธนาคารของบุคคลทั่วไป ตั้งแต่ราคา 800 - 20,000 บาท

ปัจจุบัน “บัญชีม้า” ถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นในการกระทำความผิดที่เกี่ยวกับการฉ้อโกง การพนัน ยาเสพติด

และความผิดอื่นๆ รวมทั้งกลุ่มมิจฉาชีพที่ใช้ในการทำธุรกรรมทางการเงินแทนผู้รับประโยชน์ที่แท้จริงซึ่งอยู่เบื้องหลัง

จากที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น “บัญชีม้า” จึงมีลักษณะของบัญชีธนาคารที่ผู้เป็นเจ้าของบัญชีได้เปิดให้บุคคลอื่นเป็นผู้ใช้ในการกระทำความผิด

ปัจจุบันบัญชีม้าถูกนำไปใช้อย่างแพร่หลายในการฉ้อโกงออนไลน์ ส่วนใหญ่เป็นการหลอกล่อให้กู้ยืมเงินผ่านแอปพลิเคชัน และการข่มขู่หรือสร้างเรื่องหลอกลวงให้หลงเชื่อเพื่อให้ผู้เสียหายทำการโอนเงินไปยังบัญชีม้า แล้วจึงโอนเงินส่งต่อกันเป็นทอดๆ มากกว่า 4-5 บัญชี เพื่อป้องกันการตรวจสอบหรือการถูกอายัดเงินในบัญชี โดยผู้เขียนได้จัดทำแผนภาพแผนประทุษกรรมบัญชีม้าไว้ ดังนี้

จากภาพจะเห็นได้ว่า เมื่อผู้เสียหายถูกหลอกล่อให้โอนเงินไปบัญชีม้าที่ 1 แล้ว คนร้ายก็จะโอนเงินต่อไปยังบัญชีม้าที่ 2 และโอนต่อไปยังบัญชีม้าที่ 3 และที่ 4 หรือที่ 5 แล้วจึงถอนเงินของเหยื่อหรือผู้เสียหายออกไปภายในเวลาเพียงไม่กี่นาทีเท่านั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจอายัดบัญชีใดก็จะเปลี่ยนไปใช้บัญชีม้าอื่น ๆ ที่ยังสามารถใช้งานได้ ปัจจุบันกลุ่มมิจฉาชีพเริ่มเปลี่ยนไปใช้บริการกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (E-Wallet) ของผู้ให้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ และบัญชีกระเป๋าคริปโต (Cryptocurrency wallet) ซึ่งไม่ต้องดำเนินการผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่ได้รับอนุญาตในประเทศไทย โดยอาจโอนคริปโตแบบ Peer-to-Peer (P2P) หรือผ่านศูนย์ซื้อขายสินทรัพย์ดิจิทัลที่อยู่ในต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการประสานงานขอข้อมูลเพื่อสืบสวนสอบสวน รวมถึงมีความยุ่งยากซับซ้อนในขั้นตอนการสืบสวนเพื่อจับกุมผู้กระทำความผิด

AMLO REVIEWS

2. ที่มาของมาตรการป้องกันบัญชีม้า

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีได้กลายเป็นเครื่องมือในการก่ออาชญากรรม โดยอาชญากรนิยมใช้บัญชีธนาคารของบุคคลอื่นเป็นผู้รับเงินแล้วรีบกดเงินสดหรือโอนเงินต่อไปอีกหลายทอดเพื่อหลบเลี่ยงการถูกจับกุม บัญชีม้าและช่องทางธุรกรรมทางการเงินออนไลน์จึงเป็นองค์ประกอบสำคัญในการก่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยีและอาชญากรรมการฟอกเงิน

ปัจจุบันรัฐบาลมีนโยบายในประเด็นด้านความมั่นคงด้วยการป้องกันภัยคุกคามและภัยความมั่นคงรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 เพื่อคุ้มครองประชาชนตามยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ในเป้าหมายที่ 2 เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นและมีนโยบายเร่งด่วนในการแก้ไขปัญหาการฉ้อโกงประชาชนซึ่งนำมาสู่แผนยุทธศาสตร์ ด้านการป้องกันของสำนักงาน ป.ป.ง. โดยมุ่งผลักดันการดำเนินการด้านการป้องกันให้เท่าทันกับสถานการณ์และความเสี่ยงที่เป็นปัจจุบันตลอดจนแนวโน้มในอนาคตให้สอดคล้องมาตรฐานสากล

สำนักงาน ป.ป.ง. จึงได้ออกมาตรการป้องกันเพื่อแก้ไขปัญหาบัญชีม้าตามประกาศหลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดหรือทบทวนรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งควรได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดตามกฎหมายกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2563 โดยพิจารณารายชื่อของบุคคลผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานหรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐาน หรือถูกใช้ทำธุรกรรมที่เข้าข่ายหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมาจัดทำฐานข้อมูล โดยนำรายชื่อดังกล่าวเข้าสู่ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (AMLO Person Screening System: APS) เพื่อให้ธนาคารนำฐานข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงของลูกค้าให้สอดคล้องกับระดับ

ความเสี่ยงเพื่อจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์และปรับระดับความเสี่ยงลูกค้า โดยอาศัยฐานอำนาจจากกฎหมาย จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

2.1 พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน¹ อาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ออกประกาศสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เรื่อง หลักเกณฑ์ในการพิจารณากำหนดหรือทบทวนรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงซึ่งควรได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดตามกฎหมายกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2563 เพื่อป้องกันปัญหาที่เกิดจากการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งไม่พบเห็นลูกค้า (Non Face-to-face) ทำให้เพิ่มความเสี่ยงในการฟอกเงินที่แม้จะมีกระบวนการรู้จักลูกค้า (Know Your Customer: KYC) เพื่อพิสูจน์ตัวตนลูกค้า (KYC) เพื่อพิสูจน์ตัวตนลูกค้า แต่ยังไม่พบว่ามี การนำชื่อและบัญชีของบุคคลอื่นซึ่งเปิดบัญชีไว้แล้วมาใช้เป็นช่องทางในการฟอกเงินอย่างต่อเนื่อง

สำนักงาน ป.ป.ง. จึงได้จัดทำหลักเกณฑ์การจัดทำข้อมูลบุคคลผู้เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐานและการฟอกเงินรวมทั้งนำฐานข้อมูลดังกล่าวเข้าสู่ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (APS) เพื่อแจ้งให้ผู้มีหน้าที่รายงานนำฐานข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยง โดยรายชื่อลูกค้าที่ได้รับแจ้งจากสำนักงาน ป.ป.ง. ถือเป็นรายชื่อที่มีความเสี่ยงสูงภายในองค์กรของสถาบันการเงินและผู้ประกอบอาชีพตามมาตรา 16 (ผู้มีหน้าที่รายงาน) ซึ่งต้องกำหนดมาตรการติดตามความเคลื่อนไหวทางบัญชีของลูกค้าและควรเฝ้าระวังการทำธุรกรรมของลูกค้ารายนั้นอย่างใกล้ชิดตามประกาศ

¹ มาตรา 40 (3) (4) และมาตรา 20/1 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ประกอบข้อ 9 ข้อ 10 ข้อ 12 ข้อ 22 ข้อ 23 และข้อ 25 ของกฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2563

AMLO REVIEWS

สำนักงาน ปปง. เรื่อง แนวทางในการพิจารณาปัจจัยความเสี่ยงด้านการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย หรือการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง เมื่อนำข้อมูลบุคคลดังกล่าวเข้าสู่ระบบ APS แล้ว ธนาคารจะระงับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์บัญชีธนาคารของบุคคลนั้น ซึ่งเป็นมาตรการเชิงป้องกันและปราบปรามด้านการฟอกเงิน หรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อ การร้าย หรือ การแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง

2.2 พระราชกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566

พระราชกำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 กำหนดให้ “อาชญากรรมทางเทคโนโลยี” หมายถึง การกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เพื่อฉ้อโกง กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สินบุคคลหนึ่งบุคคลใด หรือโดยประการที่น่าจะทำให้บุคคลอื่นเสียหาย หรือกระทำความผิดฐานฉ้อโกง กรรโชก หรือรีดเอาทรัพย์สิน โดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือ และกำหนดให้ผู้ที่เปิดหรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้บัญชีเงินฝาก บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ของตน หรือยินยอมให้บุคคลอื่นใช้หรือยืมใช้เลขหมายโทรศัพท์สำหรับบริการโทรศัพท์เคลื่อนที่ของตนโดยประการที่รู้หรือควรรู้ว่าจะนำไปใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยี หรือความผิดทางอาญาอื่นใด ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินสามแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และมาตรา 10 และมาตรา 11 ได้กำหนดโทษแก่ผู้ใดเป็นฐานะจัดหาเพื่อให้มีการซื้อ ขาย ให้เช่า หรือให้ยืม บัญชีเงินฝาก

บัตรอิเล็กทรอนิกส์ หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ หรือหมายเลขโทรศัพท์เพื่อใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับอาชญากรรมทางเทคโนโลยีหรือความผิดทางอาญาอื่นใดต้องระวางโทษจำคุก หรือโทษปรับหรือทั้งจำทั้งปรับ

ต่อมาสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (คปอส.ตร.) ได้ออกคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่ 568 /2565 ลงวันที่ 21 ตุลาคม 2565 กำหนดให้ “คดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี” หมายถึง คดีที่มีโทษทางอาญาที่ใช้ระบบคอมพิวเตอร์หรือเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ หรือช่องทางในการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ หมายความว่าด้วยการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ หมายความว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ หมายความว่าด้วยระบบการชำระเงิน ประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง และ “ระบบรับแจ้งความออนไลน์” หมายถึงระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ใช้ในการรับแจ้งความและการบริหารคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยี โดยระบบจะกำหนดเลขรับแจ้งความออนไลน์ (Case ID) และลักษณะคดีอาชญากรรมทางเทคโนโลยีไว้ตามลักษณะคดี¹

สำนักงาน ปปง.และศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ (Anti Online Scam Operation Center : AOC 1441) จัดตั้งขึ้นเพื่อการทำงานในลักษณะ Task Force Command Center มุ่งปราบปรามและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ในเชิงรุก ร่วมจัดทำเป็นระบบ One Stop Service สำหรับประชาชน เพื่อใช้ติดตามสถานการณ์สั่งการ ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามภัยออนไลน์อย่างบูรณาการและทันเวลา ให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาภัยออนไลน์สำหรับประชาชนเพื่อให้การบังคับใช้มาตรการนี้

¹ (1) คดีหลอกลวงซื้อขายสินค้า (2) คดีหลอกลวงซื้อขายบริการ (3) คดีข่มขู่หรือคุกคามทางเพศ (4) คดีหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือข่มขู่คุกคาม (5) คดีหลอกลวงให้โอนเงินที่ไม่มีลักษณะเป็นขบวนการ (6) คดีหลอกลวงเป็นบุคคลอื่นเพื่อยืมเงิน (7) คดีหลอกลวงให้รักแล้วโอนเงิน (Romance Scam) (8) คดีหลอกลวงให้รักแล้วลงทุน (Hybrid Scam) (9) คดีข่าวปลอม (Fake News) (10) คดีที่กระทำความผิดหรือข้อมูลคอมพิวเตอร์โดยผิดกฎหมาย (11) คดีเรียกค่าไถ่ทางคอมพิวเตอร์ (Ransomware) (12) คดีหลอกลวงให้โอนเงินเพื่อหารายได้จากการทำกิจกรรม (13) คดีหลอกลวงทางโทรศัพท์ที่เป็นขบวนการ (Call Center) (14) คดีหลอกลวงให้กู้เงินแต่ไม่ได้เงิน (15) คดีหลอกลวงเกี่ยวกับสินทรัพย์ดิจิทัล (16) คดีหลอกลวงให้ลงทุน ที่ไม่เข้าลักษณะฉ้อโกงประชาชน (17) คดีหลอกลวงให้โอนเงินเพื่อรับรางวัลหรือสิทธิประโยชน์ (18) คดีหลอกลวงให้ลงทุน ที่เข้าลักษณะฉ้อโกงประชาชน (19) คดีหลอกลวงให้ลงทุน ที่เข้าลักษณะแชร์ลูกโซ่ (20) คดีเงินกู้ (21) คดีเงินกู้ออนไลน์ที่เรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา (22) คดีหลอกลวงไปทำงานต่างประเทศ หรือค้ำมนุษย์ที่มีลักษณะเป็นขบวนการ

AMLO REVIEWS

มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งบูรณาการทำงานกับกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กรมสอบสวนคดีพิเศษธนาคารแห่งประเทศไทย และสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เพื่อยกระดับความสามารถในการแก้ปัญหาภัยออนไลน์และสามารถหาตัวผู้กระทำความผิดได้อย่างรวดเร็ว และมีมติในคราวประชุมคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี ครั้งที่ 6/2566 เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม 2566 กำหนดรายชื่อเจ้าของบัญชีที่ถูกแจ้งเหตุว่า ได้มีการใช้บัญชีหรืออาจถูกใช้บัญชี หรือมีพฤติกรรมในการใช้บัญชี หรือทำธุรกรรมที่เข้าข่ายหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ตามประกาศดังกล่าว โดยรายละเอียดของมาตรการดังกล่าวมีดังนี้

3. มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันบัญชีม้า

กฎกระทรวงการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้า พ.ศ. 2563 กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณา กำหนด ทบทวน และเพิกถอนรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งควรได้รับการเฝ้าระวังอย่างใกล้ชิดแบ่งประเภทเป็น รหัส HR-03-1 รหัส HR-03-2 โดยมีความหมาย ดังนี้

3.1 รหัส HR-03-1

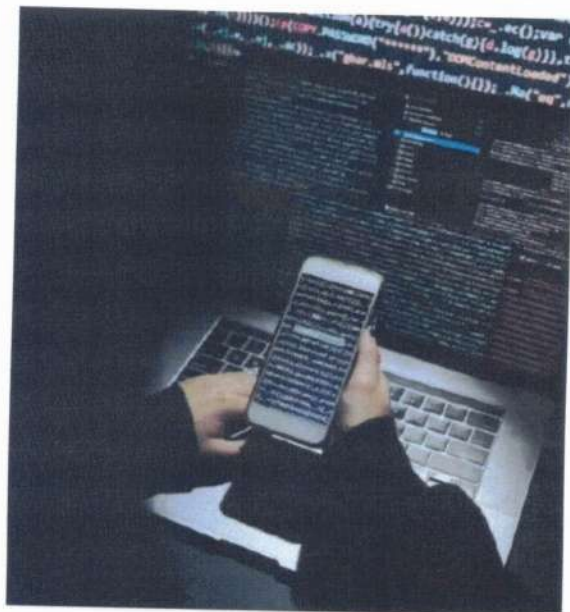
หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐานที่ได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ และมีการรับเป็นเลขคดีอาญา หรือรายชื่อบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝาก หรือบัญชีเงินอิเล็กทรอนิกส์ที่ถูกใช้ หรืออาจถูกใช้ทำธุรกรรมที่เข้าข่ายหรือเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่ศูนย์ปฏิบัติการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมออนไลน์ (AOC) รับแจ้งเหตุ และผู้เสียหายมีความประสงค์ให้ดำเนินคดี รวมทั้งมีการนำข้อมูลดังกล่าวเข้าระบบรับแจ้งความออนไลน์ [Thaipoliceonline.go.th](https://online.pubhtml5.com/jitb/sler/#qooqle_vignette) แล้ว

3.2 รหัส HR-03-2

หมายถึง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐานที่ได้มีการร้องทุกข์กล่าวโทษ ซึ่งยังไม่มีการรับเป็นเลขคดีอาญา แต่มีการนำข้อมูลเข้าสู่ระบบตรวจสอบรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงด้านการฟอกเงินและรายชื่อบุคคลที่ถูกกำหนด (APS) เพื่อแจ้งให้ผู้มีหน้าที่รายงานนำฐานข้อมูลดังกล่าวไปใช้ในการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงภายใต้ความรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

- สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เมื่อตรวจสอบพบรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐาน

- สำนักงาน ป.ง. โดยกองข่าวรองทางการเงิน เมื่อตรวจสอบพบรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นบุคคลที่ถูกรายงานธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย (แบบ ปง.1-03) ตรงกับรายชื่อซึ่งหน่วยงานที่รับผิดชอบในการสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาแจ้งรายชื่อนามยัง สำนักงาน ป.ง.

AMLO REVIEWS

● สำนักงาน ปปง. โดยกองความร่วมมือและพัฒนา มาตรฐาน เมื่อตรวจสอบพบรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐานจากรายงานข้อมูลจากหน่วยงานในต่างประเทศ

● ธนาคารหรือหน่วยงานอื่น เมื่อตรวจสอบพบรายชื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน หรือเป็นเจ้าของบัญชีเงินฝากธนาคารที่ถูกใช้ในการกระทำความผิดมูลฐานซึ่งแจ้งมายังสำนักงาน ปปง.

3.3 หลักเกณฑ์การเพิกถอนรายชื่อรหัส HR-03-1 รหัส HR-03-2

การเพิกถอนรายชื่อรหัส HR-03-1 รหัส HR-03-2 แบ่งเป็น 2 กรณี ได้แก่

1. กรณีเพิกถอนเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลา
2. เมื่อหน่วยงานต้นเรื่องแจ้งเพิกถอนรายชื่อ และกรณีจำเป็นเร่งด่วนด้วยเหตุปรากฏข้อเท็จจริงว่าเป็นรายชื่อบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด

3.4 การจำกัดช่องทางการฟอกเงินของอาชญากร

การกำหนดรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูงกรณีบัญชีม้า เป็นมาตรการป้องกันด้วยการจำกัดช่องทางธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์กับบัญชีของบุคคลตามรายชื่อที่กำหนดรหัส HR-03-1 และรหัส HR-03-2 ซึ่งจะดำเนินการกับบัญชีธนาคารทั้งหมดทุกบัญชีและทุกธนาคารของผู้มีรายชื่อดังกล่าว โดยไม่จำกัดเพียงบัญชีที่ใช้ในการกระทำความผิดที่พนักงานสอบสวนได้อายัดบัญชีไว้แล้วเท่านั้น โดยพนักงานสอบสวนมีหน้าที่รับแจ้งจากเจ้าของบัญชีและพิจารณาดำเนินการตามพยานหลักฐานที่ปรากฏ หากเจ้าของบัญชีไม่สามารถชี้แจงข้อมูลได้ รายชื่อของบุคคลนั้นจะถูกกำหนดในระบบ APS โดยมีกำหนดระยะเวลา 3 ปี นับแต่วันที่คณะทำงานฯ มีมติพิจารณาให้กำหนดรายชื่อ ธนาคารจะจำกัดช่องทางการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์จนกว่าจะมีคำสั่งเพิกถอนรายชื่อ หรือมีการเพิกถอนบางบัญชี หรือจนกว่าเจ้าของบัญชีจะชี้แจงได้ โดยเมื่อสำนักงาน ปปง. นำรายชื่อเข้าสู่ระบบฐานข้อมูล (APS) ผู้มีหน้าที่รายงานประเภทธนาคารจะต้องดำเนินการ ดังนี้

3.4.1 กรณี รหัส HR-03-1

ธนาคารจะระงับการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์บัญชีธนาคารของบุคคลนั้นทันทีและปรับระดับความเสี่ยงลูกค้าเป็นลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงพร้อมทั้งดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงในระดับเข้มข้น (EDD) โดยกำหนดให้ลูกค้าที่มีรายชื่อดังกล่าวมาพบเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่า มีข้อมูลและหลักฐานที่สามารถชี้แจงได้ว่าบัญชีธนาคารใดไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดมูลฐาน ธนาคารสามารถเปิดการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เฉพาะบัญชีที่ชี้แจงได้นั้น

3.4.2 กรณี รหัส HR-03-2

ธนาคารปรับระดับความเสี่ยงลูกค้าเป็นลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูง พร้อมทั้งดำเนินการตรวจสอบเพื่อทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับลูกค้าที่มีความเสี่ยงสูงในระดับเข้มข้น (EDD) โดยกำหนดให้ลูกค้าที่มีรายชื่อดังกล่าวมาพบเจ้าหน้าที่ของธนาคารเพื่อให้ข้อมูลเพิ่มเติมภายใน 3 วัน (นับแต่

AMLO REVIEWS

วันที่ธนาคารแจ้ง) ซึ่งเมื่อตรวจสอบแล้ว พบว่ามีข้อมูล และหลักฐานที่สามารถชี้แจงได้ว่าบัญชีธนาคาร ไม่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดมูลฐาน ธนาคารสามารถเปิด การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ได้เฉพาะบัญชีที่ชี้แจงได้นั้น แต่หากไม่มาชี้แจงหรือไม่มีข้อมูลหรือหลักฐานในการชี้แจง ภายในระยะเวลา ธนาคารจะพิจารณาจำกัดช่องทาง การทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ต่อไป

มาตรการนี้ไม่มีข้อห้ามในการทำธุรกรรมปกติ แบบพบหน้ากับลูกค้าที่มีรายชื่อรหัส HR-03-1 และ รหัส HR-03-2 ซึ่งหมายความว่า ลูกค้าที่มีรายชื่อดังกล่าวสามารถทำธุรกรรม หน้าเคาน์เตอร์ธนาคารได้ แบบ Face-to-Face เพื่อลดความเสี่ยง ที่จะถูกนำไปใช้ในการรับโอนเงินและถ่ายโอนเงิน ที่ได้มาจากการกระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ธนาคารทำความรู้จักและ พิสูจน์ตัวตนลูกค้าว่าลูกค้าที่มาขอทำธุรกรรมเป็นลูกค้ารายนั้นจริง เพื่อป้องกันการฟอกเงิน ทั้งนี้ ธนาคารจะมีมาตรการบริหาร ความเสี่ยงที่เหมาะสมกับลูกค้ารายนั้นตลอดระยะเวลาที่ลูกค้า ยังมีรายชื่ออยู่ในบัญชีรายชื่อเสี่ยงดังกล่าว และหากพบว่า มีการทำธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัย ให้ธนาคารพิจารณา รายงานเป็นธุรกรรมที่มีเหตุอันควรสงสัยมายังสำนักงาน ปง.

นอกจากนี้ สำนักงาน ปง. ยังกำหนดให้ธนาคาร รายงานผลการตรวจสอบข้อมูลบัญชีธนาคารทั้งหมดที่บุคคล ตามฐานข้อมูลกำหนดรายชื่อบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง ผ่านระบบ HR REPORT มายังสำนักงาน ปง. เพื่อสนับสนุน ภารกิจหลักของสำนักงาน ปง. และนำมาวิเคราะห์เพื่อใช้ ประโยชน์ในการกำกับและตรวจสอบสถาบันการเงิน รวมทั้ง วางนโยบายและหลักเกณฑ์ต่างๆ เพื่อกำหนดแนวทางปฏิบัติ แก่สถาบันการเงินต่าง ๆ โดยกองข่าวกรองทางการเงิน จะนำข้อมูลมาใช้ประโยชน์ในวิเคราะห์ การสืบสวนเริ่มต้นคดี (Proactive) และกองคดียังสามารถนำไปเป็นฐานข้อมูลเบื้องต้น ในการสืบหาทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน รวมทั้งสามารถนำไปใช้ในการสืบสวนสอบสวนดำเนินคดี ตลอดจนการขยายผลคดีได้

ปัจจุบันผลการดำเนินการพิจารณากำหนดรายชื่อบุคคล กรณีบัญชีม้า (รหัส HR 03) นับจากวันที่นำรายชื่อ

เข้าสู่ระบบ APS เป็นครั้งแรก (วันที่ 28 มีนาคม พ.ศ. 2566) จนถึงวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2567 พบข้อมูล รหัส HR-03-1 จำนวนรายการที่ประกาศ 9,051 รายชื่อ จำนวนบัญชีที่ ธนาคารตรวจพบและแจ้งกลับ 82,419 หมายเลขบัญชี และรหัส HR-03-2 จำนวนรายการที่ประกาศ 32,552 รายชื่อ จำนวนบัญชีที่ธนาคารตรวจพบและแจ้งกลับ 321,097 หมายเลขบัญชี โดยมาตรการนี้เกิดจากการศึกษามาตรการของ สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายไว้ในหัวข้อต่อไป

4. รูปแบบการดำเนินงาน “ไต้หวันโมเดล”

การศึกษารูปแบบการดำเนินงานจากสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทยสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) นำไปสู่มาตรการอายัดบัญชีด่วนที่เรียกว่า “ไต้หวันโมเดล” เพื่อสกัดเส้นทางเงินและบัญชีม้า รักษาเงินในบัญชีผู้เสียหาย แนวคิดนี้มาจากโครงการส่งเสริมความยุติธรรมที่มี ประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยนักศึกษาลัทธิ ICPCJ ของสถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย จากการแก้ปัญหา ขบวนการคอลเซ็นเตอร์ในไต้หวัน เนื่องจากสำนักงาน ตำรวจแห่งชาติ สาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน) พบข้อมูลว่า พ.ศ. 2563 มีผู้เสียหายจำนวน 541,386 ราย ถูกหลอกให้โอนเงิน มูลค่าความเสียหาย 293,800,000 ล้านบาทหรือ 346 ล้านบาท จึงนำไปสู่การจัดตั้งศูนย์รับแจ้ง เรื่องร้องเรียนจากประชาชนโดยให้ตำรวจและธนาคาร ทำงานร่วมกันเพื่อสร้างช่องทางให้ประชาชนโทรศัพท์ หรือแจ้งผ่านแอปพลิเคชันไลน์ 165 ตลอด 24 ชั่วโมง

AMLO REVIEWS

เมื่อได้รับแจ้งเหตุจะมีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแจ้งจากประชาชน และให้อำนาจเจ้าหน้าที่ตำรวจแจ้งให้เจ้าหน้าที่ธนาคารอายัดบัญชีเป็นการชั่วคราว 24 ชั่วโมง ซึ่งสามารถดำเนินการได้ทันทีภายใน 10 นาที และผู้เสียหายต้องไปแจ้งความเพื่อดำเนินคดีภายใน 24 ชั่วโมงเช่นกัน เพื่อให้การอายัดบัญชีดำเนินต่อไปได้ หากไม่มีการแจ้งความดำเนินคดี บัญชีที่อายัดไว้ชั่วคราวจะถูกปลดการอายัดเพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายกับเจ้าของบัญชี ทั้งนี้ ตำรวจมีอำนาจสั่งอายัดเฉพาะบัญชีแรกที่ได้รับเงินโอนไปจากการหลอกลวง และประสานขอรูปภาพจากกล้องวงจรปิด หรือประสานขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานของประเทศปลายทาง กรณีมีการโอนไปยังต่างประเทศเพื่อดำเนินการต่อไป

แนวทางของ “ได้วันโมเดล” เป็นแนวทางที่นำมาปรับใช้ในบริบทของประเทศไทยเพื่อแก้ไขปัญหาบัญชีม้า และเพื่อให้พนักงานสอบสวนดำเนินการสอบสวนตลอดจนออกหมายไปยังธนาคารเพื่อขออายัดบัญชีของกลุ่มขบวนการคอลเซ็นเตอร์ได้ ถือเป็นมาตรการเชิงป้องกันและปราบปรามด้านการฟอกเงินหรือการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูงเพื่อควบคุมไม่ให้คนร้ายนำบัญชีเหล่านี้ไปใช้ในการกระทำความผิดซึ่งเป็นการตัดวงจรอาชญากรรมได้อีกทางหนึ่ง

มาตรการที่ผู้เขียนได้กล่าวไว้ข้างต้น เป็นมาตรการสำคัญที่จะช่วยปกป้องประชาชนจากอาชญากรโดยเฉียบขาดด้วยการระงับยับยั้งการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยดำเนินการอายัดทุกบัญชีต้องสงสัยในทางกลับกัน มาตรการที่มีความเด็ดขาดและรวดเร็วนี้ อาจเป็นข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่ในการรวบรวมข้อเท็จจริงอย่างรอบด้าน ซึ่งอาจต้องอาศัยการประสานงานและต้องใช้ระยะเวลาพอสมควรในการรวบรวมข้อเท็จจริง และอาจเป็นข้อจำกัดในการทบทวนตรวจสอบซ้ำเพื่อควบคุมป้องกันหรือลดความเสี่ยงจากความผิดพลาด จึงอาจเป็นมาตรการที่กระทบสิทธิและเสรีภาพของประชาชนที่พึงต้องบังคับใช้อย่างระมัดระวังภายใต้เงื่อนไขที่เหมาะสม โดยต้องคำนึงถึงข้อเท็จจริงรอบด้านเพื่อเปรียบเทียบสัดส่วนความเป็นไปได้ที่จะเกิดอันตรายแก่สังคมที่เป็นการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและความเสียหายที่จะเกิดแก่เจ้าของบัญชีที่เป็นปัจเจกชนประกอบกัน โดยให้กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนภายใต้สัดส่วนที่น้อยที่สุด รวมทั้งไม่ก่อภาระโดยไม่จำเป็นต่อประชาชนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อคงไว้ซึ่ง “หลักนิติธรรม (Rule of Law)” อันเป็นหลักพื้นฐานแห่งกฎหมายที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองและคุ้มครองไว้เพื่อให้เกิดความสงบสุขแก่สังคมต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- สมาคมธนาคารไทย,(3 ตุลาคม 2566.) ทำความรู้จัก “บัญชีม้า” บัญชี(สุด)อันตราย กับบทลงโทษที่ไม่ธรรมดา. <https://www.tba.or.th/ทำความรู้จัก-บัญชีม้า/>.
- BBC NEWS ไทย,(18 กันยายน 2565.) เปิดกลวิธี “บัญชีม้า” ทั้งถูกหลอก-รับจ้าง ฟอกเงินธุรกิจสีเทา. <https://www.bbc.com/thai/articles/cw4g89zvx2xo>.
- ThaiPBS,(23 สิงหาคม 2565.) The EXIT: อายัดบัญชีด่วน แผนสู้กลับคอลเซ็นเตอร์. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/318707>.

AMLO REVIEWS

การศึกษาต่อต่างประเทศกับการถูกใช้เป็นบัญชีม้า*

ยุพาพร เสรีวัฒนา

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองความร่วมมือและพัฒนามาตรฐาน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การส่งบุตรหลานหรือผู้อยู่ในความปกครอง ไปศึกษาต่อยังสถานศึกษาในต่างประเทศเป็นเป้าหมายของทั้งนักศึกษาและผู้ปกครองชาวไทยจำนวนมาก เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ และทักษะทางภาษาต่างประเทศ รวมทั้งประสบการณ์การใช้ชีวิตในต่างแดนที่มีความแตกต่างทั้งด้านภาษาและวัฒนธรรม อย่างไรก็ตามการใช้ชีวิตตามลำพังคนเดียวในสถานที่ห่างไกลจากครอบครัวจำเป็นต้องเรียนรู้และปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม และต้องระมัดระวังไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือถูกหลอกเป็นเครื่องมือในการกระทำความผิด เช่น กรณีการถูกใช้เป็นบัญชีม้า ซึ่งนักศึกษาต่างชาติมีโอกาสถูกมิจฉาชีพชักจูงหรือหลอกลวงได้ง่าย

“บัญชีม้า” ถือเป็นเครื่องมือที่กลุ่มมิจฉาชีพนิยมใช้อย่างแพร่หลายในการฟอกเงินเพื่อปิดบังตัวตนของผู้กระทำความผิด กลุ่มมิจฉาชีพมักใช้วิธีการต่าง ๆ ในการเข้าถึงนักเรียนและนักศึกษา เพื่อทำการชักจูงหรือหลอกลวงให้เป็นบัญชีม้า โดยหากนักเรียนและนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศพลาดพลั้งเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับหรือถูกใช้เป็นบัญชีม้าโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ อาจต้องถูกดำเนินคดี หรือถูกจำคุก ส่งผลกระทบต่อชีวิต การศึกษา และอนาคตอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยง รวมทั้งสร้างความเสียหายจากการต้องสูญเสียทรัพย์สินจากมนุษย์ที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศในอนาคตอย่างไม่อาจประเมินมูลค่าได้

บทความนี้มุ่งวิเคราะห์ถึงเหตุปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาต่างชาติเป็นเป้าหมายของการถูกใช้เป็นบัญชีม้า และนักศึกษาต่างชาติเข้าไปเกี่ยวข้องกับหรือถูกใช้เป็นบัญชีม้าได้อย่างไร การเป็นเจ้าของบัญชีม้ามีผลอย่างไร และมีวิธีการใดในการป้องกันตนเองไม่ให้ตกเป็นเหยื่อหรือเกี่ยวข้องกับบัญชีม้าเพื่อให้นักศึกษาไทยในต่างประเทศหรือผู้ที่ประสงค์จะไปศึกษาหรือส่งบุตรหลานไปศึกษาต่อต่างประเทศ รวมทั้งผู้ที่มีความสนใจได้ระมัดระวังป้องกันตนเองและเผยแพร่ให้ผู้อื่นได้รับรู้เพื่อไม่ให้ตกเป็นเหยื่อหรือเกี่ยวข้องกับบัญชีม้าต่อไป

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

1. บัญชีม้าคืออะไร

ปัจจุบันคำว่า “บัญชีม้า” เป็นที่รู้จักแพร่หลายจากการที่กลุ่มมิจฉาชีพนำบัญชีม้าไปใช้รับโอนเงินจากการกระทำความผิด ซึ่งเป็นการฟอกเงินประเภทหนึ่ง โดยเจ้าของบัญชีม้า คือ บุคคลที่รับโอนเงินจากบุคคลที่สามเข้าบัญชีธนาคารของตนเองแล้วโอนเงินนั้นไปยังอีกบัญชีบุคคลอื่นหรือถอนเป็นเงินสดและมอบให้บุคคลอื่นโดยได้รับคำตอบแทน (EUROPOL, 2016) หรืออีกนัยหนึ่ง “เจ้าของบัญชีม้า” คือ บุคคลที่รับโอนเงินที่ได้มาโดยผิดกฎหมายตามคำสั่งของบุคคลอื่นหรือแทนบุคคลอื่น โดยอาจได้รับคำตอบแทนหรือให้ความช่วยเหลือเนื่องจากความไว้วางใจหรือมีความสัมพันธ์พิเศษกับบุคคลที่ขอความช่วยเหลือ (FBI, 2018) จึงสรุปได้ว่า “บัญชีม้า” คือ บัญชีที่ใช้รับโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดแทนบุคคลอื่นเพื่อปกปิดตัวตนของผู้รับโอนหรือผู้รับประโยชน์ที่แท้จริง จึงถือเป็นเครื่องมือในการหลบเลี่ยงการตรวจสอบของเจ้าหน้าที่รัฐ ทำให้กลุ่มมิจฉาชีพนิยมใช้บัญชีม้าในการสร้างความซับซ้อนเพื่อหลีกเลี่ยงการตรวจสอบและถูกจับกุม โดยการยกย่าย โอนเงินที่ได้จากการกระทำความผิด เช่น การฉ้อโกง การพนัน ฯลฯ ผ่านบัญชีม้าหลายทอดเพื่อไม่ให้สาวไปถึงผู้กระทำความผิดได้

เจ้าของบัญชีม้า หรือภาษาอังกฤษใช้คำว่า “Money mule” มาจากคำว่า “Mule” หมายถึง สัตว์ที่ผสมระหว่างม้ากับลาซึ่งเรียกว่า “ล่อ” โดยทั่วไปจะใช้แบกสิ่งของสำหรับผู้อื่น คำว่า “Money Mule” จึงถูกนำมาใช้เพื่อแบกรับความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการฟอกเงินผิดกฎหมาย (AUSTRAC, 2024)

กลุ่มมิจฉาชีพจะมีวิธีการต่าง ๆ ในการจัดหาบัญชีม้า เช่น การจ้างให้ผู้อื่นเปิดบัญชี การรับซื้อบัญชี หรือการหลอกลวงเพื่อให้ได้มาซึ่งบัญชีและข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่น ประกอบกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้การเปิดบัญชีและการโอนเงินสามารถดำเนินการได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากขึ้น ส่งผลให้บัญชีม้าเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมแพร่หลายในกลุ่มมิจฉาชีพ โดยสำนักงานสอบสวนกลาง (Federal Bureau of Investigation: FBI) ได้แบ่งเจ้าของบัญชีม้าออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

(1) เจ้าของบัญชีม้าโดยไม่รู้ตัว ซึ่งมักถูกชักชวนผ่านความสัมพันธ์เชิงโรแมนติกออนไลน์หรือข้อเสนองาน โดยอาจได้รับคำตอบแทน หรือมีแรงจูงใจจากความรักหรือตำแหน่งงาน

(2) เจ้าของบัญชีม้าโดยเจตนา เป็นบุคคลที่มีแรงจูงใจจากคำตอบแทน และ

(3) เจ้าของบัญชีม้าโดยสมรู้ร่วมคิด เป็นบุคคลที่รู้ข้อเท็จจริงและมีส่วนร่วมในการกระทำความผิด เช่น การเปิดบัญชีธนาคารเพื่อรับโอนเงินผิดกฎหมาย การโฆษณาบริการบัญชีม้าของตน ฯลฯ โดยมีแรงจูงใจจากผลประโยชน์ทางการเงิน หรือความภักดีต่อองค์กรอาชญากรรม (FBI, n.d.) ดังนั้น การเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเป็นเจ้าของบัญชีม้าจึงอาจเกิดได้ทั้งโดยรู้ตัวหรือเจตนา โดยมีคำตอบแทนเป็นแรงจูงใจสำคัญและอาจเป็นเจ้าของบัญชีม้าโดยไม่รู้ตัว หรือถูกหลอกลวงจากความไว้วางใจ หรือการจ้างงาน

AMLO REVIEWS

2. ปัจจัยที่ทำให้นักศึกษาต่างชาติเป็นเป้าหมายของกลุ่มมิจฉาชีพ

กลุ่มมิจฉาชีพมีเป้าหมายจัดหาบัญชีม้าจากผู้เพิ่งเดินทางเข้าประเทศของตน คนว่างงาน นักศึกษา และผู้มีปัญหาทางการเงิน กลุ่มเป้าหมายหลัก คือ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 35 ปี และพบว่ากลุ่มมิจฉาชีพเริ่มมีการจัดหาบัญชีม้าจากกลุ่มคนที่อายุตั้งแต่ 12-21 ปี เพิ่มขึ้น (EUROPOL, 2016) สถิติในสาธารณรัฐสิงคโปร์ พบว่าระหว่างปี 2563 - 2565 ตำรวจได้สอบสวนผู้ต้องสงสัยเป็นเจ้าของบัญชีม้ามากกว่า 19,000 ราย และผู้ต้องสงสัยหลายคนเป็นบุคคลที่อายุน้อยกว่า 29 ปี (Tan, 2023) โดยในสหราชอาณาจักรสถิติเจ้าของบัญชีม้าร้อยละ 23 อายุน้อยกว่า 21 ปี และร้อยละ 65 อายุน้อยกว่า 30 ปี (Home Office & Tugendhat, 2024)

จากสถิติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กลุ่มมิจฉาชีพมีแนวโน้มหากกลุ่มบุคคลอายุน้อยมากขึ้น กลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่ขาดประสบการณ์อาจไม่เท่าทันอุบายหรือเล่ห์กลและการหลอกลวงต่าง ๆ โดยเฉพาะนักศึกษาต่างชาติที่มีลักษณะหรือมีข้อจำกัดที่เอื้อต่อการถูกใช้เป็นบัญชีม้า เนื่องจากนักศึกษาต่างชาติมีบัญชีธนาคารที่สามารถรับและโอนเงินได้ รวมถึงมีข้อจำกัดทางด้านภาษาและความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญาของประเทศที่ไปศึกษา (Australian Federal Police, 2024) นอกจากนี้ การศึกษาในต่างประเทศมีค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง บางครั้งอาจได้รับการสนับสนุนทางการเงินหรือมีรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น หรือมีความต้องการหารายได้เสริมกลุ่มมิจฉาชีพจึงเข้ามาเสนองานบัญชีม้าให้กับนักศึกษาต่างชาติ และด้วยลักษณะตัวงานบัญชีม้าเป็นการทำงานที่ยืดหยุ่น มีค่าตอบแทนดี รวมทั้งทำงานทั้งหมดออนไลน์ (Vedamanikam & Chethiyar, 2020) งานบัญชีม้าจึงเป็นงานที่สอดคล้องกับความต้องการของเหล่านักศึกษาต่างชาติ ทำให้ตกเป็นเหยื่อบัญชีม้าของกลุ่มมิจฉาชีพโดยง่าย

3. วิธีการจัดหาบัญชีม้าจากนักศึกษาต่างชาติ

รายงานอาชญากรรมทางการเงินของออสเตรเลียได้ระบุช่องทางการจัดหาบัญชีม้าจากนักศึกษาต่างชาติที่สำคัญ 3 ช่องทาง ได้แก่ (1) ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น เกมสออนไลน์ สื่อสังคมออนไลน์ โฆษณาออนไลน์ ฯลฯ ช่องทางนี้จะช่วยปกปิดตัวตนของกลุ่มมิจฉาชีพ ทำให้เจ้าของบัญชีม้าไม่สามารถระบุตัวตนของมิจฉาชีพได้ หากถูกตรวจพบโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ (2) ผ่านบุคคลที่ไว้ใจ เช่น นายหน้าหรือบุคคลที่ดำเนินการด้านการศึกษาต่อต่างประเทศ เนื่องจากกลุ่มบุคคลเหล่านี้เป็นบุคคลที่ติดต่อกับนักศึกษามาโดยตลอดและได้รับความไว้วางใจให้เข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษา ทำให้เครือข่ายอาชญากรอาจนำข้อมูลไปใช้เพื่อจัดหาบัญชีม้า (3) การรับซื้อบัญชีจากนักศึกษาต่างชาติที่กำลังจะจบการศึกษาหรือกำลังจะเดินทางกลับประเทศซึ่งไม่ได้ใช้ประโยชน์จากบัญชีธนาคารในต่างประเทศแล้ว (AUSTRAC, 2024)

กลุ่มมิจฉาชีพนิยมใช้วิธีการจัดหาบัญชีม้าจากนักศึกษาต่างชาติทั้งแบบเปิดเผยพบหน้าและปกปิดตัวตนผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์หรือการใช้ความไว้วางใจเป็นช่องทางในการเข้าถึงนักศึกษาโดยนักศึกษาไม่รู้ตัว ทำให้ถูกชักจูงหรือหลอกลวงได้ง่าย ในขณะเดียวกัน กลุ่มมิจฉาชีพยังอาศัยช่องทางออนไลน์ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมในกลุ่มนักศึกษา ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายจำนวนมากได้อย่างรวดเร็ว และสามารถปกปิดตัวตนของกลุ่มมิจฉาชีพได้เป็นอย่างดี

AMLO REVIEWS

4. ผลของการเป็นเจ้าของบัญชีม้า

เมื่อกลุ่มมีจดอาชีพได้บัญชีและข้อมูลส่วนบุคคลของนักศึกษาต่างชาติแล้ว จะนำไปใช้ในการฟอกเงินหลายรูปแบบ ตั้งแต่การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปเปิดบัญชีและสร้างประวัติลูกค้าใหม่ การนำข้อมูลส่วนบุคคลไปจดทะเบียนและเป็นกรรมการบริษัทที่ตั้งขึ้นเป็นบริษัทบังหน้าเพื่อฟอกเงิน ผิดกฎหมายการนำบัญชีไปรับโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำ ความผิดหลอกลวงต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังพบการใช้นักศึกษาต่างชาติฟอกเงินโดยการนำเงินสดฝากเข้าบัญชีธนาคารหลายบัญชี และต่างสาขาหรือการฟอกเงินผ่านคาลิโนและคริปโทเคอร์เรนซี (AUSTRAC, 2024) โดยที่นักศึกษาต่างชาติที่ขายบัญชีและข้อมูลส่วนบุคคลให้กับกลุ่มมีจดอาชีพนำไปใช้ ฟอกเงิน หรือการใช้บัญชีของตนรับโอนเงินที่ได้มาจากการกระทำความผิดอาจไม่รู้หรือไม่ตระหนักว่าในประเทศ ที่ตนกำลังศึกษาอยู่นั้น การกระทำเหล่านี้ถือเป็นความผิด และมีโทษทางอาญา

ประเทศไทยประกาศใช้พระราชกำหนดมาตรการ ป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี พ.ศ. 2566 ที่ได้กำหนดให้เจ้าของบัญชีม้าต้องรับโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้ผู้กระทำความผิดฐานฟอกเงิน จำคุกตั้งแต่ 1 - 10 ปี หรือปรับ ตั้งแต่ 20,000 - 200,000 บาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ โดยในต่างประเทศมีการกำหนดความผิด

เกี่ยวกับบัญชีม้าไว้เช่นกัน เช่น ในสหรัฐอเมริกา ถือว่าการเป็น เจ้าของบัญชีม้าเป็นการกระทำความผิดกฎหมายและอาจถูก ดำเนินคดีฟอกเงิน แม้ว่าเจ้าของบัญชียุคนั้นจะไม่ว่างรู้ตัวกำลัง กระทำความผิดก็ตาม นอกจากนี้ ยังส่งผลให้เสียเครดิต และสถานะทางการเงิน รวมถึงเสี่ยงต่อการถูกขโมยข้อมูล ส่วนบุคคลไปใช้ในการประกอบอาชญากรรม (FBI, n.d.) ในเครือรัฐออสเตรเลีย การเป็นเจ้าของบัญชีม้าถือว่าเป็นส่วนหนึ่ง ของการฟอกเงินไม่ว่าจะกระทำโดยรู้หรือไม่รู้ก็ตาม ซึ่งอาจ ถูกจับกุมและถูกดำเนินคดีได้และมีโทษทางอาญาดังจำคุก และหากมีประวัติอาชญากรรมจะส่งผลกระทบต่อการทำงาน การเดินทางไปต่างประเทศ และหากเป็นนักศึกษาต่างชาติ จะมีผลกระทบต่อการรักษาสถานีวิชานักศึกษาออสเตรเลีย (Australian Federal Police, 2024) ในสหราชอาณาจักร การเป็นเจ้าของบัญชีม้าถือเป็นประเภทหนึ่งของความผิด ฐานฟอกเงินซึ่งเป็นการกระทำความผิดอาญา มีโทษจำคุกสูงสุด 14 ปี และอาจถูกขึ้นบัญชีในฐานข้อมูลของธนาคารนำไปสู่ การปิดบัญชีธนาคารและต้องชำระสินเชื่อก่อนที่ รวมถึงส่งผล ต่อการขอเปิดบัญชีใหม่หรือการขอสินเชื่อ รวมถึงส่งผล อาจต้องออกจากการศึกษาและส่งผลกระทบต่อการศึกษา ในอนาคต (Home Office, 2024)

การเป็นเจ้าของบัญชีม้าจึงเป็นการกระทำที่ผิด กฎหมายทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งหากเป็น นักศึกษาต่างชาติและเข้าไปเกี่ยวข้องหรือถูกใช้เป็นบัญชีม้า อาจต้องทำให้ถูกดำเนินคดี มีโทษจำคุก ส่งผลกระทบต่อชีวิต และหน้าที่การทำงานในอนาคต

AMLO REVIEWS

5. การป้องกันไม่ให้ถูกใช้เป็นบัญชีม้า

กลุ่มมิจฉาชีพมักมีรูปแบบการเข้าหากลุ่มนักศึกษาต่างชาติผ่านบุคคลที่นักศึกษาไว้วางใจหรือผ่านทางออนไลน์ โดยใช้วิธีการรับซื้อหรือหลอกเอาข้อมูลบัญชีธนาคารและข้อมูลส่วนบุคคล การเสนองานที่มีค่าตอบแทนสูง ลักษณะงานที่ยืดหยุ่นและสามารถทำงานออนไลน์ได้ ส่วนใหญ่เป็นบริษัทที่ไม่มีสถานที่ตั้ง หรือตั้งอยู่ในต่างประเทศ โดยงานที่ทำงานจะเกี่ยวข้องกับการเงิน หรือใช้บัญชีธนาคารของตนเอง ดังนั้น นักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่างประเทศจะต้องมีความระมัดระวังในการป้องกันไม่ให้ตนเองตกเป็นเหยื่อหรือถูกหลอกลวง โดยการตรวจสอบข้อมูลบริษัทที่เสนองานให้ และไม่รับข้อเสนองานที่ขอให้ใช้บัญชีธนาคารของตนเองเพื่อรับหรือโอนเงิน รวมถึงไม่ให้รายละเอียดทางการเงินของตนเองกับบุคคลอื่น (FBI, n.d.) โดยนักศึกษาต้องพิจารณา ใ้ตรงรอง และหาข้อมูลให้รอบคอบก่อนตัดสินใจตอบรับงานใด ๆ รวมทั้งพิจารณาถึงเบื้องหลังของงานว่าเหตุใดจึงได้ค่าตอบแทนสูง และการเข้าไปเกี่ยวข้องกับงานเหล่านี้ จะส่งผลกระทบต่อชีวิตตนเองอย่างไร

6. บทสรุป

แม้นักศึกษาต่างชาติมีลักษณะและข้อจำกัดที่เอื้อต่อการชักจูงหรือหลอกลวงให้ถูกใช้เป็นบัญชีม้าแต่รูปแบบของการจัดหาบัญชีม้าของกลุ่มมิจฉาชีพ ยังคงเป็นรูปแบบที่พบได้ทั่วไปทั้งแบบพบหน้าและผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ โดยมีเงินเป็นปัจจัยหลักในการดึงดูดนักศึกษาให้ใช้บัญชีของตนเองเป็นบัญชีม้าเพื่อรับโอนเงินผิดกฎหมาย หรือขายบัญชีและข้อมูลส่วนบุคคลของตนเองให้กลุ่มมิจฉาชีพนำไปใช้ในการฟอกเงิน โดยหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศได้มีการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างการรับรู้ถึงภัยคุกคามของบัญชีม้าและแนวทางป้องกันตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว

สุดท้ายแล้ว อยู่ที่ตัวนักศึกษาที่ไปศึกษาต่อต่าง ประเทศต้องเป็นผู้พิจารณา และไตร่ตรองอย่างรอบคอบทุกครั้งก่อนการสมัครงานหรือหารายได้เพื่อนำมาเป็นค่าใช้จ่ายในต่างแดน รวมถึงใช้ความระมัดระวังในการป้องกันตนเองไม่ให้ถูกหลอกลวงหรือเข้าไปเกี่ยวข้องกับบัญชีม้าและวงจรอาชญากรรม

เอกสารอ้างอิง (References)

- กรมประชาสัมพันธ์. (2566, 20 ตุลาคม). รู้จัก บัญชีม้า ซิมม้า โทษหนัก ทั้งปรับ-จำคุก. <https://www.prd.go.th/th/content/category/detail/id/31/iid/225752>.
- Australian Transaction Reports and Analysis Centre (AUSTRAC). (2024). *Combating the Exploitation of International Students as money mules*. https://www.austrac.gov.au/sites/default/files/2024-06/2024_AUSTRAC_FCG_StudentMoneyMules.pdf.
- Tan, C. (2023, August 13). 'I just did it for the money': Why young people become money mules for scammers. *The Straits Times*. <https://www.straitstimes.com/singapore/courts-crime/money-mules-counsellors-worry-as-police-study-shows-almost-half-of-those-recruited-are-under-25>.
- European Union Agency for Law Enforcement Cooperation (EUROPOL). (2016, March 1). *Money Muling*. <https://www.europol.europa.eu/operations-services-and-innovation/public-awareness-and-prevention-guides/money-muling>.

AMLO REVIEWS

- Federal Bureau of Investigation (FBI). (2018, December 17). *Don't Be a Mule*. <https://www.fbi.gov/news/stories/fbi-joins-international-campaign-to-stop-money-mules-121718>.
- Federal Bureau of Investigation (FBI). (n.d.). *Don't Be a Mule: Awareness Can Prevent Crime*. <https://www.fbi.gov/how-we-can-help-you/scams-and-safety/common-scams-and-crimes/money-mules>.
- Home Office & Tugendhat, T. (2024, March 1). *Biggest ever crackdown on money mules in the UK*. <https://www.gov.uk/government/news/biggest-ever-crackdown-on-money-mules-in-the-uk>.
- Home Office. (2024). *Money mule and financial exploitation action plan*. <https://assets.publishing.service.gov.uk/media/65e0a18f2f2b3b001c7cd7b7/Money+Mule+and+Financial+Exploitation+Action+Plan+.pdf>.
- Vedamanikam, M., Chethiyar, S. D. M. (2020). *Money Mule Recruitment among University Students in Malaysia: Awareness Perspective*. *PUPIL: International Journal of Teaching, Education and Learning*, 4(1),19-37. https://www.researchgate.net/profile/Assc-Prof-Dr-Saralah-Chethiyar/publication/342451533_MONEY_MULE_RECRUITMENT_AMONG_UNIVERSITY_STUDENTS_IN_MALAYSIA_AWARENESS_PERSPECTIVE/links/60a6782b92851ca9d-cc64545MONEY-MULE-RECRUITMENT-AMONG-UNIVERSITY-STUDENTS-IN-MALAYSIA-AWARENESS-PERSPECTIVE.pdf.

AMLO REVIEWS

บทบาทของเยาวชนในการรู้เท่าทันการฟอกเงิน และอาชญากรรมทางเทคโนโลยี*

กมลสัณห์ ศรียารัตนย
นักวิชาการยุติธรรมปฏิบัติการ
สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์บทบาทของเยาวชนด้านการตระหนักรู้ในภัยคุกคามจากการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะที่จำเป็นให้กับกลุ่มเยาวชนพร้อมข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและกลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรมเนื่องจากเยาวชนมีบทบาทสำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยีด้วยความสามารถในการเข้าถึงโลกออนไลน์และข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วของเด็กและเยาวชน จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความตระหนักรู้แก่เยาวชนเกี่ยวกับภัยคุกคามจากอาชญากรรมทางเทคโนโลยี (สมาคมธนาคารไทย, 2566) เช่น การโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว การฟอกเงิน การโอนเงินผิดกฎหมาย หรือการค้ำนุชย์ฯลฯ เพื่อเตรียมความพร้อมและทักษะในการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่อ จึงต้องสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทุกรูปแบบที่อาชญากรนำมาใช้ในการหลอกลวงและแสวงประโยชน์จากผู้อื่น เช่น การใช้บัญชีม้าหรือบัญชีเงินฝากธนาคารที่เปิดในนามของบุคคลอื่น เพื่อปกปิดการโอนเงินที่ได้มาจากการฉ้อโกงหรือการกระทำผิดต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังควรส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในการต่อต้านและแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดต่อเจ้าหน้าที่อย่างถูกต้อง เพื่อเป็นการช่วยเหลือและสนับสนุนหน่วยงานภาครัฐในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมเหล่านี้ควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะและองค์ความรู้ด้านดิจิทัลและเทคโนโลยีให้แก่เยาวชนรู้เท่าทันอาชญากรรมทางเทคโนโลยีที่มีความซับซ้อนในปัจจุบันอย่างรวดเร็ว

1. บทนำ

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็วและสะดวกสบาย นำมาซึ่งความเสี่ยงในการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเทคโนโลยี ไม่ว่าจะเป็นการโจรกรรมข้อมูลส่วนตัว การใช้เป็นเครื่องมือการฟอกเงิน การโอนเงินผิดกฎหมาย หรือการค้ำนุชย์ฯ (อริสรา กาญจนอุดม, 2566) เยาวชนในฐานะผู้ใช้เทคโนโลยีจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงภัยคุกคามเหล่านี้และมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่คนในครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่เป็นเป้าหมายในการแสวงประโยชน์ของอาชญากรเพื่อมีส่วนร่วมในการต่อต้านรวมถึงแจ้งเบาะแสการกระทำความผิดดังกล่าวต่อเจ้าหน้าที่ได้อย่างถูกต้อง

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

รูปแบบอาชญากรรมทางเทคโนโลยีมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น รวมถึงการใช้ “บัญชีม้า” หรือบัญชีเงินฝากธนาคารที่เปิดในนามของบุคคลอื่นเพื่อปกปิดเจตนาและตัวตนของผู้ซึ่งกระทำความผิดซึ่งนิยมนำไปใช้การกระทำความผิดฐานต่าง ๆ เช่น การฉ้อโกง การพนัน การค้ายาเสพติดฯ โดยเฉพาะการฉ้อโกงผ่านการทำธุรกรรมออนไลน์เพื่อปกปิดร่องรอยการโอนเงินที่ได้มาจากเหยื่อที่ถูกหลอกลวง ซึ่งสร้างความเสียหายต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นอย่างมาก โดยการมีบัญชีม้าจำนวนมากจะทำให้อาชญากรสามารถโอนเงินผ่านบัญชีต่าง ๆ เพื่อปกปิดแหล่งที่มาได้อย่างรวดเร็ว ทำให้ยากต่อการตรวจสอบและติดตามจับกุมตัวการที่แท้จริง นอกจากนี้ยังทำให้มีวิชาชีพที่สามารถแสวงหาผลประโยชน์จากการหลอกลวงประชาชนได้มากขึ้น

จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้เขียนจึงเลือกศึกษาบทบาทของเยาวชนที่ต้องเผชิญกับภัยคุกคามรูปแบบใหม่ในโลกออนไลน์ เนื่องจากปัญหาการฟอกเงินและอาชญากรรมทางเทคโนโลยีเป็นหนึ่งในภัยคุกคามร้ายแรงต่อเยาวชนและประชาชนทั่วไปในปัจจุบัน ซึ่งการพัฒนาบทบาทของเยาวชนให้บรรลุผลสำเร็จนั้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างจริงจังและต่อเนื่องในการสนับสนุนส่งเสริม รวมถึงการเฝ้าระวังภัยคุกคามออนไลน์ที่อาจเกิดขึ้นกับกลุ่มเยาวชน

2. บทบาทและความรับผิดชอบของเยาวชน ในฐานะพลเมืองดิจิทัล

เยาวชนในปัจจุบันดำรงชีวิตแนบแน่นกับเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นอย่างมาก โดยอินเทอร์เน็ต สมาร์ทโฟน และแอปพลิเคชันต่าง ๆ กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของกลุ่มเยาวชน นวัตกรรมดิจิทัลได้เปิดโอกาสให้เยาวชนสามารถเรียนรู้และค้นคว้าข้อมูลใหม่ ๆ ได้อย่างไร้ขีดจำกัด รวมถึงใช้เป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ทำงาน และสร้างสรรค์ผลงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เยาวชนจำเป็นต้องมีสติรู้เท่าทันต่อภัยคุกคาม และข้อจำกัดของเทคโนโลยีดิจิทัลด้วย จึงจะสามารถใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีอย่างปลอดภัยและเหมาะสม

เยาวชนจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้สร้างและผู้แบ่งปันเนื้อหาดิจิทัล ซึ่งจำเป็นต้องดำเนินการด้วยความรับผิดชอบ ด้วยการสร้างสรรค์เนื้อหาที่มีคุณภาพ ถูกต้อง และไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น รวมถึงตระหนักถึงผลกระทบจากการแบ่งปันเนื้อหาขึ้นต่อสาธารณะ รวมทั้งบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาสังคมดิจิทัลให้มีความก้าวหน้าและยั่งยืน โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการสร้างโครงการหรือนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม หรือนำมาใช้แก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ดังนั้น เยาวชนจึงเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ทรงพลัง มีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์และขับเคลื่อนสังคมดิจิทัลให้เติบโตก้าวหน้าอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

เมื่อเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการใช้ชีวิต ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการสื่อสาร ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสารข้ามประเทศ การค้าขายผ่านช่องทางออนไลน์ ฯลฯ ทำให้เกิดคำเรียกพลเมืองในปัจจุบันว่า “พลเมืองดิจิทัล” ที่หมายถึง กลุ่มคนที่ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการใช้ชีวิต มีความเข้าใจเทคโนโลยีและใช้เทคโนโลยีเพื่อปรับเปลี่ยนสังคมให้ดีขึ้น

AMLO REVIEWS

"พลเมืองดิจิทัล" (Digital Citizenship) จึงเกิดจากแนวคิดแนวปฏิบัติที่ให้พลเมืองได้เรียนรู้และมีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างชาญฉลาด มีการบริหารจัดการ การกำกับตนเอง รวมถึงรู้เท่าทัน และสามารถปกป้องตนเองจากความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งเคารพสิทธิตนเองและผู้อื่น มีความรับผิดชอบต่อสังคม ดังนั้น พลเมืองดิจิทัลจึงควรมีทักษะและความรู้ที่รอบด้านเพื่อให้การใช้ชีวิตในยุคดิจิทัลเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด โดยทักษะในการเป็นพลเมืองดิจิทัลที่ทำให้อยู่ในสังคมได้อย่างเข้าใจ และปลอดภัย (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้, 2564) มีดังนี้

(1) **ทักษะการรักษาอัตลักษณ์ที่ดีของตนเอง** (Digital Citizen Identity) หมายถึง ความสามารถในการสร้างและจัดการภาพลักษณ์ของตนเองในสื่อโซเชียลในเชิงบวก ภายใต้พื้นฐานความเป็นจริง รับผิดชอบต่อผลกระทบ และไม่กระทำการผิดกฎหมายและละเมิดจริยธรรม

(2) **ทักษะในการบริหารจัดการเวลาในโลกดิจิทัล** (Screen Time Management) หมายถึง ความสามารถในการบริหารเวลาและควบคุมตนเองในโลกออนไลน์กับโลกในชีวิตจริงได้อย่างสมดุล

(3) **ทักษะการรับมือการกลั่นแกล้งบนโลกไซเบอร์** (Cyberbullying Management) หมายถึง ความสามารถในการรับมือ การป้องกัน และมีภูมิคุ้มกันกับการกลั่นแกล้งหรือข่มขู่บนโลกไซเบอร์อย่างเหมาะสมโดยไม่ใช้อารมณ์

(4) **ทักษะการรักษาความปลอดภัยบนโลกไซเบอร์** (Cybersecurity Management) หมายถึง ความสามารถในการป้องกันการถูกโจรกรรมข้อมูลหรือถูกโจมตีในโลกออนไลน์ได้

(5) **ทักษะในการจัดการความเป็นส่วนตัว** (Privacy Management) หมายถึง การรักษาความเป็นส่วนตัวในโลกออนไลน์ของตนเองและผู้อื่นได้เพื่อความปลอดภัยทางข้อมูล

(6) **ทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ** (Critical Thinking) หมายถึง ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะข้อมูลที่ถูกต้องและไม่ถูกต้อง รวมถึง

สามารถวิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ โดยใช้วิจารณญาณ และการตรวจสอบที่ถูกต้อง

(7) **ทักษะในการบริหารจัดการข้อมูล** (Digital Footprint) หมายถึง ความสามารถในการคิดและเข้าใจความเป็นไปในโลกดิจิทัล รวมถึงตระหนักว่าสิ่งที่ตนสร้างขึ้นในปัจจุบันจะทิ้งร่องรอยและประวัติไว้เสมอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อชีวิตในอนาคต

(8) **ทักษะการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความเห็นอกเห็นใจและสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น** (Digital Empathy) หมายถึง การมีความเห็นอกเห็นใจ และปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันในโลกออนไลน์

เยาวชนในยุคปัจจุบันถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความผูกพันกับเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นอย่างมาก จึงมีบทบาทสำคัญในการสร้างและแบ่งปันเนื้อหาในโลกออนไลน์ที่ต้องฝึกฝนและสร้างทักษะสำคัญในการรักษาอัตลักษณ์ที่ดี มีการบริหารจัดการเวลาออนไลน์ การรับมือสถานการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ การรักษาความปลอดภัย สามารถจัดการความเป็นส่วนตัวและคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ รวมถึงความสามารถในการบริหารข้อมูลดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีอย่างมีเมตตาเห็นใจผู้อื่นตามที่ได้กล่าวไว้เบื้องต้น

AMLO REVIEWS

3. กลยุทธ์ในการปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชน

สังคมในปัจจุบันเผชิญหน้ากับภัยคุกคามจากอาชญากรรมรูปแบบใหม่ โดยเฉพาะอาชญากรรมทางไซเบอร์และการฟอกเงิน ที่มีการแพร่ระบาดในกลุ่มเยาวชน การปลูกฝังจิตสำนึกเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและห่างไกลจากอาชญากรรมเหล่านี้จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยเริ่มจากการให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบร้ายแรงจากอาชญากรรมดังกล่าวให้เยาวชนได้เรียนรู้จากกรณีศึกษาเพื่อเห็นภาพชัดเจนถึงรูปแบบและความเสียหายทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว และสังคม พร้อมทั้งให้ความรู้ทางกฎหมาย เพื่อสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความรับผิดชอบ รวมทั้งการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงาม อาทิ ความซื่อสัตย์ ความสุจริต การเคารพกฎหมาย จิตสาธารณะและความรับผิดชอบ ต่อสังคมที่จะเป็นรากฐานสำคัญในการหล่อหลอมให้เยาวชนเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม การให้โอกาสเยาวชนได้แสดงออกถึงความสามารถและพัฒนาศักยภาพ ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์ต่าง ๆ เช่น กีฬา ดนตรี ศิลปะ หรืองานอาสาสมัคร เพื่อเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง และสร้างเป้าหมายในชีวิตที่ดีให้แก่เยาวชน

ด้านระบบการศึกษา ควรมีการบูรณาการแนวคิดการสร้างจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมในหลักสูตรการเรียนการสอน กิจกรรมภายในสถานศึกษา รวมถึงการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูและบุคลากรทางการศึกษา ความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และองค์กรเอกชน จะมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน หากเยาวชนมีจิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรม มีภูมิคุ้มกันทางใจที่เข้มแข็ง และมีโอกาสในการพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่แล้ว สิ่งเหล่านี้จะเป็นเกราะคุ้มกันเยาวชนของประเทศให้ห่างไกลจากอาชญากรรมที่เป็นภัยคุกคามต่อสังคมทุกรูปแบบ ผู้เขียนได้ทำการรวบรวมศึกษาและพบกลยุทธ์เพื่อปลูกฝังจิตสำนึกแก่เยาวชนหลายประการที่น่าจะเป็นประโยชน์ ดังนี้

(1) การให้ความรู้และสร้างความตระหนักถึงผลกระทบ โดยให้มีการอบรมให้ความรู้และกรณีศึกษาเกี่ยวกับการฟอกเงินและอาชญากรรมไซเบอร์อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เยาวชนเข้าใจถึงผลเสียหายร้ายแรงที่จะเกิดขึ้นต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม

(2) การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดี โดยปลูกฝังค่านิยมที่ถูกต้อง เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต เคารพกฎหมาย มีจิตสาธารณะ ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา รวมถึงแบบอย่างที่ดีจากครอบครัวและสังคม

(3) การส่งเสริมกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์และการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยการจัดกิจกรรมที่สร้างสรรค์และเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงออกถึงความสามารถและพัฒนาศักยภาพ อาทิ กิจกรรมกีฬา ดนตรี ศิลปะ อาสาสมัคร ฯลฯ เพื่อป้องกันไม่ให้เบี่ยงเบนไปสู่พฤติกรรมเสี่ยงและอาชญากรรม

(4) เสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ พัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็น เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การจัดการกับอารมณ์ เพื่อให้เยาวชนมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง รู้สึกถึงคุณค่า และมีเป้าหมายในการใช้ชีวิตที่สร้างสรรค์

(5) การบูรณาการการสร้างจิตสำนึกในระบบการศึกษา โดยการผสมผสานแนวคิดสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบต่อสังคมในทุกระดับของการศึกษาผ่านหลักสูตรการเรียน การสอน กิจกรรม และแบบอย่างที่ดีจากครูและบุคลากรทางการศึกษา

(6) การสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วน ด้วยวิธีการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่าย ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน องค์กรปกครองท้องถิ่น หน่วยงานรัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน ที่จะเสริมสร้างพลังในการขับเคลื่อนกลยุทธ์ต่างๆ ให้เกิดผลเป็นรูปธรรมได้อย่างยั่งยืน

การปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม และให้โอกาสในการพัฒนาตนเองแก่เยาวชนจึงมีความสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจและปลูกฝังให้เยาวชนตระหนักถึงคุณค่าของการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ช่วยป้องกันไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการฟอกเงินและอาชญากรรมไซเบอร์ต่าง ๆ นอกจากนี้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อ

AMLO REVIEWS

ต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเองให้แก่เยาวชนถือเป็นอีกหนึ่งแนวทางสำคัญรวมถึงการเปิดโอกาสให้เยาวชนได้แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน ย่อมจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจและปลูกฝังทักษะชีวิตที่สำคัญให้แก่เยาวชนได้เป็นอย่างดี

4. unสรุป

เทคโนโลยีที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วได้นำพาทั้งโอกาสและความท้าทายมาสู่สังคมไทยในปัจจุบัน รวมถึงสร้างโอกาสสำคัญในการมีบทบาทของเยาวชนซึ่งเป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนาสังคมดิจิทัลให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน ในฐานะ “พลเมืองดิจิทัล” ภายใต้ทักษะสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ ทักษะการสร้างอัตลักษณ์ การบริหารเวลา การรับมือสถานการณ์ออนไลน์ การรักษาความปลอดภัย และความเป็นส่วนตัว การคิดวิเคราะห์ และการตรวจสอบข้อมูลการบริหารข้อมูลดิจิทัล รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีอย่างมีความรับผิดชอบ ในขณะที่เดียวกัน ความท้าทายที่สำคัญที่สังคมไทยกำลังเผชิญ คือ ปัญหาอาชญากรรมทางเทคโนโลยีและการฟอกเงินที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจและสังคมในวงกว้าง

การติดตามจับกุมผู้กระทำความผิดในโลกออนไลน์ในระดับประเทศและระดับบุคคลในปัจจุบัน มีการดำเนินการที่เป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากข้อจำกัดที่เกิดจากความซับซ้อนของโลกออนไลน์ แม้หน่วยงานต่างๆ พยายามกวาดล้างอาชญากรรมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงประสบปัญหาความร่วมมือและการประสานงานกับหน่วยงานในต่างประเทศ ดังนั้น เพื่อให้สังคมไทยสามารถก้าวผ่านความท้าทายนี้ไปสู่การสร้างสังคมดิจิทัลที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน รวมถึงการปรับปรุงกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดของหน่วยงานภาครัฐ ความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนร่วมกันบูรณาการพัฒนาทักษะดิจิทัลให้แก่เยาวชนอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนต้องเร่งพัฒนาความร่วมมือระหว่างประเทศในการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ นอกจากนี้ ประชาชนต้องมีวินัยในการบริโภคสื่อดิจิทัลที่ปลอดภัย โดยปฏิบัติตามคำแนะนำในการป้องกันตนเองจากภัยคุกคามทางออนไลน์ ทั้งนี้ การรวมพลังจากทุกภาคส่วนจะเป็นกุญแจสำคัญนำพาสังคมไทยก้าวสู่สังคมดิจิทัลที่มีความมั่นคงปลอดภัยในที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2564). 8 ทักษะความเป็นพลเมืองดิจิทัล. <https://www.okmd.or.th/okmd-kratooktomkit/4673/>.
- สำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี. (2566). นายฯ ตรวจเยี่ยมและมอบนโยบายแก่ผู้บริหาร ปพจ. ย้ำความรวดเร็ว กระชับ มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามมาตรฐานสากล. <https://www.thaigov.go.th/news/contents/details/72977>.
- สมาคมธนาคารไทย. (2566). ทำความรู้จัก “บัญชีม้า” บัญชี(สุด)อันตราย กับบทลงโทษที่ไม่ธรรมดา. <https://www.tba.or.th/ทำความรู้จัก-บัญชีม้า/>.
- ไทยพีบีเอส (Thai PBS). (2567). รู้เท่าทันภัยออนไลน์ “กวาดล้างอาชญากรรมไซเบอร์”. <https://www.thaipbs.or.th/news/content/338404>.
- ทรูปลูกปัญญา. (2565). การเป็นพลเมืองดี. <https://www.trueplookpanya.com/learning/detail/31577>
- อริสรา กาญจนอุดม. (2566). มาตรการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมทางเทคโนโลยี. <https://www.senate.go.th/view/386/NewsDetailAll/Latest/25/TH-TH>.

AMLO REVIEWS

การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการยึดเงินตราต่างประเทศ
ในความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร :
กรณีศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5213/2566*

ปวิช พันวิไล

ผู้อำนวยการส่วนปฏิบัติการงานคดี 4 กองคดี 5
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ปัจจุบันประเทศไทยมีความผิดฐานคดีฟอกเงินรวมทั้งสิ้น 28 ความผิดฐาน โดยมีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จำนวน 21 ความผิดฐาน และมีกรณีที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นความผิดฐานตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 จำนวน 7 ความผิดฐาน ความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร เป็นความผิดฐานหนึ่งในมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 โดยการที่กฎหมายบัญญัติให้มีความผิดฐานขึ้นเพื่อกำหนดประเภทความผิดอาญาที่นำมาใช้เป็นฐานในการดำเนินคดีอาญาฐานฟอกเงินต่อบุคคลที่กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใดต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดฐาน และดำเนินการทางแพ่งเพื่อร้องขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2720-2721/2566)

การกระทำความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากรที่เกิดขึ้นนั้น แม้ผู้กระทำความผิดได้ยินยอมเปรียบเทียบและมีการงดการฟ้องร้องในความผิดฐานหลบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรแล้วก็ตาม เป็นผลเพียงทำให้ผู้กระทำความผิดได้รับความคุ้มครองมิให้ถูกดำเนินคดีอาญาเท่านั้น สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (สำนักงาน ปปง.) ยังสามารถดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ต่อไปได้ (คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสร็จ 1702/2560) เนื่องจากการดำเนินการทางแพ่งต่อทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดเป็นมาตรการพิเศษที่ใช้เพื่อติดตามและเรียกคืนทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะเป็นสำคัญ (แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ 40-41/2546 และแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาที่ 4175/2550, 6602/2550, 9902/2558 และ 14464/2558) บทความนี้ ผู้เขียนมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาค้นคว้าและเรียบเรียงสาระสำคัญของกรณีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการยึดเงินตราต่างประเทศในความผิดฐานลักลอบหนีศุลกากร เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปปรับใช้หรือประกอบการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดได้โดยถูกต้อง มีประสิทธิภาพ รอบคอบ และรัดกุมยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ผู้เขียนหวังว่าบทความนี้คงเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจบ้างตามสมควร โดยมีข้อที่ควรพิจารณา ดังนี้

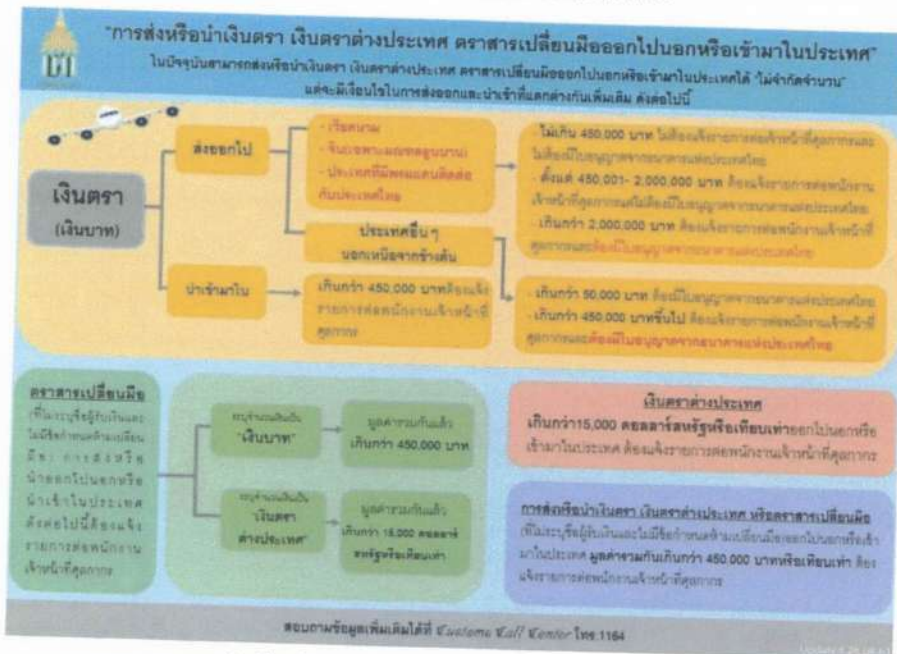
* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียน สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

1. การกระทำความผิดเกี่ยวกับการส่งหรือ นำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสาร เปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย เป็นความผิดมูลฐานหรือไม่

พระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 มาตรา 6/1 วรรคสาม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติ ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2559 ให้ถือว่า เงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือเป็นของ ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และมาตรา 8 ทวิ วรรคสอง กำหนดให้การส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ ธนาкарบัตรต่างประเทศ หรือหลักทรัพย์ ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามา ในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าว ไม่ว่าจะกระทำด้วยวิธีใด ๆ ให้ถือว่าเป็นการส่งหรือนำของต้อง จำกั้ตออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยอันเป็นความผิด

ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรด้วย และให้นำบทกฎหมายว่าด้วย ศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่ว่าด้วยการตรวจของและป้องกันลักลอบ หนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของ หรือการจับกุม ผู้กระทำความผิด การแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับ แก่การกระทำความผิดดังกล่าว รวมทั้งบุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเทียบเท่ากับเป็นความผิดเกี่ยวกับการนำเข้ามาในหรือ ส่งออกไปนอกราชอาณาจักรซึ่งของที่ยังมิได้ผ่านพิธีการศุลกากร ตามมาตรา 242 แห่งพระราชบัญญัติศุลกากร พ.ศ. 2560 การกระทำความผิดดังกล่าวจึงเป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนี ศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 (คณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่องเสรีง 1702/2560) โดยสรุปสาระสำคัญของหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการ ส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสาร เปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยได้ ตามตารางภาพ ดังนี้

ภาพแสดงการส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ และตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย
หมายเหตุ. จาก ศูนย์บริการศุลกากร, 2561

AMLO REVIEWS

2. สารสำคัญของคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5213/2566

2.1 ข้อเท็จจริงในคดี

เมื่อวันที่ 7 ธันวาคม พ.ศ. 2559 เจ้าหน้าที่ศุลกากรฝ่ายบริการผู้โดยสารที่ 2 ส่วนบริการผู้โดยสารสำนักงานศุลกากรตรวจของผู้โดยสารท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ตรวจค้นนาย ช. สัญชาติแทนซาเนียซึ่งเดินทางมาจากสหรัฐอเมริกาเพื่อมาเยี่ยมครอบครัวที่บริเวณช่องตรวจผู้โดยสารพจนบัตรสกุลดอลลาร์สหรัฐ ฉบับละ 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 1,568 ฉบับ (156,800 ดอลลาร์สหรัฐ) ฉบับละ 50 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 36 ฉบับ (1,800 ดอลลาร์สหรัฐ) รวมเป็นเงิน 158,600 ดอลลาร์สหรัฐ บรรจุในของสีน้ำตาลชุกซ่อนอยู่ในถุงเท้าทั้งสองข้างที่นาย ช. สวมใส่ เจ้าหน้าที่ศุลกากรจึงแจ้งข้อหานาย ช. ว่ากระทำความผิดฐานส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือที่เกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ หรือไม่ได้ผ่านศุลกากร โดยถูกต้องในการส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศหรือธนบัตรต่างประเทศหรือหลักทรัพย์ ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยโดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงการคลัง หรือประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 และยึดเงินตราต่างประเทศดังกล่าวไว้เป็นของกลาง โดย นาย ช. ขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากรและยินยอมชำระค่าปรับ จำนวน 20,000 บาท

2.2 การดำเนินคดีกับทรัพย์สินในชั้นสำนักงาน ปง.

เมื่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรรายงานการจับกุมมายังสำนักงาน ปง. เพื่อพิจารณาดำเนินการตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 สำนักงาน ปง. จึงได้ดำเนินการตรวจสอบธุรกรรมหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดในกรณีดังกล่าวตามอำนาจหน้าที่ ต่อมาคณะกรรมการธุรกรรมได้มีคำสั่งยึดเงินดังกล่าวไว้ชั่วคราว และมีมติให้เลขอาชญากรรม ปง. ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลสั่งให้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวตกเป็นของแผ่นดิน

2.3 พนักงานอัยการยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

พนักงานอัยการได้ยื่นคำร้องต่อศาลแพ่ง สรุปความได้ว่า นาย ช. ได้นำธนบัตรสกุลดอลลาร์สหรัฐบรรจุในของสีน้ำตาลชุกซ่อนในถุงเท้า รวมเป็นเงิน 158,600 ดอลลาร์สหรัฐ อันเป็นกระทำความผิดฐานส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ หรือมิได้ผ่านศุลกากรโดยถูกต้องในการส่ง หรือนำเงินตราต่างประเทศหรือธนบัตรต่างประเทศหรือหลักทรัพย์ไม่ว่าของไทยหรือต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทยโดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวงการคลังหรือประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 อันเข้าลักษณะความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 และกรณีมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่า นาย ช. กับพวก ได้ไปซึ่งทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าว จึงขอให้ทรัพย์สินดังกล่าวพร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 49 มาตรา 51 และมาตรา 58

2.4 การคัดค้านคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดิน

คดีนี้ นาย ช. (ผู้คัดค้าน) ยื่นคำคัดค้านสรุปความได้ว่า ผู้คัดค้านนำเงินสดติดตัวเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพื่อซื้อเสื้อผ้าสำเร็จรูปจากพ่อค้าชาวไทยแล้วนำไปจำหน่ายที่ประเทศแทนซาเนีย เงินของกลางไม่อยู่ในนิยามของคำว่าทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ตามความในมาตรา 3 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ผู้คัดค้านขอทำความตกลงระงับคดีในชั้นศุลกากร เจ้าพนักงานศุลกากรได้พิจารณาเปรียบเทียบปรับเป็นเงิน 20,000 บาท และไม่ได้ดำเนินคดีอาชญากรรมกับผู้คัดค้าน ผู้คัดค้านไม่ได้เป็นอาชญากรและไม่เคยมีประวัติกระทำความผิดอาญาใด รวมถึงความผิดมูลฐานในความผิดฐานฟอกเงินทั้งในประเทศแทนซาเนียและในประเทศไทย การกระทำความผิด

AMLO REVIEWS

ของผู้คัดค้านไม่เข้าองค์ประกอบความผิดมูลฐานตาม มาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ขอให้ยกคำร้อง

2.5 คำพิพากษาของศาล

ศาลชั้นต้น : ศาลแพ่งได้ส่วนแล้ว มีคำสั่งยกคำร้อง และให้คืนทรัพย์สินตามบัญชีรายการทรัพย์สินพร้อมดอกผล แก่ผู้คัดค้าน โดยให้คืนเมื่อคดีถึงที่สุด ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ศาลอุทธรณ์ : พิพากษากลับให้เงินจำนวนดังกล่าว พร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดินตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 51 วรรคหนึ่ง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

ศาลฎีกา : พิเคราะห์แล้วเห็นว่าพระราชบัญญัติ ควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 มาตรา 8 ทวิ วรรคหนึ่ง บัญญัติเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและปราบปรามการลักลอบ ส่งหรือนำเงินออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย ให้ถือว่า เงินตราต่างประเทศเป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร และวรรคสอง ให้การส่งหรือนำ หรือพยายามส่งหรือนำ หรือช่วยเหลือ หรือเกี่ยวข้องด้วยประการใด ๆ ในการส่งหรือนำ เงินตราต่างประเทศออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศไทย โดยฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือ คำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ ไม่ว่าจะกระทำ ด้วยวิธีใด ๆ ให้ถือว่าเป็นการส่งหรือนำของต้องจำกัดออกไปนอก หรือเข้ามาในประเทศไทยอันเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วย ศุลกากร และให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจ พนักงานศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยการนั้นโดยเฉพาะ การตรวจของและป้องกันลักลอบหนีศุลกากร การตรวจค้น การยึดและริบของหรือการจับกุมผู้กระทำการแสดงเท็จ และการฟ้องร้องมาใช้บังคับแก่การกระทำดังกล่าวรวมทั้ง บุคคลและสิ่งของที่เกี่ยวข้อง

มาตรา 8 กำหนดให้ผู้ใดฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติ ตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความ ในพระราชบัญญัตินี้ มีความผิดต้องระวางโทษปรับหรือจำคุก ซึ่งตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2497) ออกตามความ

ในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 แก้ไขเพิ่มเติม โดยกฎกระทรวง ฉบับที่ 25 (พ.ศ. 2550) ข้อ 10 กำหนดให้บุคคลที่นำเงินตราต่างประเทศมีมูลค่ารวมกัน เกินจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดในราชกิจจานุเบกษา (20,000 ดอลลาร์สหรัฐ) ออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศต้องแจ้ง รายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศนั้นตามแบบที่รัฐมนตรี กำหนดต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ศุลกากรหรือเจ้าพนักงานประจำ ด่านตรวจคนเข้าเมือง ด่านพรมแดน หรือช่องทางอื่นใดที่ใช้เป็น ทางออกไปนอกหรือเข้ามาในประเทศ โดยเหตุผลในการ ประกาศใช้กฎกระทรวงฉบับนี้ เนื่องจากประเทศไทยได้เปิดเสรี ด้านการเงินและผ่อนคลายการควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน ทำให้ประชาชนสามารถนำเงินตราต่างประเทศออกไปนอก หรือเข้ามาในประเทศไทยได้โดยไม่จำกัด ส่งผลให้เกิดการลักลอบ ส่งหรือนำเงินตราต่างประเทศที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ออกไปนอก หรือเข้ามาในประเทศในบางครั้งเป็นเหตุให้เกิด ความเสียหายต่อความมั่นคงทางการเงินของประเทศ จึงกำหนด มาตรการกำกับดูแลการเคลื่อนไหวของเงินตราต่างประเทศ เพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำดังกล่าว

เมื่อเท็จจริงได้ความว่า ผู้คัดค้านนำเงินตรา ต่างประเทศ เข้ามาในประเทศไทยเกินกว่า 20,000 ดอลลาร์สหรัฐ ซึ่งฟังไม่ได้ว่าเป็นเงินตราต่างประเทศที่ได้มาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศดังกล่าว ต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรแล้วถูกตรวจค้น จับกุม ลักษณะความผิด ของผู้คัดค้านจึงเป็นเรื่องของการฝ่าฝืนหรือละเลย ไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความ ในพระราชบัญญัติควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ซึ่งหาก ผู้คัดค้านแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศที่นำติดตัวเข้ามา ต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากรก็จะไม่มีความผิด ตามบทบัญญัติดังกล่าว ความผิดตามกฎหมายที่บัญญัติเช่นนี้ เป็นการฝ่าฝืนหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ หากฝ่าฝืนด้วยการงดเว้นจึงจะมีความผิดตามกฎหมาย เงินตราต่างประเทศของกลางจึงมิใช่เครื่องมือหรือทรัพย์สิน ที่ผู้คัดค้านได้ใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าวแต่อย่างใด

AMLO REVIEWS

แม้การกระทำของผู้คัดค้านจะเป็นความผิดมูลฐานเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายก็ตาม ก็เป็นเรื่องที่กฎหมายบัญญัติให้ถือว่าเงินตราต่างประเทศเป็นของตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและให้นำบทกฎหมายว่าด้วยศุลกากรและอำนาจพนักงานศุลกากรตามกฎหมายมาใช้บังคับเท่านั้นเพื่อประโยชน์ในการตรวจค้น การยึดและริบของกลางหรือการจับกุมผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ โดยที่ลักษณะการกระทำความผิดของผู้คัดค้านยังคงเป็นเช่นเดิม กรณีจึงไม่มีผลเปลี่ยนแปลงทำให้เงินตราต่างประเทศที่ยึดไว้กลายเป็นทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการกระทำความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้เงินตราต่างประเทศตามคำร้องพร้อมดอกผลตกเป็นของแผ่นดิน ด้วยเหตุเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (7) นั้น ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย ฎีกาของผู้คัดค้านฟังขึ้น พิพากษากลับให้คืนเงินจำนวน 4,810,862 บาท และเงินดอลลาร์สหรัฐฉบับละ 100 ดอลลาร์สหรัฐ จำนวน 4 ฉบับ ซึ่งชำระไม่สามารถแลกเปลี่ยนได้ พร้อมดอกผลแก่ผู้คัดค้าน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

จากคำพิพากษาศาลฎีกาดังกล่าว ผู้เขียนเห็นว่าศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้เป็นบรรทัดฐานในประเด็นสำคัญ ดังนี้

(1) การที่ผู้คัดค้านนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดโดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 เป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากรตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐานตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

(2) เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าเงินตราต่างประเทศดังกล่าวเป็นเงินที่ผู้คัดค้านนั้นได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีการทำธุรกรรมใดที่ผิดกฎหมายอันเป็นเหตุทำให้ผู้คัดค้านนั้นได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศเพื่อไว้ใช้ทำธุรกรรมผิดกฎหมาย

จึงไม่เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ศาลจะมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

(3) ลักษณะความผิดของผู้คัดค้านเป็นเรื่องของการฝ่าฝืนหรือละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ซึ่งหากผู้คัดค้านแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศที่นำติดตัวเข้ามาต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากรก็จะไม่มีความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว

(4) ความผิดตามกฎหมายดังกล่าวเป็นการกำหนดหน้าที่ให้ปฏิบัติ หากฝ่าฝืนด้วยการงดเว้นไม่ปฏิบัติตามกฎหมายกำหนด จึงจะมีความผิด แต่การกระทำความผิดของผู้คัดค้านเกิดจากการงดเว้นหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ เงินตราต่างประเทศของกลางจึงมิใช่เครื่องมือหรือทรัพย์สินที่ผู้คัดค้านได้ใช้ในการกระทำความผิดดังกล่าวแต่อย่างใด

3. ผลผูกพันทางกฎหมายของคำพิพากษา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) คำพิพากษาของศาลจึงไม่ใช่ที่มาของกฎหมาย จึงอาจกล่าวได้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกาไม่เป็นกฎหมาย แตกต่างจากระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) ที่คำพิพากษาของศาลที่เกิดขึ้นในคดีก่อน สามารถใช้เป็นแนวบรรทัดฐานของศาลในคดีต่อมาได้ (Case Law) แต่ในระบบกฎหมายไทยศาลมีหน้าที่และภารกิจในการตีความบทกฎหมาย อุดช่องว่างกฎหมาย อธิบายกฎหมาย รวมทั้งวางเกณฑ์กฎหมายให้ถูกต้องกระจ่าง และชัดเจนยิ่งขึ้น โดยพิจารณาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปไปสู่เรื่องเฉพาะที่พิพาทในคดีที่เกิดขึ้น ซึ่งศาลจะเป็นผู้นำเอาตัวบทกฎหมายมาใช้ปรับกับคดีแต่ละคดีที่เกิดขึ้น โดยถือว่ากฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภาเป็นที่มาของกฎหมายที่สำคัญที่สุด

อย่างไรก็ตาม เมื่อผู้พิพากษาศาลฎีกาตีความและวินิจฉัยตัดสินคดีเป็นประการใดไปแล้ว ต่อมาหากมีคดีที่คล้ายคลึงกันเกิดขึ้น โดยปกติการตัดสินในคดีหลังมักตัดสินคดีไปในแนวทาง

AMLO REVIEWS

เดียวกัน แต่ยังพบว่าบางคดีผู้พิพากษาศาลฎีกาเคยตัดสินกลับแนวทางเดิม เช่น กรณีการสมยอมในทางการค้าที่ศาลฎีกาเคยพิพากษาว่า เป็นพาณิชย์นโยบาย เป็นข้อตกลงที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยมีผลบังคับได้ระหว่างคู่กรณีที่เกี่ยวข้อง ต่อมาศาลฎีกาได้กลับแนวคำพิพากษาเดิมที่เคยวินิจฉัยไว้ โดยให้เหตุผลว่า การกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำอันมีลักษณะเป็นการขัดรัฐประศาสนนโยบายมีผลเป็นโมฆะ ไม่อาจฟ้องร้องบังคับคดีได้เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและรัฐประศาสนนโยบายที่เปลี่ยนไป

จากที่กล่าวไว้ข้างต้นจะเห็นได้ว่า แม้คำพิพากษาศาลฎีกาไม่ใช่กฎหมาย และไม่มีความหมายโดยปริยายให้ถือว่าคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นกฎหมาย แต่มีบทบาทสำคัญต่อวงการนักกฎหมาย โดยเฉพาะด้านการปฏิบัติเพื่อบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานตามรัฐธรรมนูญ นิติกร เจ้าพนักงานตามกฎหมายต่าง ๆ พนักงานอัยการ รวมทั้งผู้พิพากษาจึงยึดถือให้ความสำคัญกับคำพิพากษาศาลฎีกา เพราะคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นคำพิพากษาของศาลสูงสุดของประเทศไทย นักกฎหมายไทยจึงให้ความสำคัญและการยึดถือปฏิบัติตามมานับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งใช้เพื่ออ้างอิงการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ได้ในชั้นศาลและนอกศาลตลอดจนใช้อ้างอิงประกอบการสอนของสถาบันการศึกษาทางกฎหมาย

ด้วยเหตุนี้จึงมีการกล่าวต่อกันมาในลักษณะที่ว่า แม้คำพิพากษาศาลฎีกาจะไม่มีผลเป็นกฎหมายก็ตาม แต่ก็มีความสำคัญและอิทธิพลไม่น้อยไปกว่ากฎหมาย ในทางปฏิบัติของนักกฎหมายส่วนใหญ่จึงยอมรับและใช้อ้างอิงเพื่อสนับสนุนเหตุผลทางกฎหมาย (Legal reasoning) ได้เป็นอย่างดี ทั้งในทางปฏิบัติเพื่อบังคับใช้กฎหมายและการศึกษาทางวิชาการ จึงไม่อาจมองข้ามผลแห่งคำพิพากษาศาลฎีกาได้โดยเด็ดขาด อย่างไรก็ตาม กรณีมีความจำเป็นที่จะต้องแยกแยะข้อเท็จจริงในคดีและข้อกฎหมายให้ชัดเจน (ประสิทธิ์ โธวีโลกุล, 2540) เพื่อให้เห็นแนวทางการวางเกณฑ์กฎหมายในคำพิพากษานั้น ให้กระจ่างและชัดเจนในการนำไปปรับใช้กับข้อเท็จจริงเดียวกันและสามารถแยกแยะ และปรับใช้กับข้อเท็จจริงที่แตกต่างกันเพียงเล็กน้อยได้อย่างถูกต้อง

4. ประโยชน์ของคำพิพากษาศาลฎีกาที่เป็นบรรทัดฐาน

คำพิพากษาศาลฎีกาเป็นคำพิพากษาที่เสร็จเด็ดขาดและสิ้นสุด ไม่อาจฟ้องร้องในทางใด ๆ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ตัดสินไปแล้วในคดีก่อน ๆ แม้ไม่มีผลเป็นกฎหมาย และผูกพันศาลฎีกาว่าจะต้องตัดสินตามคดีก่อน ๆ ก็ตาม แต่ทางปฏิบัติก็ดี หรือทางวิชาการก็ดี คำพิพากษาศาลฎีกามีบทบาทและความสำคัญมากพอสมควร ซึ่งเป็นผลของการวิวัฒนาการจากแนวความคิดของระบบคอมมอนลอว์ (Common Law) มาสู่ระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) โดยอิทธิพลทางแนวคิดของคอมมอนลอว์ยังมีอิทธิพลต่อระบบกฎหมายของไทยมาจนถึงปัจจุบัน

หากพิจารณาจากความเป็นจริงของแวดวงนิติศาสตร์ในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าแนวความคิดเกี่ยวกับคำพิพากษาศาลฎีกาของประเทศไทยในปัจจุบันยังมีความสำคัญมากต่อนักกฎหมาย ในการผูกพันกับคำพิพากษาศาลฎีกาเป็นส่วนใหญ่ในลักษณะที่ยอมรับและถือปฏิบัติตาม จะเห็นได้จากการต่อสู้คดีในชั้นศาลก็ดี การเสนอความเห็นทางกฎหมายของนิติกรหรือเจ้าพนักงานตำแหน่งต่าง ๆ ก็ดี หรือการตัดสินคดีของศาลยุติธรรมก็ดี ต่างยอมรับและถือปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ แม้กระทั่งในทางวิชาการ เช่น การเรียนการสอน การแต่งตำราทางกฎหมาย ตลอดจนการสอน คำพิพากษาศาลฎีกายังคงมีบทบาทและความสำคัญอย่างมาก ผู้สอนและผู้เรียนวิชากฎหมายส่วนใหญ่ยังคงศึกษาและติดตามผลคำพิพากษาศาลฎีกา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนการสอนกฎหมายของสำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา คำพิพากษาศาลฎีกานั้นมีความสำคัญมากที่จะต้องนำมาศึกษาวิเคราะห์ โดยการออกข้อสอบ ผู้ออกข้อสอบก็นิยมนำคำพิพากษาศาลฎีกาที่มีประเด็นปัญหาทางกฎหมายที่ไดวางหลักเกณฑ์หรือตีความตัวบทกฎหมายแล้ว มาออกเป็นข้อสอบให้เห็นอยู่เนื่อง ๆ คำพิพากษาศาลฎีกามีประโยชน์และมีบทบาทสำคัญต่อวงการนิติศาสตร์ จึงสรุปได้ดังนี้

AMLO REVIEWS

4.1 คำพิพากษาศาลฎีกาส่วนใหญ่เป็นการตีความกฎหมายของศาลฎีกา โดยเป็นการอธิบายตัวบทกฎหมายให้เกิดความกระจ่าง ความชัดเจนของตัวบทกฎหมายซึ่งอาจมีข้อความที่ไม่ชัดเจนหรือเคลือบคลุมของตัวบทกฎหมาย คำพิพากษาศาลฎีกาในลักษณะนี้ หากผู้พิพากษาศาลฎีกาผู้ตัดสินคดีได้แจกแจงหรืออธิบายหลักกฎหมายพร้อมด้วยเหตุผล ความชอบธรรม ตลอดจนเจตนารมณ์ของกฎหมาย และปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วตามมาด้วยผลของคำพิพากษาศาลฎีกา ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนากฎหมายให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นอกจากศาลฎีกาได้ให้ความยุติธรรมแก่คู่กรณีเป็นอย่างดีแล้ว ก็ยังทำให้กฎหมายมีชีวิตชีวาทันสมัย และเป็นประโยชน์ในทางวิชาการด้วย

4.2 คำพิพากษาศาลฎีกาที่ได้วินิจฉัยคดีโดยอธิบายหลักเกณฑ์ของกฎหมาย รวมทั้งเหตุผลต่าง ๆ ให้เห็นได้อย่างชัดเจน ย่อมทำให้ประชาชนมีความเข้าใจในตัวบทกฎหมายได้ดียิ่งขึ้น อันจะส่งผลทำให้สามารถช่วยระงับยับยั้งการนำคดีความขึ้นสู่การพิจารณาของศาลยุติธรรมได้อีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นการลดปริมาณคดีในศาล และไม่ก่อให้เกิดความเสียหายในทางเศรษฐกิจระหว่างคู่กรณีด้วยกัน กล่าวคือ คู่กรณีอาจประนีประนอมยอมความกันได้ หรือในคดีความผิดต่อส่วนตัว คู่กรณีอาจถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกัน โดยถูกต้องตามกฎหมาย

4.3 ผลของคำพิพากษาศาลฎีกาจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้เกิดความชัดเจน แน่นอน ถูกต้อง และทันสมัย โดยคำพิพากษาศาลฎีกามีบทบาทและความสำคัญทำให้มีการพัฒนากฎหมายให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

4.4 คำพิพากษาศาลฎีกามีประโยชน์ในทางวิชาการ

โดยคำพิพากษาศาลฎีกามีส่วนช่วยพัฒนาการศึกษาวิชานิติศาสตร์ให้กว้างขวาง ช่วยวางหลักเกณฑ์ให้แน่นอน ชัดเจน แต่คำพิพากษาศาลฎีกาที่มีลักษณะตรงกันข้าม เช่น คำพิพากษาที่ไม่วินิจฉัยตามกฎหมายก็ดี วินิจฉัยโดยใช้ดุลพินิจมากเกินไปจนสมควรจะไม่น่าจะยกหลักกฎหมายอ้างอิงสนับสนุนก็ดี หรือวินิจฉัยนอกกรอบนอกทางก็ดี หรือวินิจฉัยโดยไม่สมเหตุสมผลก็ดี ฝ่ายวิชาการก็อาจถือโอกาสที่จะวิพากษ์วิจารณ์โต้แย้งคัดค้าน เรียกร้องให้ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้แน่นอน หรือสะท้อนให้ศาลยุติธรรมทราบถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมทั้งข้อเรียกร้องที่ไม่ควรมีคำพิพากษาศาลฎีกาในลักษณะดังกล่าวเกิดขึ้นอีกต่อไปในอนาคต (ประสิทธิ์ ไชววิไลกุล, 2540)

5. unสรุป

การนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทยเกินกว่าที่กฎหมายกำหนดโดยไม่แจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรเป็นการฝ่าฝืนกฎกระทรวงที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมการแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 เป็นความผิดเกี่ยวกับการลักลอบหนีศุลกากร ตามกฎหมายว่าด้วยศุลกากร อันเป็นความผิดมูลฐาน ตามมาตรา 3 (7) แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542

เมื่อข้อเท็จจริงฟังไม่ได้ว่าเงินตราต่างประเทศดังกล่าวเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีการทำธุรกรรมใดที่ผิดกฎหมายอันเป็นเหตุทำให้ได้มาซึ่งเงินตราต่างประเทศดังกล่าวเพื่อไว้ใช้ทำธุรกรรมผิดกฎหมาย จึงไม่เป็นที่สงสัยเกี่ยวกับการกระทำความผิดที่ศาลจะมีคำสั่งให้ตกเป็นของแผ่นดินได้

AMLO REVIEWS

แม้ว่าคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5213/2566 ชำงตัน จะไม่ใช่กฎหมาย แต่หากผู้เกี่ยวข้องนำไปปรับใช้หรือ ประกอบการพิจารณาดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวข้อง การกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติป้องกัน และปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ย่อมส่งผลทำให้ การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการยึดเงินตราต่างประเทศ ในความผิดมูลฐานลักลอบหนีศุลกากรเป็นไปโดยถูกต้อง มีประสิทธิภาพ รอบคอบ และรัดกุมยิ่งขึ้น

ลักษณะความผิดดังกล่าวเป็นเรื่องของการฝ่าฝืนหรือ ละเลยไม่ปฏิบัติตามกฎกระทรวง ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตาม ความในพระราชบัญญัติควบคุมแลกเปลี่ยนเงิน พ.ศ. 2485 ซึ่งหากได้มีการแจ้งรายการเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศ ที่นำติดตัวเข้ามาต่อเจ้าหน้าที่ศุลกากรในขณะที่ผ่านศุลกากร ก็จะไม่มีความผิดตามบทบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการฝ่าฝืน หน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้ปฏิบัติ หากฝ่าฝืนด้วยการงดเว้น ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย จึงจะมีความผิดจากการงดเว้น การกระทำตามหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติเงินตราต่างประเทศ ของกลางจึงมิใช่เครื่องมือหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้ในการ กระทำความผิดดังกล่าวแต่อย่างใด

เอกสารอ้างอิง (References)

- ประสิทธิ์ โฉมวิไลกุล. (2540). *เหลี่ยมหลังตุ๊กกฎหมายและความยุติธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร : สำนัก พิมพ์นิติธรรม.
- ศูนย์บริการศุลกากร. (2561). *การส่งหรือนำเงินตรา เงินตราต่างประเทศ ตราสารเปลี่ยนมือออกไปนอกหรือ เข้ามาในประเทศ*. https://ccc.customs.go.th/cont_strc_faq.php?lang=th&top_menu=menu_homepage&left_menu=interesting_article&ini_menu=¤t_id=14232a-32404f505e4e.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน. (2566). *รวมกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการ ฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพมหานคร : บริษัท แจ็ส เพอ-พรีน จำกัด.

AMLO REVIEWS

การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย ในคดีแชร์ลูกโซ่*

อนงค์ พงศ์จันทรเสถียร

นักสืบสอบสวนชำนาญการ กองคดี 4
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

แชร์ลูกโซ่ (Pyramid Scheme) เป็นรูปแบบการทำธุรกิจหลอกลวงโดยผู้เป็นเจ้าของธุรกิจดำเนินการจัดตั้งธุรกิจอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อบังหน้าแล้วเชิญชวนผู้ร่วมลงทุนด้วยกลอุบายที่แยบยลหลอกให้ประชาชนนำเงินมาลงทุน โดยสัญญาว่าจะได้รับผลตอบแทนที่สูงในระยะเวลาอันสั้น ผู้ร่วมลงทุนในช่วงแรกของการเปิดตัวธุรกิจจะได้รับผลตอบแทนเป็นเงินจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้นเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือหมุนเวียนไปจ่ายให้กับคนที่นำเงินมาลงทุนก่อนหน้า ในลักษณะ “ลูกโซ่” จนถึงเวลาหนึ่งที่เห็นว่าจำนวนเงินที่เหลืออยู่มีมากพอแล้วจึงยุติการดำเนินการและนำเงินนั้นไปเป็นของตนเอง โดยพบว่าในคดีแชร์ลูกโซ่ เงินของผู้เสียหายที่สูงสูญเสียไปส่วนใหญ่จะติดตามคืนมาได้ยาก เพราะจะไม่สามารถยึดอายัดมาคืนให้ผู้เสียหายได้

ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 และพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (3) ได้วางหลักเกี่ยวกับผู้เสียหายตามความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนไว้ว่า “เป็นความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญาหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการกั๊ยมเงินที่เป็นการฉ้อโกงประชาชน ซึ่งจะได้รับการคุ้มครองสิทธิและการชดใช้ค่าเสียหายหรือค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนมูลค่าทรัพย์สินที่เสียหาย”

หลักกฎหมายนี้เป็นฐานแนวคิดในการจัดทำบทความวิชาการนี้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีแชร์ลูกโซ่เพื่อให้ได้รับการชดใช้ค่าเสียหาย

หรือค่าสินไหมทดแทนตามจำนวนมูลค่าทรัพย์สินที่เสียหาย และเพื่อศึกษามาตรการยึดและอายัดทรัพย์สินตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยศึกษาจากเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายได้อย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

*บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO REVIEWS

1. หลักการพื้นฐานที่เกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีแชร์ลูกโซ่

“แชร์ลูกโซ่” หมายถึง การระดมทุนจากประชาชนโดยจูงใจด้วยผลตอบแทนที่สูงและเน้นการหาสมาชิกใหม่เพื่อนำเงินจากรายใหม่มาจ่ายรายเก่า

รูปแบบแชร์ลูกโซ่ในประเทศไทยสามารถ จำแนกได้ 3 รูปแบบ คือ

1) รูปแบบของแชร์ลูกโซ่ที่ใช้วิธีการขายสินค้าและบริการ มีลักษณะชักชวนให้ร่วมเล่นแบบปากต่อปาก เช่น การขายสินค้า การลงทุนแบบต่าง ๆ

2) รูปแบบแชร์ลูกโซ่ที่ใช้วิธีการชักชวนให้มาเป็นสมาชิกจะมีลักษณะเหมือนในอดีต แต่เน้นการหาสมาชิกมากกว่าการขายสินค้า

3) รูปแบบแชร์ลูกโซ่ที่ใช้วิธีการให้ความรู้และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือหาสมาชิกเข้าร่วม (พลิสสุภา พงนะลาวัณย์, 2560)

ทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดในคดีแชร์ลูกโซ่ที่ได้มาโดยตรงหรือที่เรียกว่า “ทรัพย์สินสกปรก” (Tainted Property) ถือเป็นทรัพย์สินที่ต้องริบ (Shall be Confiscated) เพื่อให้ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลอื่นใดแสวงหาประโยชน์จากทรัพย์สินเหล่านี้ได้ และหากผู้กระทำความผิดได้เปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินสกปรกนั้นไปเป็นทรัพย์สินอื่น หรือส่งมอบความครอบครองให้บุคคลอื่นยึดถือทรัพย์สินนั้นไว้แทนตลอดจนกรณีที่ทรัพย์สินหรือประโยชน์ตอบแทนนั้นไม่ใช่ตัวเงิน ในกรณีเช่นนี้มักกฎหมายทั่วโลกเห็นตรงกันว่า พึงต้องริบทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดและบุคคลที่เกี่ยวข้องตาม “มูลค่า” ของทรัพย์สินที่ได้มาแทนทรัพย์สินสกปรกหรือประโยชน์ที่ตนได้รับมาด้วย (Value-Base Confiscation) เพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดและมีให้ผู้กระทำความผิดตลอดจนผู้เกี่ยวข้องกับบุคคลเหล่านี้ได้ประโยชน์จากสิ่งที่ได้มาโดยมิชอบ (ปกรณ นิลประพันธ์, 2557)

ข้อแตกต่างระหว่างการริบทรัพย์สินแบบเจาะจงตัวทรัพย์สินและการริบทรัพย์สินตามมูลค่า คือ การริบทรัพย์สินแบบเจาะจงตัวทรัพย์สินจะต้องกระทำต่อทรัพย์สินสกปรกเท่านั้น เมื่อศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้ลงโทษริบทรัพย์สินกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินจะโอนเป็นของแผ่นดินแต่การริบทรัพย์สินตามมูลค่านั้น ไม่ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างทรัพย์สินที่จะริบและการกระทำความผิด เพียงได้ความว่าจำเลยได้กระทำความผิดและการกระทำความผิดนั้นเป็นผลให้จำเลยได้มาซึ่งทรัพย์สินสกปรก ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาให้จำเลยชำระเงินเป็นจำนวนมูลค่าของทรัพย์สินสกปรกได้และรัฐย่อมมีสิทธิเรียกร้องต่อทรัพย์สินอื่น ๆ ของจำเลยได้เช่นกัน (กัมปนาท แสนโกษณ์, 2552)

การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้กับอาชญากรรมทางเศรษฐกิจในปัจจุบันไม่จำเป็นจะเป็นการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญา หรือการดำเนินการร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วยป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินยังคงมีข้อจำกัดบางประการ เนื่องจากเป็นไปตามหลักการลงโทษริบทรัพย์สินแบบเจาะจงทรัพย์สิน (Property – based Confiscation) ซึ่งควรนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value Confiscation) มาใช้กับคดีอาญาทางเศรษฐกิจ เพื่อแก้ไขปัญหาในการบังคับใช้มาตรการริบทรัพย์สินและยังเป็นการอนุวัติการกฎหมายภายในให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยการต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติที่จัดตั้งในลักษณะองค์การ ค.ศ. 2000 เพื่อให้สามารถริบทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดและทรัพย์สินอื่นที่มีมูลค่าเท่ากับทรัพย์สินดังกล่าวด้วย (สุพัตรา แผนวิชิต, 2559) โดยหลักการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดคดีแชร์ลูกโซ่สามารถสรุปได้ ดังนี้

AMLO REVIEWS

2. การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในคดีแชร์ลูกโซ่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 37 บัญญัติว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิในทรัพย์สินและการสืบมรดก ขอบเขตแห่งสิทธิและการจำกัดสิทธิเช่นว่านี้ ให้เป็นไปตามที่ กฎหมายบัญญัติ...” และมาตรา 25 บัญญัติว่า “...บุคคลซึ่งได้รับ ความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจาก การกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการ เยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญได้บัญญัติ หลักประกันเรื่องสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลไว้โดยให้รัฐ มีหน้าที่คุ้มครองสิทธิดังกล่าว หากมีบุคคลในรัฐได้รับความเสียหายย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐ และการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลยังปรากฏ ในกฎหมายหลายฉบับ เช่น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 – 366 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในเรื่องสิทธิในการดำเนินคดีแพ่งเกี่ยวกับคดีอาญา ที่ให้ประชาชนผู้ได้รับความเสียหายในทรัพย์สินมีสิทธิ เรียกให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สินที่ได้สูญเสียไป เนื่องมาจากการกระทำความผิดทางอาญาได้ (หยุด แสงอุทัย, 2507)

ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่ากฎหมายเป็นหลักประกัน คุ้มครองความเสียหายและเป็นหลักการเพื่อความสะดวก ในการกำหนดความเป็นผู้เสียหาย ซึ่งไม่จำกัดเฉพาะ ความเสียหายในคดีอาญาเท่านั้น แต่รวมความเสียหาย ในทางแพ่ง โดยให้พนักงานอัยการหรือ ผู้เสียหายฟ้องคดีแพ่ง เกี่ยวเนื่องกับคดีอาญาได้ ภายใต้เงื่อนไขว่าผู้เสียหายนั้น ต้องได้รับความเสียหายในทางแพ่งเนื่องจากการกระทำ ความผิดทางอาญานั้น เพราะกฎหมายประสงค์จะคุ้มครอง ความเสียหายบางประการเป็นกรณีพิเศษ โดยสังเกตได้จาก มาตรา 43 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ให้อำนาจพนักงานอัยการฟ้องขอให้คืนหรือใช้ราคาทรัพย์สิน แทนผู้เสียหายได้ โดยคุ้มครองความเสียหายซึ่งจะเกิดแก่ ทรัพย์สินไว้ 3 ประการ (กิตติ บุศยพลากร, 2523) ได้แก่

(1) ความเสียหายที่เกิดจากการสูญเสียทรัพย์สินโดยที่ ทรัพย์สินไม่ถูกทำลาย

(2) ความเสียหายที่เกิดจากทรัพย์สินถูกทำลาย ทำให้เสื่อมค่าเสื่อมราคาหรือทำให้ไร้ประโยชน์ และ

(3) ความเสียหายที่เกิดจากการถูกรบกวนการใช้ประโยชน์ ในทรัพย์สิน

มาตรา 49 แห่งพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้เลขาธิการ ป.ง. ดำเนินการ ส่งเรื่องให้พนักงานอัยการพิจารณาเพื่อยื่นคำร้องขอให้ ศาลมีคำสั่งให้ทรัพย์สินที่เชื่อได้ว่า เป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้นตกเป็นของแผ่นดิน หรือนำไปคืน ชดใช้คืน หรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหาย ทรัพย์สิน ดังกล่าวจึงต้องมีตัวทรัพย์สินอยู่ในขณะยึดหรืออายัด หากทรัพย์สินนั้นสูญหายหรือถูกทำลายไปก่อน สำนักงาน ป.ง. จะไม่สามารถดำเนินการยึดหรืออายัด และร้องขอให้พนักงาน อัยการยื่นคำร้องขอต่อศาลเพื่อให้ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการ กระทำความผิดตกเป็นของแผ่นดินหรือนำทรัพย์สินไปคืน ชดใช้คืน หรือชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายได้

ด้วยเหตุผลนี้ เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้น ผู้กระทำความผิดจึงหลีกเลี่ยงการยึดหรืออายัดทรัพย์สิน ด้วยการจำหน่าย จ่าย โอน ทรัพย์สินที่ได้มาโดยหรือ ได้ให้เพื่อการกระทำความผิดเพื่อหลีกเลี่ยงการยึดอายัด ประกอบกับการดำเนินการตามกฎหมายฟอกเงิน มีกระบวนการขั้นตอนและระยะเวลาค่อนข้างนานเป็นเหตุให้ ไม่สามารถดำเนินการยึดหรืออายัดทรัพย์สินที่ได้มา จากการกระทำความผิดดังกล่าวได้ทันทั่วถึงเป็นช่องว่าง ให้ผู้กระทำความผิดหาช่องทางหลีกเลี่ยงเพื่อให้ตนเอง ได้รับประโยชน์จากการกระทำความผิดของตน

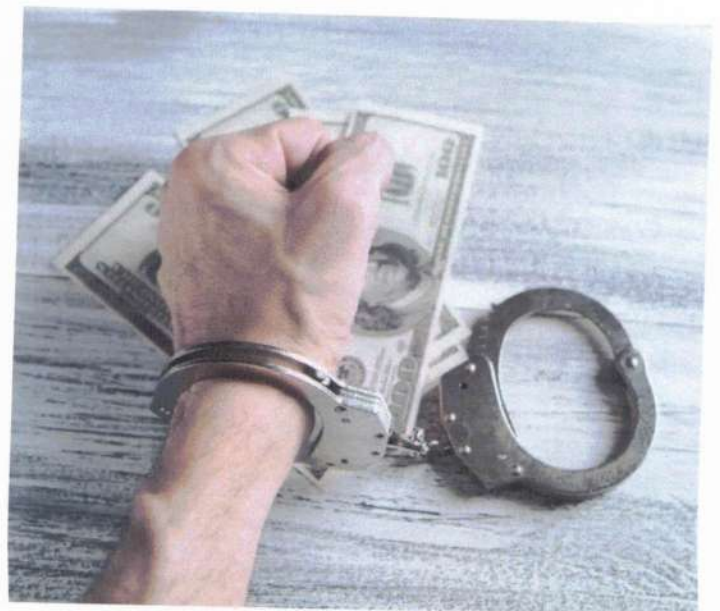
AMLO REVIEWS

ผู้เขียนมีความเห็นว่า การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายในความผิดคดีแชร์ลูกโซ่ตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน หลักการลงโทษริบทรัพย์สินแบบเจาะจงทรัพย์สิน (Property – based Confiscation) นั้นทำให้เกิดปัญหาในกรณีที่มีการโอนย้าย ถ่ายเทหรือเปลี่ยนแปลงสภาพทรัพย์สินไปเพื่อหลีกเลี่ยงการยึดหรืออายัดทรัพย์สินต่างจากระบบการริบทรัพย์สินของสหราชอาณาจักร ที่เป็นการริบทรัพย์สินตามมูลค่า ภายใต้แนวคิดที่พัฒนามาจากพื้นฐานที่ว่า “การลงโทษจำคุกหรือโทษปรับไม่อาจยับยั้งการกระทำความผิดได้” เพราะหากพิจารณาในเชิงเศรษฐศาสตร์แล้ว ต้นทุนหรือรายจ่ายในการประกอบธุรกิจที่จะถูกหักกลับไปโดยรายได้ เปรียบได้กับการสูญเสียเสรีภาพเช่นเดียวกับการถูกลงโทษจำคุกที่เป็นต้นทุนของการกระทำความผิด เพื่อให้ได้มาซึ่งประโยชน์ทางการเงินจำนวนมากหลังจากพ้นโทษ เมื่อรายได้ที่คาดว่าจะได้รับเหมาะสมกับต้นทุนที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ผู้มีเหตุผลในทางเศรษฐศาสตร์ก็จะตัดสินใจกระทำความผิด และการยับยั้งข่มขู่โดยโทษทางอาญาตั้งแต่เดิมจะไม่เป็นผลให้อาชญากรรมลดลง ดังนั้นอาชญากรรมซึ่งมุ่งประโยชน์ทางเศรษฐกิจหากถูกตัดประโยชน์ที่อาจได้รับออกไปแล้วจะไม่ประกอบอาชญากรรมเช่นนั้นอีก

เป้าหมายของการลงโทษริบทรัพย์สินที่ได้มาโดยการกระทำความผิดเป็นไปตามหลัก Restitutio ad integrum ที่หมายความว่า อาชญากรต้องถูกทำให้กลับคืนสู่สถานะที่ควรจะเป็นหากไม่มีกรก่ออาชญากรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทั่วไปว่า “อาชญากรรมไม่ควรได้รับผลตอบแทน” เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน และทำลายมูลเหตุจูงใจและลดแรงจูงใจในการกระทำเพื่อการป้องกันและข่มขู่ รวมทั้งเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อผู้เสียหายให้ได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือเยียวยาความเสียหายจากจำเลยตามสัดส่วนความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง เพราะการเยียวยาตามสัดส่วนด้วยวิธีการเฉลี่ยคืนจากมูลค่าทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดได้ หากมูลค่าทรัพย์สินที่ยึดหรืออายัดได้มีมูลค่าต่ำกว่ามูลค่าความเสียหายย่อมส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับทรัพย์สินเฉลี่ยคืนในจำนวนที่น้อยกว่าความเสียหายที่ได้รับ

3. บทวิเคราะห์การคุ้มครองสิทธิผู้เสียหายตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

จากแนวคิดและกระบวนการตามกฎหมายที่ได้กล่าวข้างต้น ผู้เขียนมีความเห็นว่า กฎหมายมีเจตนารมณ์มุ่งคุ้มครองความเสียหายในทรัพย์สินเพื่อเป็นการป้องกันและป้องปรามไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ ด้วยการทำลายมูลเหตุจูงใจในการก่ออาชญากรรม รวมถึงเป็นไปเพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้ได้รับความยุติธรรมจากการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด ดังนั้น ในคดีความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานฟอกเงินจึงควรนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่า (Value Confiscation) มาใช้ร่วมกับมาตรการริบทรัพย์สินแบบเจาะจงตัวทรัพย์สิน โดยปรับปรุงบทบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 เพื่อป้องกันและปราบปรามไม่ให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำ ทำลายมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิด และคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหายให้ได้รับความยุติธรรม จากการดำเนินการกับทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดมูลฐาน โดยเฉพาะในคดีแชร์ลูกโซ่ โดยปรับปรุงบทบัญญัติพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 ดังนี้

AMLO REVIEWS

“ทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิด” หมายความว่า

(1) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการกระทำความผิดซึ่งเป็นการผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินหรือจากการสนับสนุนหรือช่วยเหลือการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงินและให้รวมถึงเงินหรือทรัพย์สินที่ได้ใช้หรือมีไว้เพื่อใช้หรือสนับสนุนการกระทำความผิดมูลฐานหรือความผิดฐานพอกเงิน หรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากับทรัพย์สินดังกล่าว

(2) เงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการจำหน่าย จ่าย โอน ด้วยประการใด ๆ ซึ่งเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือทรัพย์สินที่มีมูลค่าเท่ากับทรัพย์สินดังกล่าว หรือ

(3) ดอกผลของเงินหรือทรัพย์สินตาม (1) หรือ (2) ทั้งนี้ ไม่ว่าทรัพย์สินตาม (1) (2) หรือ (3) จะมีกำหนดจำหน่าย จ่าย โอน หรือเปลี่ยนสภาพไปกี่ครั้งและไม่ว่าจะอยู่ในความครอบครองของบุคคลใด โอนไปเป็นของบุคคลใด หรือปรากฏหลักฐานทางทะเบียนว่าเป็นของบุคคลใด

ปัจจุบันยังคงมีผู้เสียหายในความผิดคดีแชร์ลูกโซ่ที่เป็นเหยื่อของการหลอกลวงในความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงประชาชนตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 343 และตามพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการพอกเงิน พ.ศ. 2542 มาตรา 3 (3) เป็นจำนวนมากที่ไม่ได้รับการเยียวยาความเสียหายหรือได้รับเยียวยาความเสียหายไม่เต็มจำนวนเนื่องจากไม่สามารถติดตามเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์สินจากผู้กระทำความผิดมาคืนหรือชดเชยให้ผู้เสียหายได้ การปรับปรุงกฎหมายที่ได้กล่าวข้างต้น จะทำให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียหายและคุ้มครองสิทธิรวมทั้งช่วยเยียวยาความเสียหายของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กัมปนาท แสนโกชน์. (2552). การริบทรัพย์สินตามมูลค่า. (วิทยานิพนธ์ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชากฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. 2552. หน้า 78.
- ปกรณ์ นิลประพันธ์. (23 มิถุนายน 2567). การริบทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ ที่ได้มาจากการกระทำความผิด. สืบค้นจาก http://lawdrafter.blogspot.com/2014/02/blog-post_14.html.
- พลิสสุภา พงนะลาวณิชย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตกเป็นเหยื่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: ศึกษากรณีแชร์ลูกโซ่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาอาชญาและงานยุติธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2560. หน้า ง.
- สุพัตรา แผนวิจิต. (2559). การนำหลักการริบทรัพย์สินตามมูลค่ามาใช้กับคดีอาญาทางเศรษฐกิจและการเงิน. วารสารกฎหมาย คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 34. 1 (มีนาคม 2559) หน้า 51 – 60.
- หยุด แสงอุทัย. (2507). ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาศึกษาทางคำพิพากษาศาลฎีกา. พระนคร : แม่บ้านการเรือน. 456.

AMLO & MORE

ข้อควรรู้เกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณกรณข้าราชการ มีความสัมพันธ์ฉันคู่สาว *

“ข้าราชการ” เปรียบเสมือนตัวแทนของหน่วยงานรัฐที่พึงปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเสียสละ สามารถเป็นที่พึ่งของประชาชนโดยยึดถือความถูกต้อง โปร่งใส เป็นธรรมและตรวจสอบได้ จึงต้องรับมือกับความคาดหวังของประชาชนและสังคมในการเป็นแบบอย่างด้านความประพฤติ การทำงาน และการวางตัวที่ดีให้กับพี่น้องประชาชนได้ ด้วยการรักษาระเบียบวินัยอยู่เสมอ หากข้าราชการละเว้นหรือประพฤตินอกวินัยอยู่เสมอมักถูกมองว่าไม่อยู่ในวินัยย่อมถูกมองโทษทางวินัย และในความผิดบางฐานอาจรวมถึงโทษทางอาญา หรือโทษทางแพ่ง รวมทั้งอาจส่งผลให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินชีวิตต่อไปในอนาคตเนื่องจากการถูกตราในสังคม

บทความนี้จึงเขียนขึ้นจากความห่วงใยที่มีต่อเพื่อนข้าราชการ เพื่อนำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวินัย จรรยาบรรณ และแนวทางการลงโทษทางวินัย กรณข้าราชการมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวเพื่อเป็นอุทาหรณ์ให้พึงตระหนักและระมัดระวังพฤติกรรมความรักในรูปแบบดังกล่าว รวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณและป้องกันมิให้ข้าราชการกระทำผิดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และอาจถูกดำเนินการทางวินัยส่งผลกระทบต่อสถานภาพครอบครัวและสถานภาพทางสังคมของข้าราชการผู้นั้นอย่างยากที่จะเยียวยาให้คืนสู่สภาพเดิมได้ เพราะความผิดพลาดในชีวิตเพียงครั้งเดียว สามารถทำลายความดีที่สั่งสมมาในชีวิตนับพันนับหมื่นครั้งลงได้

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณข้าราชการ

จากผลสำรวจของเว็บไซต์ World Population Review ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า ประเทศไทยติดอันดับที่ 4

อรพรรณ นาคแจ้ง

ผู้อำนวยการส่วนวินัยและคดีปกครอง กองกฎหมาย
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

ของประเทศที่มีสถิติการนอกใจสูงที่สุดในโลก รองจากสหรัฐอเมริกา เยอรมนี และ สหราชอาณาจักร ตามลำดับ (มติชนออนไลน์, 7 พฤศจิกายน 2566) รวมทั้งภาพข่าวในปัจจุบันเกี่ยวกับการกระทำที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการในเรื่องคู่สาว การล่วงละเมิดทางเพศ การคุกคามทางเพศ การใช้สื่อทางเพศที่ไม่เหมาะสมซึ่งเป็นเรื่องใกล้ตัวของข้าราชการทุกคน ทั้งหญิงและชายที่มีพฤติกรรมความรักมีลักษณะเป็นคู่ หรือมีคู่ ทั้งที่รู้ตัวหรือโดยที่ไม่รู้ตัวก็ตาม อาจส่งผลให้ข้าราชการผู้นั้นถูกดำเนินการทางวินัย และอาจมีผลทำให้สิ้นสุดสถานภาพข้าราชการหรือพ้นจากตำแหน่งได้

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการจึงมีความสำคัญในฐานะมาตรการที่ใช้ควบคุมความประพฤติเพื่อประโยชน์ต่อการบริหารงานราชการและสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของข้าราชการในสายตาของสาธารณชน

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO & MORE

ไปพร้อมกัน โดยเฉพาะเรื่องการประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสม ภายใต้อาณัติของบรรทัดฐานของสังคมที่แตกต่าง และเปลี่ยนแปลงตามบริบทของประเทศและยุคสมัยที่เปลี่ยนไป จึงเกิดคำถามว่า “แบบอย่างที่ดีและความประพฤติที่ดีนั้น ควรเป็นอย่างไร?” เพราะความรักสามารถเกิดได้กับทุกคน โดยไม่จำกัดเพศ วัย หรือความแตกต่างของเชื้อชาติ ศาสนา และสถานะทางสังคม จึงเกิดปัญหาเกี่ยวกับการแสดงออก ซึ่งความรักและความสัมพันธ์ที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ ส่งผลให้เกิดเรื่องร้องเรียน เหตุรุนแรงในสังคม และรุนแรง ถึงขั้นก่ออาชญากรรมต่อคนรักนำมาสู่ความสูญเสียทางสังคม อยู่บ่อยครั้ง แม้บางกรณีความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากการถูกหลอกให้รักและถูกหลอกให้เป็นชู้ แต่ข้าราชการ ย่อมไม่อาจอ้าง “ความไม่รู้ให้พ้นผิดได้” การกระทำดังกล่าว จึงอาจส่งผลให้ “เป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง”

ลำดับแรกผู้เขียนจะขออธิบายถึงความหมายของ “วินัย” และ “จริยธรรม” ของข้าราชการเสียก่อน เพื่อเป็น พื้นฐานในการทำความเข้าใจในหัวข้อต่อไป กล่าวโดยสรุปได้ ดังนี้

1.1 ความหมายของวินัย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายของ คำว่า “วินัย” ไว้ใน 2 ลักษณะ คือ ลักษณะของข้อปฏิบัติซึ่งเป็นการมองที่ปทัสถานที่กำหนดไว้ และลักษณะที่สอง หมายถึง การอยู่ในแบบแผน ซึ่งเป็นการ มองที่พฤติกรรม (Behavior) ของมนุษย์ เมื่อพิจารณาจากความหมายจะเห็นถึงวิธีการสร้างวินัย 2 ประการ ประการแรก คือ สร้างปทัสถาน (Nom) โดยกำหนดข้อบังคับข้อปฏิบัติ และประการที่สอง คือ สร้างพฤติกรรม (Behavior) เป็นการสร้างปัจจัยที่เสริมสร้างวินัยอีกทางหนึ่ง สำนักงาน ก.พ. ได้ให้ความหมายของ “วินัย” ไว้ว่า การควบคุมความประพฤติ ปฏิบัติให้เป็นตามระเบียบ แบบแผน (สำนักงาน ก.พ., 2557)

วินัยข้าราชการพลเรือน ได้แก่ บทบัญญัติวินัย ที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน เช่น กำหนดให้ข้าราชการต้องซื่อสัตย์ สุจริต ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่

ราชการ รักษาความลับของทางราชการ ปฏิบัติตามคำสั่ง ของผู้บังคับบัญชาและรักษาชื่อเสียงของตนเอง ฯ นอกจากนี้ วินัยยังหมายถึง ลักษณะเชิงพฤติกรรมที่แสดงออกมาว่า สามารถควบคุมตนเองให้อยู่ในกรอบของบทวินัยตามที่กำหนดไว้ กล่าวโดยสรุป “วินัยข้าราชการ” จึงหมายถึง “กรอบความ ประพฤติหรือแนวทางปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการทำงานและ การดำรงตนซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของข้าราชการและ การปฏิบัติราชการ” เช่นเดียวกับการประกอบวิชาชีพต่าง ๆ ที่มีการกำหนดข้อปฏิบัติสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพนั้น และเป็น จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพนั้น โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อควบคุมผู้ประกอบวิชาชีพให้ถือปฏิบัติตามหลักของการ ประกอบวิชาชีพและธำรงศักดิ์ศรีของผู้ประกอบวิชาชีพดังกล่าว และอาจกล่าวได้ว่า การรับราชการ เป็นการประกอบวิชาชีพ อย่างหนึ่ง วินัยข้าราชการ จึงเป็นทั้งวินัยและจรรยาวิชาชีพ ของข้าราชการไปในขณะเดียวกัน

1.2 ความหมายของจริยธรรม

คำว่า “จริยธรรม” (Ethics) มีที่มาจากคำว่า “จริยะ” หรือ “จริยา” หมายถึง ความประพฤติ การปฏิบัติ พฤติกรรมการแสดงออก ส่วนคำว่า “ธรรม” หมายถึง หน้าที่ ที่คนในสังคมต้องปฏิบัติอันเกี่ยวข้องความถูกต้องดีงามที่คน ในสังคมประพฤติ (ชนัญชิตา โทณสูงเนิน, 2563)

ความหมายของจริยธรรมนั้น มีผู้ให้ความหมายไว้ ภายใต้มุมมองหลายมิติ (สถาพร วิชัยรัมย์, 2562) ทั้งตาม ความหมายของพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ที่ได้ให้ความหมายของจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง ธรรมที่เป็น ข้อประพฤติปฏิบัติ ศีลธรรม กฎแห่งศีลธรรม ในขณะที่ พระราชวรมณี ได้อธิบายความหมายของจริยธรรมไว้ว่า เป็นการดำเนินชีวิต ความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีวิต การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่มุม ทุกด้าน ทุกระดับ ทางกายวาจาใจ ทั้งด้านส่วนตัว ด้านสังคม ด้านอารมณ์ ด้านจิตใจ ด้านปัญญา อย่างถูกต้อง และ พระเมธีธรรมภรณ์ ได้อธิบายว่า คือ หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางการปฏิบัติให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตน

AMLO & MORE

และส่วนรวม (ภัทรพันธุ์ นิธิวิรัตน์สกุล และคณะ, 2566) จึงอาจสรุปได้ว่า “จริยธรรม” หมายถึง หลักแห่งความประพฤติที่ดีงาม ทั้งกาย วาจา ที่เกี่ยวข้องกับหลักคำสอนของศาสนา และยังรวมถึงขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ยอมรับกันว่าดีงามของสังคมโดยรวม เพื่อให้ตนเองและสังคมรอบข้างมีความสุขสันติสุข ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี

ข้อกำหนดวินัยข้าราชการพลเรือนสามัญ ถือเป็นแนวทางแห่งความประพฤติปฏิบัติที่สำคัญของข้าราชการ เพื่อประโยชน์แก่ตนเองและสังคมโดยรวม โดยมีจริยธรรมเป็นหลักแห่งความประพฤติที่ดีงาม เมื่อบุคคลได้นำมาปฏิบัติแล้ว ย่อมก่อให้เกิดประโยชน์สุข มีความสงบและเจริญก้าวหน้า เมื่อบุคคลหรือสังคมใดได้ประพฤติปฏิบัติในหลักของจริยธรรมแล้ว ย่อมเป็นสังคมแห่งอารยะ คือ สังคมแห่งผู้เจริญอย่างแท้จริง โดยมีได้จำกัดความหมายอยู่ที่การถือศีล การเข้าวัดปฏิบัติธรรม เจริญจิตภาวนาเท่านั้น แต่รวมถึงการประพฤติปฏิบัติบนรากฐานความคิดความเห็นที่ถูกต้อง การทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์และดำเนินชีวิตถูกต้องตามเหตุผลตามกาลเทศะ รวมทั้งเป็นเครื่องควบคุมพฤติกรรมมนุษย์ในสังคมให้เกิดการยอมรับในศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น หล่อหลอมให้คนเกิดความรัก ความสามัคคีต่อกัน ประพฤติปฏิบัติต่อกันด้วยความเอื้ออาทร และมีความอ่อนโยนต่อผู้ที่ด้อยกว่า ทั้งด้านอายุ ตำแหน่งหน้าที่การงานหรือสถานภาพทางสังคม

1.3 ความสำคัญของวินัยและจริยธรรมข้าราชการ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 76 วรรคสาม ได้บัญญัติให้รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว โดยมาตรฐานทางจริยธรรมตามพระราชบัญญัติมาตรฐานทางจริยธรรม พ.ศ. 2562 มาตรา 5 หมายถึง หลักเกณฑ์การประพฤติปฏิบัติอย่างมีคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อใช้เป็นหลักสำคัญในการจัดทำประมวลจริยธรรมของหน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วยการยึดมั่นในสถาบันหลักของประเทศอันได้แก่ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบ

ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุข ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต มีจิตสำนึกที่ดี และรับผิดชอบต่อหน้าที่ กล้าตัดสินใจและกระทำในสิ่งที่ถูกต้องชอบธรรม คิดถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีจิตสาธารณะ มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน ปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ชำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีและรักษาภาพลักษณ์ของทางราชการ ข้าราชการแต่ละประเภทจึงมีมาตรฐานทางจริยธรรมที่กำหนดเอาไว้ในประมวลจริยธรรม

การที่ข้าราชการยึดถือมาตรฐานทางจริยธรรม เป็นหลักเกณฑ์ในการประพฤติปฏิบัติตนย่อมส่งผลให้เกิดความตระหนักในเกียรติศักดิ์ศรี ความพอเพียง ยึดมั่นในคุณธรรม ยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้อง ตระหนักในคุณความดี ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และเป็นตัวอย่างการประพฤติที่ดีงามแก่สังคม

2. การดำเนินการทางวินัยและแนวทางการลงโทษวินัยข้าราชการ

“การดำเนินการทางวินัย” หมายถึง การดำเนินการทั้งหลายที่กระทำเป็นแบบพิธีการตามกฎหมาย เมื่อข้าราชการพลเรือนกระทำความผิดทางวินัยหรือกรณีถูกกล่าวหาว่ามีการกระทำความผิดวินัย การตั้งเรื่องกล่าวหาทางวินัย การสืบสวนสอบสวน การพิจารณาความผิด การกำหนดโทษทางวินัย รวมถึงการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางวินัย

การดำเนินการทางวินัย ยังหมายรวมถึง การส่งเสริม การป้องกัน การเสริมสร้างให้ข้าราชการมีวินัยและป้องกัน การกระทำผิดวินัยไปพร้อมกัน การดำเนินการทางวินัย และการลงโทษวินัยนั้น เป็นการกระทำของฝ่ายรัฐหรือฝ่ายปกครองที่กระทำต่อข้าราชการ เจ้าหน้าที่หรือบุคคลในหน่วยงานรัฐ เพื่อให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ บุคลากรของรัฐ รักษาระเบียบวินัย บุคลากรผู้กระทำความผิดทางวินัยด้วย ทั้งนี้ การป้องกันถือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบต่อข้าราชการรวมถึงเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานรัฐทุกคน ดังนั้น กระบวนการในการดำเนินการ

AMLO & MORE

ดังกล่าวจึงอยู่ภายใต้ “หลักความชอบด้วยกฎหมาย (Legality)” ซึ่งเป็นหลักกฎหมายทั่วไป (General principle of law) ในทางปกครอง จึงต้องมีกฎหมายให้อำนาจไว้และต้องเป็นการกระทำที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามระเบียบขั้นตอนและเป็นธรรม เพื่อเป็นหลักประกันและรับรองคุ้มครองสิทธิของข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ไม่ให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมและถูกกั้นก้าง ด้วยเหตุที่ไม่เป็นธรรม ตามหลักการ “*ครองตน ครองคน และครองงาน*” โดย “*ความสัมพันธ์ฉันคู่สาว*” อธิบายได้ดังนี้

2.1 ความหมายของความสัมพันธ์ฉันคู่สาว

“ความรักในรูปแบบของคู่สาวกับวินัย” เป็นสิ่งที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับข้าราชการ แม้เหตุดังกล่าวจะไม่เป็นที่ต้องการของใครหลายคน และหลายคนก็ไม่ประสงค์ให้เกิดขึ้นกับตัวเองหรือบุคคลที่ตัวเองรัก เนื่องจาก “พฤติกรรมคู่สาว” เป็นสิ่งที่ไม่ได้รับการยอมรับในสังคมไทย และหากพฤติกรรมนั้นผู้กระทำเป็นข้าราชการ ผู้ต้องประพฤติตนอยู่ในวินัยและจรรยาบรรณของข้าราชการ ย่อมถือว่าเป็นสิ่งร้ายแรงอย่างมาก เพราะนอกจากจะผิดศีลธรรมแล้ว ยังผิดวินัยร้ายแรงอีกด้วย คำว่า “คู่” พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “*คู่รัก บุคคลที่เป็นที่รัก การล่องประเวณี เช่น การเล่นคู่ การที่ชายหรือหญิงที่ลอบลักสมัครสังวาสเป็นผัวเมียกัน*” และมีการเรียกชายหรือหญิงที่ไม่ใช่ในทางคู่สาวว่า “เจ้าคู่” โดยคำว่า “เป็นคู่” หมายถึง ผู้ชายที่ร่วมประเวณีกับเมียผู้อื่น และ “มีคู่” หมายถึง ล่องประเวณีกับชายอื่นที่มีใช้สามีของตน (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, ม.ป.ป.)

แม้ว่าการมีคู่ เป็นคู่ หรือคู่สาวนั้นไม่เป็นความผิดตามกฎหมายอาญา แต่อาจส่งผลให้ต้องรับผิดทางแพ่งตามกฎหมายครอบครัวได้ ทั้งนี้ สำนักงาน ก.พ. ได้วางแนวทางลงโทษไว้หลายกรณี โดยพิจารณาตามพฤติการณ์และเจตนาของข้าราชการผู้นั้นประกอบความร้ายแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นประกอบกันภายใต้หลักนิติธรรม หลักมโนธรรม และหลักความเป็นธรรม

2.2 ความผิดทางวินัย กรณีความสัมพันธ์ฉันคู่สาวของข้าราชการ

2.2.1 กรณีที่เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง คือ ฐานไม่รักษาชื่อเสียงของตนและรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งหน้าที่ราชการของตนมิให้เสื่อมเสีย ตามมาตรา 82 (10) และมาตรา 84 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งมีโทษทางวินัย คือ ภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือนลดเงินเดือน

2.2.2. กรณีที่เป็นความผิดทางวินัยอย่างร้ายแรง คือ ฐานกระทำการอันได้ชื่อว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 85 (4) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551 ซึ่งมีโทษทางวินัย คือ ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

มาตรการทางการบริหารเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการทางวินัยและจริยธรรมกรณีที่มีการกระทำที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการในเรื่องคู่สาวนั้น สำนักงาน ก.พ. ได้เสนอให้คณะรัฐมนตรีพิจารณาให้นำมาตรการทางการบริหารที่เกี่ยวข้องกับวินัยและจริยธรรมร้ายแรงของแต่ละองค์กรมาใช้ในการดำเนินการทางวินัยกับข้าราชการที่ถูกกล่าวหาว่ามีพฤติกรรมคู่สาวหรือล่องละเมิดทางเพศ หรือคุกคามทางเพศ รวมถึงการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการกระทำการล่องละเมิดทางเพศ หรือการคุกคามทางเพศดังกล่าว เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันและเพื่อควบคุมการใช้ดุลพินิจของฝ่ายปกครอง “หลักความเสมอภาค” และ “หลักความได้สัดส่วน” ในการพิจารณาฐานความผิดและกำหนดโทษที่จะลงแก่ข้าราชการที่กระทำผิดวินัย (หนังสือสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรีด่วนที่สุด ที่ นร 0505/ว2169 ลงวันที่ 17 มีนาคม 2564 เรื่อง มาตรการทางการบริหารเพื่อประสิทธิภาพในการดำเนินการทางวินัยและจริยธรรมและหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 1011/ว29 ลงวันที่ 25 ธันวาคม 2566 เรื่อง การดำเนินการทางวินัยกรณีข้าราชการพลเรือนสามัญถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยกรณีมีความสัมพันธ์ฉันคู่สาว) โดยการกระทำผิดวินัย กรณีนี้ศาลปกครองสูงสุดได้วางบรรทัดไว้ในคำพิพากษาไว้หลายกรณี ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายไว้ในหัวข้อต่อไป

AMLO & MORE

3. อุกาทรณ์จากคดีวินัย

ผู้เขียนขอนำเสนออุกาทรณ์และกรณีตัวอย่างการกระทำผิดวินัยชั้นผู้สาวของข้าราชการ ในมิติของมาตรการทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจและใช้เตือนตนเป็นอุกาทรณ์ต่อพฤติกรรมดังกล่าว ซึ่งผู้เขียนได้คัดสรรเป็นอย่างดี จำนวน 4 คดี ดังนี้

3.1 เมื่อพฤติการณ์อนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกันชั้น “ผู้สาว” จึงผิดวินัยร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. 546/2560 ศาลปกครองสูงสุดได้ตรวจสอบพยานหลักฐานในคดีสรุปได้ว่า นางสมหญิงซึ่งเป็นข้าราชการครูมีสามีที่จดทะเบียนสมรส ถูกร้องเรียนกล่าวหาว่า มีความสัมพันธ์ในทางผู้สาวกับนายเสื่อ ซึ่งเป็นข้าราชการที่มีคู่สมรสอยู่แล้ว โดยมีพยานบุคคลที่พักอาศัยอยู่ใกล้เคียงกับบ้านพักของนางสมหญิง จำนวน 3 ราย ให้ถ้อยคำในทำนองเดียวกันว่า เห็นนางสมหญิงและนายเสื่อ พักอาศัยอยู่ด้วยกันภายในบ้านซึ่งปลูกสร้างร่วมกัน นายเสื่อได้บอกกับพยานว่า นางสมหญิงเป็นภริยาของตน ส่วนสามีของนางสมหญิงให้การว่า นางสมหญิงจะกลับเฉพาะวันเสาร์ และวันอาทิตย์เท่านั้น

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อพยานไม่มีเหตุโกรธเคืองหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่า จะให้การปรักปรำนางสมหญิง (ผู้ฟ้องคดี) และคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่จำเป็นต้องปรากฏพยานหลักฐานจนปราศจากข้อสงสัยเหมือนการลงโทษทางอาญา ทั้งการดำเนินการทางวินัยและการดำเนินคดีอาญามีหลักเกณฑ์ วิธีการ สอบสวน และการลงโทษไว้เป็นการเฉพาะแยกจากกันคนละส่วน และสามารถดำเนินการทางวินัยได้โดยไม่ต้องรอฟังผลคดีอาญา เมื่อนางสมหญิงมีพฤติการณ์อยู่อาศัยในบ้านร่วมกันสองต่อสองกับนายเสื่อจนตลอดข้ามคืน ย่อมอนุมานได้ว่ามีความสัมพันธ์พิเศษต่อกัน เป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของหน้าที่ราชการและผิดศีลธรรม ถือว่าเป็นผู้ประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 9 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 คำสั่งลงโทษปลดออกจากราชการ จึงเหมาะสมกับความผิด (เทียบเคียงได้กับมาตรา 85 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2551)

3.2 การมีพฤติกรรม “ฉันทู้สาว” แม้ไม่มีพยานหลักฐานชัดเจน ก็เป็นความผิดวินัยร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อบ.41/2561 ข้อเท็จจริงในคดีสรุปได้ว่า ปลัดเทศบาลแห่งหนึ่งซึ่งมีภรรยาชอบด้วยกฎหมายและมีบุตรด้วยกัน ถูกร้องเรียนว่ามีพฤติกรรมในทางผู้สาวกับผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งมีสามีชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว

แม้ในทางการสอบสวนวินัยไม่พบหลักฐานชัดเจน แต่ปลัดเทศบาลรายดังกล่าวได้ลงชื่อรับสารภาพต่อหน้า นายกเทศมนตรีว่า มีความสัมพันธ์ฉันทู้สาวกับผู้ใต้บังคับบัญชาจริง นายกเทศมนตรีจึงมีคำสั่งลงโทษปลดนายสมชาย ออกจากราชการ ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า เมื่อผลการสอบสวนรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีมีความสัมพันธ์ฉันทู้สาวกับผู้ใต้บังคับบัญชา แม้จะไม่มีหลักฐานชัดเจน แต่การยอมลงชื่อรับสารภาพเกี่ยวกับความสัมพันธ์ฉันทู้สาวต่อหน้า นายกเทศมนตรี ประกอบถ้อยคำพยานหลายปากแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของผู้ฟ้องคดีที่ไม่น่าไว้วางใจในเรื่องผู้สาว ทั้งนี้ การดำเนินการทางวินัยไม่จำเป็นต้องพิสูจน์โดยปราศจากข้อสงสัยถึงการกระทำผิดผิดตั้งเช่นในคดีอาญา ผู้ฟ้องคดีอยู่ในฐานะพนักงานเทศบาล ต้องรักษาชื่อเสียงของตน และรักษาเกียรติศักดิ์ของตำแหน่งข้าราชการของตน มิให้เสื่อมเสียโดยไม่กระทำการใด ๆ อันได้ชื่อว่าประพฤติชั่ว พฤติการณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงเป็นการกระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง คำสั่งปลดออกจึงชอบด้วยกฎหมายแล้ว

3.3 การเป็นชู้ 2 ครั้ง แม้กับผู้หญิงคนเดิมอาจถูกลงโทษได้อีก

คำวินิจฉัยของคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม เรื่องแดงที่ 0043162 กรณีข้าราชการมีความสัมพันธ์ฉันทู้สาวกับผู้หญิงอื่นทั้งที่ตนเองมีภริยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ได้ถูกลงโทษทางวินัยจากกรณีดังกล่าว

ต่อมาหากมีความสัมพันธ์ฉันทู้สาวกับผู้หญิงคนเดิมอีก ก็อาจถูกลงโทษทางวินัยได้อีก เนื่องจากกรรมการมีความสัมพันธ์ฉันทู้สาวในครั้งหลังถือเป็นการกระทำขึ้นใหม่ ต่างกรรมต่างวาระกับการกระทำครั้งแรก และไม่ถือเป็นการดำเนินการทางวินัยซ้ำ

AMLO & MORE

3.4 ความสัมพันธ์ฉันชู้สาวในขณะที่คนมีคู่สมรส เป็นความผิดวินัยร้ายแรง

คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 1265/2559 คดีนี้เกิดจาก ข้าราชการครูร้องเรียนว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรง เนื่องจากมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวกับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ผู้เสียหาย) ทั้งที่ตนเองมีภรรยาที่ชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว จนนักเรียนหญิงตั้งครรภ์และคลอดบุตร แต่กลับไม่รับผิดชอบค่าเลี้ยงดู และไม่ยอมจดทะเบียนรับรองบุตร ต่อมาได้ถูกหน่วยงานต้นสังกัดลงโทษทางวินัยไล่ออกจากราชการ จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง โดยโต้แย้งว่า บันทึกประจำวันของผู้เสียหายไปแจ้งความไว้ที่สถานีตำรวจไม่ไ้ระบุว่ามีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวในวัน เวลา และสถานที่ใด และเจ้าหน้าที่ตำรวจก็ไม่ได้ดำเนินคดีเรื่องนี้กับผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด

ศาลปกครองสูงสุดรับฟังข้อเท็จจริงได้ว่า ผู้เสียหายศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษา ส่วนผู้ฟ้องคดีดำรงตำแหน่งครูและมีภรรยาโดยชอบด้วยกฎหมายอยู่แล้ว ผู้ฟ้องคดีได้รู้จักกับผู้เสียหายแล้วเกิดความสนิทสนมและได้เสียกัน จนต่อมาผู้เสียหายตั้งครรภ์ ผู้ฟ้องคดีจึงได้ดูแลและพาผู้เสียหายไปพักกับหลานสาวของผู้ฟ้องคดีในระหว่างตั้งครรภ์

ภายหลังผู้เสียหายคลอดบุตร ผู้ฟ้องคดีกลับไม่รับผิดชอบค่าเลี้ยงดู และไม่ยอมจดทะเบียนรับรองบุตรแต่อย่างใด โดยจากคำให้การของผู้เสียหายและพยานหลักฐานสนับสนุนเชื่อมโยงสอดคล้องต้องกัน จึงรับฟังได้ว่า มีมูลความจริง และหาจำเป็นที่จะต้องถึงขนาดระบุว่า มีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวในวัน เวลา และสถานที่ใดบ้าง คำสั่งลงโทษไล่ออกจากราชการ ฐานกระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้เรียนหรือนักศึกษาอันเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา 94 วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 จึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว

จากคำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ได้กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ศาลปกครองสูงสุดได้วินิจฉัยไว้เป็นแนวทางว่า การมีความสัมพันธ์ฉันชู้สาวถือเป็นการประพฤติชั่ว

อย่างร้ายแรง เป็นการไม่รักษาชื่อเสียงและเกียรติศักดิ์ของหน้าที่ราชการและศีลธรรม และอาจต้องรับโทษทางอาญาในความผิดเกี่ยวกับเพศและโทษทางวินัยเพราะจะเห็นได้ว่า ความผิดวินัยที่เกิดจากความสัมพันธ์ฉันชู้สาวนั้น ไม่อยู่ภายใต้ “หลักการพิสูจน์จนสิ้นความสงสัยตามสมควร” ดังเช่น การกระทำความผิดอาญา และหากมีความสัมพันธ์กับหญิงคนเดิมซ้ำอีก ก็เป็น “การกระทำความผิดต่างกรรมต่างวาระ” ที่จะต้องรับผิดทางวินัยอีกครั้ง ไม่ขัดต่อหลัก “บุคคลไม่อาจถูกลงโทษหลายครั้งสำหรับการกระทำความผิดครั้งเดียว” และยังถือเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงที่ส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อชีวิตราชการ สร้างความเสียหายในระยะยาวหรืออาจถึงตลอดชีวิต ข้าราชการจึงต้องหมั่นศึกษาและค้นคว้าหาความรู้เพื่อดำรงตนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะทำให้เกิดผลดีแก่ตนเอง ครอบครัว สังคม ราชการ และประเทศชาติในที่สุด

การเรียนรู้จากคดีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริง จะทำให้เราสามารถศึกษาและทำความเข้าใจระเบียบกฎหมายที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้เราสามารถมองภาพรวมและเจตนารมณ์ของกฎหมายที่เป็นหัวใจสำคัญในการใช้บังคับกฎหมาย ตลอดจนทราบถึงผลร้ายที่จะเกิดขึ้นจากเรื่องดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ไม่ต่างจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ของผู้อื่นที่ผู้ฟ้องคดีได้แลกด้วยความสูญเสียจากความผิดพลาดของตน เป็นบทเรียนในชีวิตที่เราสามารถนำมาใช้เป็นบทเรียนสอนใจตนเองเพื่อไม่ให้กระทำผิด หรือตัดสินใจผิดพลาดจนนำไปสู่ความรับผิดชอบทางวินัยและอาจต้องประสบกับความสูญเสีย ซึ่งไม่ได้ส่งผลกระทบต่อตัวเราหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ แต่กระทบกับส่วนรวมทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรที่เป็นทรัพย์สิน ภาพลักษณ์ของหน่วยงานราชการ แต่ยิ่งรวมถึงความสูญเสียของรัฐในการแบกรับภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในการดำเนินการกระบวนการยุติธรรม จำนวนมหาศาล

การเรียนรู้เพื่อเข้าใจในเรื่องดังกล่าวจึงมีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตของข้าราชการอย่างยิ่ง เพราะในการดำเนินชีวิตของข้าราชการนั้นเต็มไปด้วยข้อจำกัดมากมาย ข้าราชการจึงไม่อาจเรียนรู้จากประสบการณ์ของตนเองโดยตรงได้ทุกเรื่อง

AMLO & MORE

เพราะในบางเรื่องเราอาจ “รู้เมื่อสาย” และไม่ได้มีโอกาสจากครอบครัวหรือสังคมในการกลับใจ แก้ไข หรือปรับปรุงพฤติกรรมจากการกระทำผิดเพียงครั้งเดียวก็เป็นไปได้

สิ่งสุดท้ายที่ผู้เขียนจะฝากไว้ นั่นคงเป็นแงุ่มทางความคิดที่ว่า แม้ “ความรัก” ของข้าราชการจะถือเป็นพฤติกรรมส่วนตัว และอยู่ภายใต้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่กฎหมายรับรองไว้ และการเลือกที่จะรักหรือมีความรักมิได้เกี่ยวข้องโดยตรงกับหน้าที่ราชการก็ตาม แต่หากความรักของข้าราชการรายใดเป็นไปในรูปแบบของความสัมพันธ์ฉันชู้สาวข้างต้น ก็ย่อมจะส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของข้าราชการโดยรวม ทำให้

ความเชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนที่มีต่อรัฐลดน้อยลง พฤติกรรมในทางชู้สาว หรือฉันชู้สาว หรืออาจส่อไปในทางชู้สาวหรือพฤติกรรมทางเพศที่ไม่เหมาะสมของข้าราชการ จึงเป็นเรื่องที่พึงระวัง ต้องหมั่นควบคุมความคิดและความประพฤติของตนเพื่อสร้างกรอบในการดำเนินชีวิตที่ดีรวมทั้งสร้างกลไกในการป้องกันตนเองอยู่เสมอ อย่างไรก็ตามไม่ได้หมายความว่า ผู้ที่เคยผิดพลาดในเรื่องดังกล่าวนี้จะต้องถือเป็นคนไม่ดีเสมอไป เพราะคนเราย่อมทำผิดพลาดได้ เพียงแต่เราสามารถปรับปรุงแก้ไข และระมัดระวังมิให้สิ่งเหล่านี้เกิดขึ้นซ้ำอีกได้ ขอให้ผู้อ่านทุกท่านห่างจากพฤติกรรมฉันชู้สาวที่กล่าวมาข้างต้น...แล้วพบกันในอนาคตต่อไป

เอกสารอ้างอิง (References)

- กันตพิชญ์ กอบเกียรติพัฒน์. (2553). ปัญหาการดำเนินการทางวินัยของข้าราชการส่วนท้องถิ่น. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์). https://doi.nrct.go.th/ListDoi/listDetail?Resolve_Doi=10.14457/TU.the.2010.539
- สำนักงาน ก.พ. (2557). การดำเนินการทางวินัยของข้าราชการพลเรือนสามัญตามกฎหมาย ก.พ. ว่าด้วยการดำเนินการทางวินัย พ.ศ. 2556. บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด : กรุงเทพฯ.
- สถาพร วิชัยรัมย์. (2564) ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม. <https://pa.bru.ac.th/2021/08/15/ethics01/>
- คำวินิจฉัยคณะกรรมการพิทักษ์ระบบคุณธรรม . <https://mspc.ocsc.go.th/2019/10/6110219>
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (ม.ป.ป.). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554. www.dictionary.orst.go.th.
- สำนักมาตรฐานวินัย (2553) คู่มือการดำเนินการทางวินัย สำนักงาน ก.พ. สำนักงานเลขาธิการ : นนทบุรี พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 . <https://dictionary.orst.go.th/>
- มติชนออนไลน์. (3 พฤศจิกายน 2566). รักออนไลน์ป่วย! ‘แอฟทาคู’ หนูน ‘อัครานอกใจ’ ฟุ้ง?. https://www.matichon.co.th/lifestyle/social-women/news_4264955
- ศาลปกครอง. (ม.ป.ป.) อุทธรณ์จากคดีปกครอง สำนักงานศาลปกครอง. <https://www.admincourt.go.th/admincourt/site/>
- ภัทรพันธุ์ นิธิรัตน์สกุล, ฆนิสา สุธาดอนันต์โกคิน, สุภานัน ดวงสว่าง. (2566). จริยธรรมของนักการเมืองไทย. บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์ ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2566. หน้า 41.
- Hendrik Willem Van Loon. (1951). Webster's New World Dictionary of the American Language Encyclopedic Edition. Published by The World Publishing Co., Cleveland U.S.A.

AMLO & MORE

ประโยชน์ของการตรวจสอบ ภายในที่มีต่อหน่วยงานของรัฐ* (ตอนที่ 1)

วรรณภา โพธิ์ทอง

ผู้อำนวยการกลุ่มตรวจสอบภายใน
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

การตรวจสอบภายใน คือ กิจกรรมให้ความเชื่อมั่น และการให้คำปรึกษาที่เป็นอิสระ มีวัตถุประสงค์ เพื่อเพิ่มมูลค่า และปรับปรุงการดำเนินงานขององค์กร ช่วยให้องค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ที่กำหนดเพื่อเพิ่มมูลค่า การปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบระเบียบ โดยการตรวจสอบภายในหน่วยงานของรัฐอยู่ภายใต้บังคับ แห่งพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 ดังนี้

1. การตรวจสอบภายในตามพระราชบัญญัติ วินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561

พระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และการบริหารจัดการความเสี่ยง โดยให้ถือปฏิบัติตามมาตรฐานและหลักเกณฑ์ที่กระทรวง การคลังกำหนด (มาตรา 79) จำนวน 3 ประการ ได้แก่ (1) การตรวจสอบภายใน (2) การควบคุมภายใน และ (3) การบริหารจัดการความเสี่ยง เพื่อเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการจัดทำบริการสาธารณะให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ สูงสุดต่อประชาชน เนื่องจากเงินงบประมาณของรัฐได้มาจาก ภาษีของประชาชน หากหน่วยงานรัฐใช้จ่ายงบประมาณ

โดยไม่คุ้มค่า ไม่ถูกต้อง ไม่มีประสิทธิภาพ และไม่มีวินัย ย่อมทำให้ประชาชนไม่ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของรัฐ และไม่เป็นไปตามหลักนิติธรรม จึงต้องมีการควบคุมการใช้จ่าย เงินของรัฐให้เป็นไปอย่างถูกต้อง โปร่งใส และตรวจสอบได้ การไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมีโทษทั้งทางแพ่ง และทางอาญา เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับจึงจำเป็นต้อง ทำความเข้าใจถึงความสำคัญรวมทั้งภารกิจและบทบาท ของการตรวจสอบภายในเพื่อให้เห็นถึงประโยชน์ของ การตรวจสอบภายใน โดยหน้าที่ของการตรวจสอบภายใน ที่ต้องปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐมีดังนี้

*บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO & MORE

2. หน้าที่ของการตรวจสอบภายในที่ต้องปฏิบัติต่อหน่วยงานของรัฐ

“การตรวจสอบภายใน” หมายถึง กิจกรรมที่ให้ความเชื่อมั่นและการให้คำปรึกษาอย่างเที่ยงธรรมและเป็นอิสระ ซึ่งจัดให้มีขึ้นเพื่อเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้ดีขึ้น และจะช่วยให้หน่วยงานของรัฐบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ โดยอำนาจหน้าที่ของการตรวจสอบภายในจะถูกกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 และหนังสือสั่งการของกระทรวงการคลัง โดยอาจสรุปหน้าที่ของการตรวจสอบภายในได้ดังนี้

2.1 หน้าที่ในการเพิ่มคุณค่าและปรับปรุงการปฏิบัติงานของหน่วยงานของรัฐให้ดีขึ้น และจะช่วยให้หน่วยงานของรัฐบรรลุถึงเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยการประเมินและปรับปรุงประสิทธิภาพของกระบวนการบริหารความเสี่ยง การควบคุมและการกำกับดูแลอย่างเป็นระบบ (หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค 0409.2/ว 123 ลงวันที่ 14 พฤศจิกายน 2561 และที่แก้ไขเพิ่มเติม)

2.2 หน้าที่ในการประเมินความเพียงพอและประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานของรัฐ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าหน่วยงานของรัฐจะบรรลุวัตถุประสงค์ด้านการดำเนินงาน ด้านการรายงาน และด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับ โดยผู้ตรวจสอบภายในมีหน้าที่ จัดทำรายงานการสอบทานของผู้ตรวจสอบภายใน (แบบ ปค.6) เสนอหัวหน้าส่วนราชการเพื่อประกอบการพิจารณากระบวนการควบคุมภายในของหน่วยงานของรัฐ ทั้งนี้ กำหนดระยะเวลาการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่สังกัดกระทรวงต้องจัดทำหนังสือรับรองการประเมินผลการควบคุมภายในเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ และให้กระทรวงเจ้าสังกัดดำเนินการรวบรวมและสรุปรายงานการประเมินผลการควบคุมภายในระดับกระทรวงส่งให้

กระทรวงการคลังภายใน 150 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณ (90 วัน + 60 วัน)

หน่วยงานของรัฐที่ไม่อยู่ภายใต้สังกัดกระทรวงต้องจัดทำหนังสือรับรองการประเมินผลการควบคุมภายในเสนอหัวหน้าส่วนราชการพิจารณาภายใน 90 วัน นับแต่วันสิ้นปีงบประมาณส่งให้กระทรวงการคลัง (หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค 0409.3/ว 105 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2561)

2.3 หน้าที่การประเมินความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยง การควบคุม และการกำกับดูแลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานของรัฐสามารถดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน รวมถึงเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้หน่วยงานของรัฐ (หนังสือกระทรวงการคลัง ที่ กค 0409.4/ว 23 ลงวันที่ 19 มีนาคม 2562)

เห็นได้ว่า การตรวจสอบภายในถือเป็นเครื่องมือหรือผู้ช่วยที่สำคัญของผู้บริหารหน่วยงานของรัฐในการติดตามและประเมินการปฏิบัติงานของส่วนงานต่าง ๆ ภายในหน่วยงานของรัฐ รวมทั้งการเสนอแนะแนวทางหรือมาตรการที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายในระดับสากล ได้แก่ มาตรฐานสากลการปฏิบัติงานวิชาชีพการตรวจสอบภายใน (International Standards for The Professional Practice of Internal Auditing) ที่กำหนดโดยสถาบันผู้ตรวจสอบภายในของสหรัฐอเมริกา (The Institute of Internal Auditors : IIA) เพื่อให้การปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายในได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้เขียนจะอธิบายในหัวข้อต่อไป

AMLO & MORE

3. มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายใน

มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายใน ถูกกำหนดแนวทางไว้ในหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วย มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับ หน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2561 โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐ ที่อยู่ภายใต้บังคับของหลักเกณฑ์นี้ ได้แก่ (1) ส่วนราชการ (2) รัฐวิสาหกิจ (3) หน่วยงานของรัฐสภา (4) ศาลยุติธรรม (5) ศาลปกครอง ศาลรัฐธรรมนูญ (6) องค์การอิสระตาม รัฐธรรมนูญ (7) องค์การอัยการ (8) องค์การมหาชน (9) ทุนหมุนเวียนที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล (10) องค์การปกครอง ส่วนท้องถิ่น และ (11) หน่วยงานอื่นของรัฐตามที่ กฎหมายกำหนด (หนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค 0409.3/ว 105 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2561)

มาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับ หน่วยงานของรัฐเป็นกรอบแนวทางการกำหนด ประเมิน และปรับปรุงระบบการควบคุมภายในของหน่วยงานของรัฐ เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ ประหยัด และป้องกันความเสี่ยงจากการผิดพลาด ความเสียหาย ความสิ้นเปลือง ความสูญเปล่าของการใช้ทรัพย์สิน หรือ การกระทำอันเป็นการทุจริต สามารถสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

3.1 มาตรฐานการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ

มาตรฐานการตรวจสอบภายในสำหรับหน่วยงาน ของรัฐนั้นได้กำหนดให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงาน วิชาชีพการตรวจสอบภายในระดับสากล คือ กรอบแนวคิด COSO ที่กำหนดขึ้นโดยคณะกรรมการ The Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO) โดยได้วางกรอบแนวคิดและ แนวปฏิบัติสำหรับการบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน และการป้องปรามการทุจริตไว้ โดยได้แบ่งกรอบการทำงาน ออกเป็น 5 องค์ประกอบ 17 หลักการ (ศึกษารายละเอียด ของหลักการต่าง ๆ เพิ่มเติมได้จากหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนมาก ที่ กค 0409.3/ว 105 ลงวันที่ 5 ตุลาคม 2561 ดังนี้

3.1.1 สภาพแวดล้อมการควบคุม (Control Environment) เป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญและส่งผลกระทบต่อการบริหารงานด้านอื่น ๆ โดยให้ความสำคัญกับผู้บริหาร ในการสร้างบรรยากาศภายในหน่วยงานให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับ มีทัศนคติที่ดีในการควบคุมและให้ความสำคัญกับการควบคุม ภายใน เช่น การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลกำหนด กรอบแนวทางการทำงานที่ชัดเจน ดำรงตนเป็นแบบอย่าง มีการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน (5 หลักการ)

3.1.2 การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment) หมายความว่า กระบวนการทำงานประจำที่มีความต่อเนื่อง และชัดเจนด้านวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกิจกรรม อย่างชัดเจนและมีความเชื่อมโยงเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย รวมทั้งมีการระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมิน และจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสมภายใต้การเปลี่ยนแปลง ของสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในหน่วยงาน (4 หลักการ)

3.1.3 กิจกรรมการควบคุม (Control Activities) เป็นการ ปฏิบัติตามที่กำหนดนโยบายกระบวนการทำงานเพื่อลดหรือ ควบคุมความเสี่ยงต่าง ๆ ให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งได้นำไปปฏิบัติภายในหน่วยงานภาครัฐเป็นการการควบคุม แบบป้องกัน การควบคุมแบบค้นพบ การควบคุมแบบแก้ไข การควบคุมแบบส่งเสริม และการควบคุมแบบชดเชย เช่น การจัดทำคู่มือการทำงาน การระบุความเสี่ยงเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน เห็นถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการควบคุมการดำเนินงานเพื่อลดความเสี่ยง (3 หลักการ)

AMLO & MORE

3.1.4 สารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication) ปัจจุบันระบบข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญกับหน่วยงานภาครัฐภายใต้นโยบายรัฐบาลดิจิทัล ที่ให้ความสำคัญกับการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน และการสื่อสารให้เจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานทุกระดับมีความเข้าใจถึงภารกิจและความสำคัญของการควบคุมภายใน เช่น การนำระบบสารสนเทศมาใช้ในการสื่อสารภายในองค์กรให้สามารถสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วผ่านระบบเครือข่าย การจัดทำสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic media) (3 หลักการ)

3.1.5 กิจกรรมการติดตามผล (Monitoring Activities) หมายถึง กิจกรรมติดตามและประเมินผลระหว่างการทำงาน และตามเวลาที่กำหนดไว้เป็นรายครั้ง หรืออาจใช้ทั้งสองรูปแบบร่วมกันอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานตามปกติ ซึ่งจะทำให้สามารถแก้ไขข้อบกพร่องได้ทันทีเมื่อมีการตรวจพบ ซึ่งจะส่งผลให้สามารถยับยั้งความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้อย่างทันเวลา (2 หลักการ)

นอกจากมาตรฐานการตรวจสอบภายในที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ยังประกอบไปด้วยหลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐเพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงภายในหน่วยงานของรัฐให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามยุทธศาสตร์ที่หน่วยงานของรัฐกำหนดและเพิ่มศักยภาพให้หน่วยงานของรัฐได้ โดยจะอธิบายไว้ในหัวข้อต่อไป

3.2 หลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ

หลักเกณฑ์ปฏิบัติการควบคุมภายในสำหรับหน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วยข้อกำหนด 14 ข้อ โดยมีโครงสร้างหลักเกณฑ์ ดังนี้

โครงสร้าง 1 : คำนิยามต่าง ๆ ในหลักเกณฑ์ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ ผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายบริหาร คณะกรรมการ ผู้ตรวจสอบภายใน การควบคุมภายใน และความเสี่ยง (หลักเกณฑ์ข้อ 1)

โครงสร้าง 2 : การจัดวางและการประเมินผลการควบคุมภายใน เป็นการกล่าวถึงการจัดวางและการประเมินผล การควบคุมภายใน การรายงานการจัดวางและการประเมินผลการควบคุมภายใน และการใช้ข้อมูลรายงานการประเมินผลการควบคุมภายใน (หลักเกณฑ์ข้อ 2 - 11)

โครงสร้าง 3 : ผู้ที่กำหนดคู่มือหรือแนวปฏิบัติการควบคุมภายใน โดยกำหนดผู้รับผิดชอบ ได้แก่ กรมบัญชีกลาง (หลักเกณฑ์ข้อ 12)

โครงสร้าง 4 : การให้ข้อมูลการควบคุมภายใน เป็นการกล่าวถึงการกำหนดให้หน่วยงานของรัฐชี้แจงหรือให้ข้อมูลการควบคุมภายในต่อกระทรวงการคลัง และกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติดังกล่าวได้ ให้ขอทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง (หลักเกณฑ์ข้อ 13-14)

AMLO & MORE

3.3 หลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ

หลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ ประกอบด้วยข้อกำหนด 13 ข้อ โดยมีโครงสร้างหลักเกณฑ์ ดังนี้

โครงสร้าง 1 : คำนิยามต่าง ๆ ในหลักเกณฑ์ ได้แก่ หน่วยงานของรัฐ ผู้กำกับดูแล หัวหน้าหน่วยงานของรัฐ ฝ่ายบริหาร ผู้รับผิดชอบ การบริหารจัดการความเสี่ยงและความเสี่ยง (หลักเกณฑ์ข้อ 1)

โครงสร้าง 2 : การจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง การปฏิบัติตามคู่มือ การจัดให้มีผู้รับผิดชอบ หน้าที่ผู้รับผิดชอบ การจัดทำแผน การติดตามประเมินผล การจัดทำรายงานผลการกำหนดนโยบาย วิธีการ ระยะเวลาการรายงานการบริหารจัดการความเสี่ยง (หลักเกณฑ์ข้อ 2 - 10)

โครงสร้าง 3 : กรณีกรมบัญชีกลางขอให้หน่วยงานของรัฐและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจขอให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติม (หลักเกณฑ์ข้อ 11)

โครงสร้าง 4 : กรณีหน่วยงานของรัฐไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงได้ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง (หลักเกณฑ์ข้อ 12)

หลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ อาจจำแนกได้ 3 กระบวนงาน ดังนี้

การจัดวางระบบ : โดยกำหนดให้หน่วยงานของรัฐต้องจัดให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยง กำหนดผู้รับผิดชอบจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยงเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงานของรัฐ จากการนำหลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2562 มาใช้เป็นกรอบแนวทาง

การปฏิบัติ : หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีผู้รับผิดชอบ ประกอบด้วยฝ่ายบริหารและบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำยุทธศาสตร์และการบริหารจัดการความเสี่ยงของหน่วยงานของรัฐ ดำเนินการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง จัดทำรายงานผลบริหารจัดการความเสี่ยงพิจารณา ทบทวนแผนบริหารจัดการความเสี่ยง กรณีพบข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญให้รายงานฝ่ายบริหารทันที ซึ่งผู้รับผิดชอบต้องจัดทำรายงานผลบริหารจัดการความเสี่ยงให้หัวหน้าหน่วยงานของรัฐพิจารณาอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง กรณีหน่วยงานของรัฐไม่สามารถปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยงสำหรับหน่วยงานของรัฐได้ให้ขอทำความตกลงกับกระทรวงการคลัง

การประเมินผล : หลักเกณฑ์กระทรวงการคลังว่าด้วยมาตรฐานและหลักเกณฑ์ปฏิบัติการบริหารจัดการความเสี่ยง กำหนดให้หน่วยงานของรัฐจัดให้ติดตามประเมินผลบริหารจัดการความเสี่ยง โดยติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่องในระหว่างการปฏิบัติงานหรือติดตามประเมินผลเป็นรายครั้ง กรณีพบข้อบกพร่องที่มีสาระสำคัญให้รายงานฝ่ายบริหารทันที

การติดตามประเมินผลของหน่วยงานกำกับดูแล : กรณีกรมบัญชีกลางขอให้หน่วยงานของรัฐและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจขอให้ส่งข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงให้หน่วยงานของรัฐ ดำเนินการตามรูปแบบ วิธีการ และระยะเวลาที่กรมบัญชีกลางและสำนักงานคณะกรรมการนโยบายรัฐวิสาหกิจกำหนด

AMLO & MORE

4. unสรุป

ปัจจุบันบทบาทของผู้ตรวจสอบภายใน Internal Audit ได้พัฒนาไปมากจากการเป็นผู้ตรวจสอบด้านการเงินและการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ มาสู่การผู้สร้างกลไกสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นว่าหน่วยงานมีการดำเนินการที่โปร่งใส ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมและพร้อมรับมือกับความเสี่ยด้านความยั่งยืน ภายใต้บทบาทที่สำคัญ ดังนี้

(1) ในการส่งเสริมการกำกับดูแลกิจการที่ดี Good Governance และการบริหารความเสี่ยง Risk management

(2) การประเมินและปรับปรุงกระบวนการควบคุมภายใน

(3) การตรวจสอบและส่งเสริมความโปร่งใส

(4) การป้องกันและลดความเสี่ยงในการทุจริต

(5) การให้คำปรึกษากับฝ่ายบริหาร

(6) สนับสนุนการเสริมสร้างความยั่งยืนในองค์กร

งานตรวจสอบภายในจะประสบผลสำเร็จและเกิดคุณค่าแก่ทางราชการมากน้อยเพียงใด ย่อมขึ้นอยู่กับผู้บริหารหน่วยงานของรัฐในการให้ความสำคัญ

ด้านกรอบอัตรากำลัง งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับภารกิจตรวจสอบภายใน รวมทั้งการให้ความร่วมมือและยอมรับการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ตรวจสอบภายในของเจ้าหน้าที่ในองค์กร อย่างไรก็ตาม ความเข้าใจที่มีต่อผู้ตรวจสอบภายในอาจส่งผลให้เกิดอุปสรรค เพราะเจ้าหน้าที่รัฐส่วนใหญ่มักเข้าใจว่า ผู้ตรวจสอบภายในรอบรู้ทุกเรื่องในภารกิจของหน่วยงาน หรือมาจับผิดการทำงานของเจ้าหน้าที่ ซึ่งนับเป็นความโชคริของผู้เขียนที่ผู้ร่วมงานส่วนใหญ่มัมีความเข้าใจถึงภารกิจและบทบาทหน้าที่ของการตรวจสอบภายใน จึงให้การสนับสนุนข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้การตรวจสอบภายในสัมฤทธิ์ผล เนื่องจากการสนับสนุนข้อมูลมีความสำคัญต่อความสามารถจัดทำรายงานผลการตรวจสอบที่ครอบคลุม เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ในการบริหารงานและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามการประเมินผล การปรับปรุงแก้ไข และกระบวนการทำงานให้ทุกพันธกิจ (Mission) ประสบความสำเร็จตามวิสัยทัศน์ (Vision) ของหน่วยงานที่กำหนดไว้ร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนในที่สุด

“การปฏิบัติงานราชการต้องมีหลักธรรมาภิบาล Good Governance เป็นพื้นฐานสำคัญ”

เอกสารอ้างอิง (References)

กระทรวงการคลัง. มาตรฐานการตรวจสอบภายในของและจริยธรรมของผู้ตรวจสอบภายในของส่วนราชการ.

<https://audit.mof.go.th/th/view/attachment/file/33363834/3.1.3.pdf>.

AMLO & MORE

แตกต่างแต่ลงตัวของคน ตาม “DISC Model” *

พนิดา เกรียงทวิกริพย์

นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ กองนโยบายและยุทธศาสตร์
สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

มนุษย์ทุกคนจำเป็นต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชีวิตการทำงานที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันซึ่งการที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจในตนเองและผู้อื่นรวมทั้งยอมรับในตัวตนและความเห็นต่างที่เกิดขึ้นในองค์กร ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญต่อการทำงานแบบทีมเวิร์ค (Teamwork) แม้ทุกองค์กรจะมีวัฒนธรรมการทำงานที่ต่างกัน แต่สิ่งเหมือนกันในทุกองค์กรคือ การทำงานร่วมกันเพื่อร่วมมือกันขับเคลื่อนองค์กรไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งการเรียนรู้และเข้าใจในตนเองและผู้อื่นอย่างถูกต้องจะสามารถช่วยให้บรรยากาศในการทำงานร่วมกันเป็นที่พึงพอใจ ลดปัญหาความขัดแย้งลงได้ ทำให้งานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และส่งผลดีต่อองค์กร

บทความนี้เกิดจากแรงบันดาลใจที่ผู้เขียนต้องการเรียนรู้เพื่อทำความเข้าใจความแตกต่างของบุคคลในองค์กร เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นบนปัจจัยพื้นฐาน

ที่แตกต่างกันในองค์กร ไม่ว่าจะเป็นความแตกต่างทางเพศ อายุ ระดับการศึกษา รวมไปถึงบุคลิกภาพและลักษณะนิสัยของบุคคล ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เพราะจะทำให้เราเข้าใจตนเองและผู้อื่นทำให้สามารถอยู่ร่วมกันในองค์กรและทำงานเป็นทีมได้ดียิ่งขึ้น โดยหนึ่งในโมเดลที่มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน คือ “DISC Model” ซึ่งเป็นโมเดลที่เน้นด้านการทำงาน การอยู่ร่วมกันกับเพื่อนร่วมงาน จุดเด่นและจุดด้อยของคนแต่ละประเภท บทความนี้ผู้เขียนได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 ส่วน โดยขอเริ่มจากการอธิบายความสำคัญของการทำงานเป็นทีม ลักษณะและประโยชน์ของ DISC Model เพื่อให้ผู้อ่านทำความเข้าใจความสำคัญของ DISC Model และการทำงานเป็นทีม ดังนี้

1. การทำงานเป็นทีม

ปัจจัยที่จะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จ คือ การสร้างทีมงานที่มีศักยภาพซึ่งไม่ได้จำกัดเฉพาะเจาะจงเพียงการทำงานภายในองค์กรเท่านั้น แต่รวมถึงการนำคนที่มีความสามารถที่ต่างกันอย่างที่แม้จะอยู่คนละองค์กรมาทำงานร่วมกันเพื่อให้งานประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพมากขึ้น แต่เงื่อนไขความแตกต่างของแต่ละบุคคลที่มีอุปนิสัย ลักษณะการทำงานที่มาจากสภาพแวดล้อมและภารกิจองค์กรที่ต่างย่อมเป็นหนึ่งในปัจจัยสำคัญที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างทีมงานนั้น

* บทความนี้เป็นความเห็นทางวิชาการของผู้เขียนทางสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกองบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

AMLO & MORE

ก่อนที่เราจะเริ่มทำการเรียนรู้ผู้อื่น ต้องทำความเข้าใจตนเองเสียก่อน ดังนั้น การรู้จักตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เรามองเห็นภาพรวมที่เป็นตนเองได้ชัดเจนมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การยอมรับตนเองและพิจารณาตนเอง ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเข้าใจผู้อื่นและการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม โดยต้องเริ่มจากการค้นหาและทำความเข้าใจในจุดเด่น จุดด้อยของตนเองเพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น และเมื่อรู้จักตนเองดีแล้วจะทำให้รู้จักรับมือกับสภาวะอารมณ์ของตนเอง มองตนเองตามความเป็นจริง รวมทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง และสังคม ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาตนเองในด้านต่างๆ ต่อไป (สุภัทธร หนุ่มคำ และ จุมพล หนิมพานิช, 2566) และนำไปสู่พื้นฐานในการทำความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคลอื่นเพื่อการทำงานร่วมกันต่อไป

“การทำงานเป็นทีม” หมายถึง การทำงานร่วมกันของคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีวัตถุประสงค์ มีเป้าหมายในการทำงานเหมือนกันและมองประโยชน์ในการทำงานร่วมกัน รวมทั้งต้องรับผิดชอบในความสำเร็จหรือความล้มเหลวร่วมกัน (อิงครัต จันทรวงศ์, 2566)

ลักษณะที่สำคัญของทีม 4 ประการ ได้แก่

(1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคล หมายถึง การที่สมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปมีความเกี่ยวข้องกันในกลุ่มหรือทีม คำนึงถึงความสำคัญของกันและกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน รวมทั้งให้เกียรติกัน

(2) การมีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน หมายถึง การที่สมาชิกกลุ่มมีส่วนร่วมกระตุ้นให้เกิดการทำงานร่วมกันของทีม

โดยวัตถุประสงค์ของสมาชิกในกลุ่มที่สอดคล้องกับองค์กร จะทำให้งานสำเร็จได้ง่ายยิ่งขึ้น

(3) การมีโครงสร้างของทีมหรือกลุ่ม หมายถึง การมีข้อปฏิบัติหรือกฎหรือมติของกลุ่มเพื่อกำหนดพฤติกรรมเฉพาะกลุ่มสมาชิก โดยสมาชิกทุกคนจะต้องยอมรับและปฏิบัติตาม ซึ่งอาจจะเป็นกลุ่มแบบทางการ (Formal Group) หรือกลุ่มแบบไม่เป็นทางการ (Informal Group) ก็ได้

(4) สมาชิกมีบทบาทและมีความรู้สึกร่วมกัน การรักษาสภาพที่มั่นคงในแต่ละทีม จะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกลุ่ม รวมทั้งความรู้ความสามารถของสมาชิก โดยมีการจัดแบ่งบทบาทและหน้าที่ ความรับผิดชอบ กระจายงานกันตามความรู้ ความสามารถ และความถนัดของสมาชิก (สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น, มปป.)

การบริหารงานบุคคลในทุกองค์กร ย่อมประสบปัญหาที่มาจากความแตกต่างของบุคคล ทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา บุคลิกภาพ และลักษณะนิสัยของบุคคล การทำความเข้าใจในความแตกต่างของบุคคล จะช่วยให้สามารถวิเคราะห์ลักษณะงานและความรับผิดชอบที่เหมาะสมกับลักษณะนิสัยของแต่ละบุคคลซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการบริหารองค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยบทความนี้จะขอนำเครื่องมือที่มีการวิจัยและเผยแพร่อย่างแพร่หลายอย่าง DISC Model มาใช้ในการทำความรู้จักบุคคล ดังที่จะกล่าวไว้ในหัวข้อต่อไป

AMLO & MORE

2. DISC Model คืออะไร

ดร. วิลเลียม มาร์สตัน (Dr. William Marston) ศาสตราจารย์ชื่อดัง สาขาจิตวิทยาจากมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ผู้เป็นเจ้าของทฤษฎี "DISC Model" ได้อธิบายทฤษฎี DISC Model ในหนังสือ "Emotion of Normal People" ถึงกระบวนการทำงานของอารมณ์ความรู้สึกในคนปกติ ที่นำไปสู่ลักษณะพฤติกรรมที่มีความหลากหลาย

ต่อมา วอลเตอร์ คลาร์ก (Walter Clark) นักจิตวิทยา อุตสาหกรรมจึงได้นำทฤษฎีนี้ ไปสร้างเป็นแบบทดสอบเพื่อใช้ในการคัดเลือกบุคลากรเข้าสู่องค์กรโดยแบ่งพฤติกรรมมนุษย์ เป็น 4 รูปแบบ ซึ่งพฤติกรรมใช้เรียกในแบบทดสอบนี้ คือ Aggressive, Sociable, Stable และ Avoidant และในเวลาต่อมาได้มีผู้ทำการวิจัยต่อยอดจนกลายมาเป็นแบบทดสอบ DISC ซึ่งเป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลาย ในปัจจุบัน (HREX.asia, 2565)

ภาพที่ 1 DISC Model

ที่มา: <https://creativetalkconference.com/disc-model>

ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น DISC เป็นลักษณะบุคลิกภาพของคนแต่ละประเภทที่สังเกตได้จากนิสัยการทำงานและสภาพแวดล้อมของคน ซึ่งจะประกอบไปด้วย 4 ลักษณะตามตัวอักษร (จิรภิญญา จิรไพศาลกุล, 2562) (HREX.asia, 2565) โดยลักษณะของคนแต่ละประเภทมีดังนี้

2.1 D (Dominance) : บุคคลที่มีลักษณะกล้าตัดสินใจ

เน้นผลลัพธ์ ทำอะไรรวดเร็ว พุดจาเสียงดัง ไม่ประนีประนอม กล้าเสี่ยง ชอบการแข่งขัน ยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ไม่ค่อยฟังผู้อื่น ตรงไปตรงมา บางทีอาจดูขวานผ่าซากไปบ้าง มีข้อเรียกร้องสูง คือตั้ง มั่นใจในตัวเอง ไม่ชอบงานที่มีระบบระเบียบ ขั้นตอนเยอะ ทำให้ขาดความรอบคอบ โดยคนประเภทนี้ชอบควบคุมสถานการณ์ ดังนั้น ควรให้พวกเขา กำหนดวิธีการทำงานเองและให้อิสระในการทำงาน ทั้งนี้ วิธีการมอบหมายงานจึงควรบอกผลลัพธ์ที่ต้องการให้ทราบอย่างชัดเจน รวมทั้งบอกกำหนดเวลาของงานเพื่อที่จะได้ส่งมอบงานตรงตามกำหนดเวลา

2.2 I (Influence) : บุคคลที่มีลักษณะเป็นคนช่างพูด

ชอบสร้างสีสันและเข้าสังคม ดูเป็นมิตร เปิดเผย จูงใจคนเก่ง ชอบขายไอเดีย เป็นคนร่าเริงอารมณ์อ่อนไหว เน้นการสร้างบรรยากาศที่ดีให้กับทีมงาน เวลาคุยกันมักพูดออกนอกประเด็นไปเรื่อย ไม่ค่อยรักษากฎ ไม่ชอบคนน่าเบื่อและเข้มงวด วิธีการมอบหมายงานให้คนประเภทนี้ จึงควรตรวจสอบว่าพวกเขาเข้าใจตรงตามผลลัพธ์ที่คาดหวัง ตอกย้ำกรอบระยะเวลาในการส่งมอบงานที่แน่นอน และต้องช่วยพวกเขา กำหนดขั้นตอนการทำงานและตัวชี้วัดที่ต้องทำให้สำเร็จภายในกำหนดเวลา

2.3 S (Steadiness) : บุคคลที่มีลักษณะเป็นคนใจเย็น

สงบ เสมอต้นเสมอปลาย ทำอะไรเป็นระบบ ละเอียดรอบคอบ ถ่อมตัว ประนีประนอม ชอบเป็นผู้ฟังมากกว่าผู้พูด จะพูดเมื่อถูกถาม มักแสดงความเห็นด้วยกับผู้อื่นตลอดเวลา ต้องการคำแนะนำจากผู้อื่น ไม่ชอบการเปลี่ยนแปลง มีไหวพริบดี ชอบความเป็นขั้นตอนของการทำงาน วิธีการมอบหมายงานให้จึงต้องอธิบายขั้นตอนกับสิ่งที่ต้องทำ พร้อมเอกสารที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสามารถกลับไปทบทวนได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งงานใหม่ๆ และติดตามผลงานเป็นประจำ เพื่อสร้างโอกาสในการตอบคำถามของพวกเขา ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในกรณีต้องขอความร่วมมือจากผู้อื่น เนื่องจากพวกเขาเป็นคนขี้เกรงใจ

AMLO & MORE

2.4 C (Compliance) : นักวางแผน ขอความสมบูรณ์แบบ ยึดติดกับรายละเอียด มีเหตุผล มีหลักการ เน้นความชัดเจนถูกต้อง ให้ความสำคัญกับข้อเท็จจริง เป็นคนละเอียดถี่ถ้วน มีระเบียบ ปฏิบัติตามกฎหมายไม่ชอบเสี่ยง ทำอะไรอย่างระมัดระวัง ชอบทำอะไรที่ซับซ้อน และทุกอย่างต้องสมบูรณ์แบบ ชอบวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆ อยู่เสมอ วิธีการมอบหมายงานให้จึงต้องอธิบายอย่างเป็นเหตุเป็นผล คำนึงถึงความถูกต้อง แม่นยำ อธิบายเหตุผลสำหรับการทำงาน ที่มอบหมายว่ามีผลต่อองค์กรโดยรวมอย่างไร รวมทั้งกำชับ กำหนดเวลาการส่งมอบงานอย่างชัดเจน พวกเขาอาจจะพลาดการส่งมอบงานตามกำหนดเวลา เนื่องจากงานดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ตามมาตรฐานของพวกเขา

ทฤษฎีนี้อาจมีข้อจำกัดในความหลากหลายของพฤติกรรมบุคคล เนื่องจากพฤติกรรมแต่ละแบบ อาจผสมผสานอยู่ในคนเดียวกัน กล่าวคือ เราทุกคนอาจมีหลายลักษณะ อยู่ในตนเองก็ได้ แต่จะมีเพียงหนึ่งหรือสองลักษณะที่ปรากฏออกมาชัดเจน โดยสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการทำงาน “DISC Model” จึงเป็นสิ่งที่สามารถวัดพฤติกรรมการทำงานของมนุษย์ และเรานำมาต่อยอดเพื่อพัฒนาตัวเองต่อไปได้ ทั้งนี้ พฤติกรรมทั้ง 4 ลักษณะไม่ได้มีกำหนดว่าลักษณะใดดีหรือแยกว่ากัน และไม่ได้มีลักษณะใดที่ดีที่สุด เนื่องจากแต่ละลักษณะล้วนมีจุดเด่น และจุดด้อย (สุภภัทร หนุ่มคำ และ จุมพล หนิมพานิช, 2566) อย่างไรก็ตาม “DISC Model” จะทำให้ทราบว่าแต่ละบุคคลมีจุดแข็ง และจุดอ่อนอย่างไร เมื่อบุคคลทราบถึงบุคลิกภาพของตนเองแล้ว จะช่วยในการค้นหาแนวทางเพื่อปรับปรุงพฤติกรรมของตนเอง ทั้งนี้ “DISC Model” ยังเป็นสิ่งที่ช่วยในการรับรู้ความต่างของบุคคล เพื่อปรับทัศนคติในการมองผู้อื่นอย่างเข้าใจในธรรมชาติของแต่ละบุคคล รวมทั้งช่วยให้บุคคลสามารถนำเอาจุดเด่นทั้งของตนเองและผู้อื่นมาเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน การสื่อสารประสานงานต่างๆ ก่อให้เกิดรูปแบบการทำงานที่มีความยืดหยุ่น ลดความขัดแย้ง (จิรภิญญา จิรไพศาลกุล, 2562)

“ทฤษฎี DISC Model” จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่ทุกองค์กรสามารถนำไปปรับใช้เพื่อบริหารและสร้างวัฒนธรรมองค์กรต่อไปและมีประโยชน์ที่เห็นได้อย่างเด่นชัด ดังนี้

3. ประโยชน์ของ DISC Model กับการทำงานในองค์กร

ทฤษฎี DISC Model เป็นเครื่องมือในการทำ ความเข้าใจคนแต่ละประเภท เพื่อนำมาใช้ส่งเสริมความสำเร็จขององค์กร เพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงเพื่อนร่วมงาน ได้มากขึ้นให้สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งช่วยให้ฝ่ายทรัพยากรบุคคลนำไปใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรต่อไปได้ โดยอาจแบ่ง ประโยชน์ของทฤษฎีนี้ได้ตามแง่มุมของสถานะบุคคล ดังนี้

3.1 แง่มุมของผู้บริหาร

ทฤษฎีนี้จะสามารถนำไปพัฒนาประสิทธิภาพของบุคลากร ทำให้รู้จักและเข้าใจบุคลากรในองค์กรมากขึ้น ทราบถึงจุดแข็งที่สามารถนำมาสร้างประโยชน์ให้กับองค์กร และจุดอ่อนใดที่ต้องหาแนวทางปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น จะเป็นประโยชน์ในการมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถ และบุคลิกลักษณะ ที่เรียกว่า “วางคนให้ตรงกับงาน (Put the right man on the right job)” ทำให้สามารถโน้มน้าวและจูงใจคนได้ถูกต้อง ถือเป็นเครื่องมือที่ทำให้ผู้บริหารสามารถนำมาเพิ่มศักยภาพการทำงานให้กับบุคลากรในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.2 แง่มุมของพนักงาน

ทฤษฎีนี้จะสร้างพื้นฐานความเข้าใจว่า เราทุกคนต่างมีลักษณะนิสัย บุคลิกภาพที่แตกต่างกัน การได้ทราบถึงจุดเด่น จุดด้อยของตนเองและเพื่อนร่วมงานก็เหมือนเป็นการได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจและยอมรับในความต่างของแต่ละบุคคล ส่งผลให้การทำงานร่วมกันราบรื่น ลดปัญหาความขัดแย้งในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงานร่วมกันเป็นทีม ไม่ตัดสินผู้อื่นจากมุมมองของตนเอง เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเป็นทีมให้ดีขึ้นด้วย

3.3 แง่มุมของฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล (HR)

ฝ่ายบริหารทรัพยากรบุคคล (HR) ของทุกองค์กร จะมีหน้าที่หลักในการสรรหา ดูแลสวัสดิการ และพัฒนาบุคลากรจึงเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับคนโดยตรง ทฤษฎี DISC Model ย่อมสร้างประโยชน์ในการบริหารดูแลพนักงาน

AMLO & MORE

ในองค์กรเพิ่มประสิทธิภาพและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร เพิ่มศักยภาพให้กับบุคลากรได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ให้กับองค์กรได้มากขึ้นด้วย

ทฤษฎี “DISC Model” ได้สะท้อนแนวคิดและความพยายามในความเข้าใจมนุษย์ เพราะมนุษย์จำเป็นที่จะต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคมและการอยู่ร่วมกันนี้ย่อมนำมาสู่ปัญหาที่เกิดจากความแตกต่างของแต่ละบุคคลไม่มากนักน้อย ดังเช่น คำกล่าวที่ว่า “มากคนก็มากความ” เนื่องจากแต่ละบุคคล

มีความแตกต่างกันทั้งเพศ อายุ ระดับการศึกษา สังคม วัฒนธรรม ลักษณะนิสัย ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือ ปัญหาความสัมพันธ์ภายในสังคมได้ โดยการทำงานเป็นทีม เป็นสิ่งที่ทุกองค์กรให้ความสำคัญเป็นอันดับต้นๆ จึงจำเป็นที่จะต้องทำความเข้าใจเพื่อ “รู้เขา รู้เรา” ซึ่งจะส่งผลให้การทำงานเป็นไปด้วยความราบรื่นและมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน และปัจจัยเหล่านี้จะทำให้ องค์กรจะประสบความสำเร็จมากขึ้นได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง (References)

- กิตติภพ ปานลำเลิศ. (2567). แบบทดสอบบอคนิสัยคนทำงาน รู้จัก DISC MODEL ตัวช่วยอ่านคนเป็น เข้าใจคนรอบข้าง. <https://creativetalkconference.com/disc-model/>.
- จันทมา ช่างสลัก. (มปป). เข้าใจ 4 บุคลิกของเพื่อนร่วมงาน ตามแนวคิดจิตวิทยา DISC Model. <https://www.istrong.co/single-post/disc-model>.
- จิรภิญญา จิรไพศาลกุล. (2562). บุคลิกภาพที่ส่งผลต่อความต้องการคุณลักษณะงานของพนักงานบริษัทเอกชน กลุ่มเจนเอเรชั่นวาย. <https://archive.cm.mahidol.ac.th/handle/123456789/2937>.
- สำนักงานคณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น. (มปป). การทำงานเป็นทีม. <http://www.local.moi.go.th/team.html>.
- สุวภัทร หนู่มคำ, และจุมพล หนีมพานิช. (2566). ศิลปะการเข้าใจคนแต่ละประเภทตาม “DISC Model” เพื่อความสำเร็จขององค์กร. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/Phikun/article/view/269994>.
- อิงครัต จันทรวงศ์. (2566). ปัจจัยการทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการกรมศุลกากร จังหวัดสงขลา. <https://kb.psu.ac.th/psukb/bitstream/2016/18108/1/6410521548.pdf>.
- HREX.asia. (2565). สัรวจพฤติกรรมการทำงาน กับคน 4 ประเภทไปกับ DISC Model. <https://th.hrnote.asia/personnel-management/220521-disc-model/>.

AMLO STATION

คณะทำงานจัดทำวารสาร

คณะที่ปรึกษาวารสาร

1. นายเทพสุ	บวรโชติศาร	เลขาธิการ ปง.
2. พลตำรวจตรี เอกธนะ	ลิมสังกาศ	รองเลขาธิการ ปง.
3. นายกมลสิทธิ์	วงศ์บุตรน้อย	รองเลขาธิการ ปง.
4. ร้อยตำรวจเอก ไพรัตน์	เทศพานิช	ที่ปรึกษาด้านการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
5. นายสุทธิศักดิ์	สมน	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านกฎหมาย
6. นางศิริรัตน์	อุทัยพัฒน์	ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและมาตรการ

บรรณาธิการ

นางสาวมนต์สินี	เห็นพร้อม	ผู้อำนวยการกองนโยบายและยุทธศาสตร์

กองบรรณาธิการ

1. นางสาวสุปราณี	สถิตชัยเจริญ	ผู้อำนวยการกองความร่วมมือและพัฒนามาตรฐาน
2. นายภัทร	หลักทอง	ผู้อำนวยการกองป้องกันและปราบปราม
3. นายณัฐพล	ตั้งวัฒนา	การสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย
4. นางสาววิลาวัลย์	ลิมปะนวรรณกุล	ผู้อำนวยการกลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
5. นายพงศ์ธร	ทองด้วง	นิติกรชำนาญการพิเศษ
6. นายวิสิทธิ์ศักดิ์	สิงห์ขันธ	นิติกรชำนาญการพิเศษ
7. นางสาวศิริกุล	จุมสุวรรณ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
8. นางสาวณัฏฐ์กฤตดา	บุญวงศ์เศรษฐ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการพิเศษ
9. นางสาวกาญจนา	โตรุ่ง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
10. นางสาวกุลทรัพย์	ไศละบาท	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
11. นางสาวเขมณัฏฐ์	กมลพิทักษ์จิต	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
12. นายรุ่งโรจน์	บุญไใส	นักวิชาการคอมพิวเตอร์ชำนาญการพิเศษ
13. พันตำรวจโท นรินทร์	เพชรทอง	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
14. นางสาวพิณรัตน์	ชินพิทักษ์	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
15. นายศรัณย์ลาภ	โสภณิก	นักสืบสวนสอบสวนชำนาญการ
16. นางสาวยุพาพร	เสรีวัฒนา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
17. นางสาวอุดาการ	กุหลาบเหลือง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
18. นางสาวรุจิกร	สิบลุข	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
19. นางสาวพนิดา	เกรียงทวีทรัพย์	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
20. นางสาวสุดายงค์	บุญทวีบรรจง	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ
21. นางสาววัชรภรณ์	มณีบุษ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ

ขอเชิญส่งบทความวิจัยเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ ในวารสาร AMLO STATION

ด้วยสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ได้จัดทำ วารสาร AMLO STATION โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ความรู้ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินและกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย และการแพร่ขยายอาวุธที่มีอานุภาพทำลายล้างสูง โดยมีกำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน จึงขอเชิญชวนผู้ที่สนใจส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสาร AMLO STATION บทความที่ได้รับการพิจารณาจากกองบรรณาธิการ จะได้รับการตีพิมพ์โดยไม่มีค่าดำเนินการใด ๆ ทั้งสิ้น โดยสามารถส่งบทความมายัง Email : research.amlo@gmail.com หรือสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่กองบรรณาธิการวารสาร AMLO STATION ส่วนวิจัยและพัฒนา กองนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โทร 02 219 3600 ต่อ 4007, 4016, 4026

“ ผู้นิพนธ์บทความที่ได้รับการพิจารณาตีพิมพ์ในวารสาร AMLO จะได้รับค่าตอบแทนในอัตรา หน้าละ 250 บาท (สูงสุดไม่เกิน 2,000 บาท) ”

หมายเหตุ: ผู้นิพนธ์ที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐในสังกัด สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ปปง.) ไม่สามารถขอรับค่าตอบแทนการนิพนธ์บทความได้

สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

เลขที่ 422 ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร 10330

โทร 0-2219-3600 โทรสาร 0-2219-3624

อีเมล : saraban@amlo.go.th เว็บไซต์ : www.amlo.go.th

 AMLOTHAILAND

 AmloChannel

 amlo_Channel

 AMLO CHANNEL Anti-Money Laundering Office

Call Center
 1710
08.30 - 16.30 น.